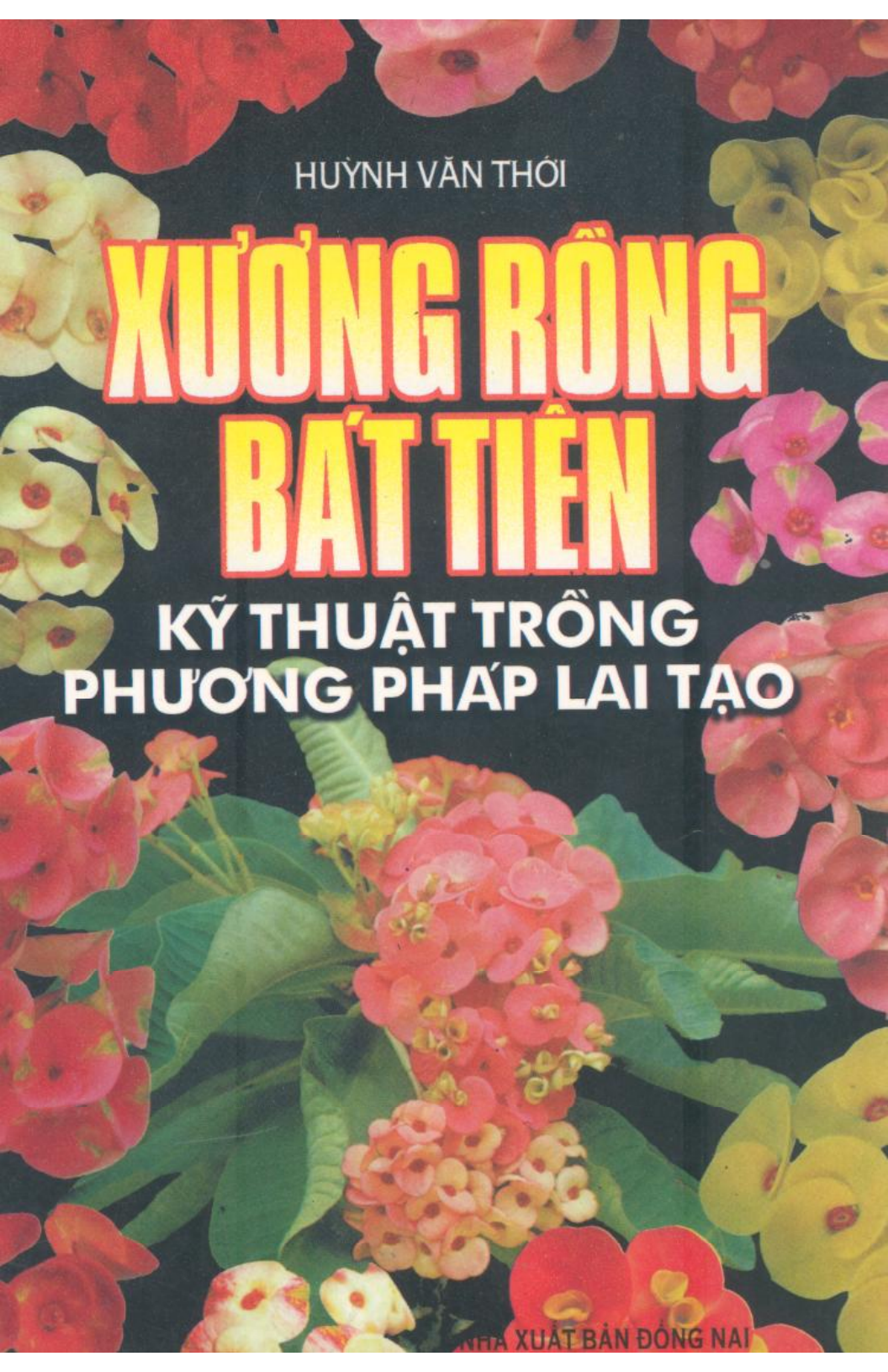

HUỲNH VĂN THỚI
XƯƠNG RỒNG BÁT TIÊN
KỸ THUẬT TRỒNG
PHƯƠNG PHÁP LAI TẠO
NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI

HUỲNH VĂN THỚI

NGHỆ THUẬT CHƠI HOA KIỂNG VÀ HÒN NON BỘ

XƯƠNG RỒNG BÁT TIÊN

KỸ THUẬT TRỒNG VÀ PHƯƠNG PHÁP LAI TẠO

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI - 2001

LỜI GIỚI THIỆU

Cây xương rồng Bát Tiên đã đáp ứng được nhu cầu chơi hoa kiểng ở TP. Hồ Chí Minh nói riêng và ở Việt Nam nói chung, là loại cây có rất nhiều ưu điểm, rất dễ trồng, dễ nhân giống, đặc biệt có hoa quanh năm, hoa rất lâu tàn, màu sắc rất đẹp, rất phong phú từ màu vàng, đỏ, xanh, tím, đốm, viền và sọc.

Cây Bát Tiên là loài cây quý do người Thái Lan nghiên cứu và lai tạo từ lâu nay, đã nhân giống ra được rất nhiều loại có hoa rất to, màu sắc rất đẹp.

Anh Huỳnh Văn Thới là một nghệ nhân luôn luôn tìm tòi những giống cây kiểng mới lạ để nghiên cứu lai tạo tháp ghép, nhân giống phổ biến cho bà con bạn bè trong làng hoa cảnh.

Thú chơi hoa kiểng không đơn thuần chỉ là thú chơi tao nhã để dưỡng tinh thần mà nó còn góp phần làm trong sạch môi trường sống chung quanh chúng ta. Anh đã bỏ ra nhiều tâm huyết sưu tầm, nghiên cứu kỹ thuật nuôi trồng các bộ môn chơi nghệ thuật này và đã viết được một số sách giúp chúng ta-những người yêu cây cảnh phần nào dễ dàng hơn trong việc nuôi trồng các loại cây kiểng như :

"Kỹ thuật trồng cây cảnh trên bao lơn, trên sân thượng, trong sân vườn nhà" nhằm mục đích giúp những người mới xây nhà dễ dàng trong việc lựa chọn cây trồng ở trước nhà mình.

"Kỹ thật trồng và ghép mai" giúp người chơi mai biết cách tháp ghép, chăm sóc cho cây mai ra hoa vào đúng tết.

"Kiểng cổ chậu xưa" giúp cách uốn sửa kiểng và biết chọn chậu xưa.

"Kỹ thuật trồng xương rồng, cây nhiệt đới" giúp cách nuôi trồng cây xương rồng và cây trang trí nội thất.

"Kỹ thuật trồng và ghép hoa hồng " giúp cách nuôi trồng và ghép hoa hồng nhiều màu.

"Kỹ thuật nuôi trồng và kinh doanh phong lan" giúp cách nuôi trồng và mua bán hoa phong lan.

"Kỹ thuật trồng và ghép sứ Thái nhiều màu " giúp cách nuôi trồng và ghép những cây sứ Thái đời mới.

Nay anh Huỳnh Văn Thới giới thiệu thêm với chúng ta cuốn "Xương rồng Bát Tiên, kỹ thuật trồng và phương pháp lai tạo". Mục đích của cuốn sách này nhằm giúp cho bạn đọc phần nào hiểu được đặc tính cũng như môi trường sinh thái của các loại cây xương rồng, cách chăm sóc, cách nhân giống và đặc biệt hướng dẫn về mặt kỹ thuật để bạn đọc có thể tự tháp ghép được một cây xương rồng Bát Tiên có hoa nhiều màu sắc tươi đẹp.

Lý Thân

LỜI NÓI ĐẦU

Nhân dịp đầu năm 2001, tôi xin giới thiệu đến quí vị độc giả và các bạn gần xa một món quà khiêm tốn và tao nhã, một món quà giúp các bạn vui tươi thoải mái là trồng và thưởng thức hoa xương rồng Bát Tiên. Cây Bát Tiên là một loài cây mà ngày nay đã được lai tạo nhân giống rất nhiều, cho ra hoa muôn màu muôn vẻ, không có loài hoa nào nuôi trồng nhanh chóng cho bằng. Một loại cây mới nhập về Tp. Hồ Chí Minh trong vòng 5 năm nay, nhưng đã được nhiều người ưa thích nuôi trồng, tự lai tạo, nhân giống, tháp ghép cho ra nhiều cây mới vô cùng xinh đẹp!

Đặc biệt,cây Bát Tiên có hoa rất phong phú đầy đủ màu sắc: từ trắng, xanh, đỏ, tím, vàng, đốm và sọc...Hơn nữa là cây rất siêng hoa, mỗi nách lá đều có một vòi hoa rất to vừa đẹp, vừa lâu tàn, vừa đổi màu:khi mới nở màu hường, nở xòe to màu đỏ tươi, đến khi hoa gần già màu phớt xanh, kéo dài từ 2 tháng đến 6 tháng mới tàn, đậu thành trái có dạng hình nang với 3 buồng 6 hạt, đến khi hạt già chín mà hoa vẫn còn tươi, cụ thể là cây Bát Tiên Chúa Sơn Lâm, cây Bát Tiên Bình Minh v.v...

Cây xương rồng Bát Tiên quen gọi là xương rồng nhưng không thuộc họ xương rồng Cactaceae, mà lại thuộc họ thầu dầu Euphorbiaceae, cùng họ với các cây: Chòi mòi, chùm ruột, cao su, trạng nguyên .v.v...đều là cây nhiệt đới rất dễ trồng ở Việt Nam.

Cây Bát Tiên thuộc họ Euphorbiaceae, là họ có hoa đơn tính, đáng lý ra phải có cây đực riêng, cây cái riêng hoặc hoa đực riêng, hoa cái riêng, nhưng cây Bát Tiên là cây rất

đặc biệt, có phát hoa to dài, mang bầu hoa chung gọi là cyathium dạng hình chuông, ngoài cùng có 2 lá bắc, tên khoa học gọi là bractées, có hình dạng giống như cánh hoa, màu sắc rất đẹp, nhưng không phải cánh hoa, bên trong hai lá bắc mới xòe ra 5 cánh hoa thật, dạng hình bán nguyệt, cũng có thể màu hồng hoặc màu nâu tùy theo loài, kế đến là chùm hoa đực, mỗi hoa đực chỉ là 1 cọng nhụy dài mang một bao phấn đực tròn, màu vàng. Ở trong cùng ngay tâm là bầu noãn phình to với ba buồng sáu tiểu noãn, mang chùm nhụy cái to, cao, xòe ra thành tua, nằm giữa các nhụy đực, nên rất dễ thụ phấn, đậu thành trái, trái già chín cho sáu hạt.

Theo sách "Cây cỏ miền Nam Việt Nam" của GS Phạm Hoàng Hộ ở trang 470, và bài viết của GS Nguyễn Thiện Tịch đăng ở báo Hoa Cảnh số 5/1998 thì hoa Bát Tiên có hai phiến to có màu sắc đẹp, giống như hai cánh hoa, nhưng không phải là cánh hoa, chính là hai lá bắc từ đó mới nảy ra thêm được hai nhánh hoa con, cũng mang hoa chồng lên nhau thành nhiều tầng rất lạ rất đẹp, cho nên cây Bát Tiên nhân đôi lên từ hai lên bốn, lên tám, lên 16 và lên 32 hoa (tạm gọi là hoa),hoa dưới rất to, hoa trên nhỏ dần và rất lâu tàn, đủ màu sắc vô cùng phong phú, hoa lớn bên dưới màu rất đậm, hoa nhỏ bên trên màu sắc rất tươi, vô cùng đẹp.

Ngày nay ở TP.Hồ Chí Minh, có rất nhiều nhà trồng cây Bát Tiên, trưng bày loài hoa này rất tươi, rất đẹp. Ở nội thành cũng như ở ngoại thành thời gian gần đây phát triển thêm rất nhiều vườn, nhiều điểm trồng và bày bán cây Bát Tiên..Đi dọc theo đường phố cũng thường thấy có nhiều nhà

trồng cây Bát Tiên, nên sớm muộn gì cũng sẽ thành lập các hội Xương Rồng Bát Tiên, câu lạc bộ Bát Tiên...cũng y như bên Thái Lan. Đa số người trồng Bát Tiên đều tin tưởng rằng cây Bát Tiên, tên của 8 vị Tiên là 8 vị Thần phù hộ cho gia đình người trồng Bát Tiên và giúp đỡ cho các ngành nghề làm ăn lương thiện, nên nhà nào trồng cây Bát Tiên ra hoa cũng đều mong muốn cây Bát Tiên sẽ đem lại Phước Lộc Thọ Toàn là hạnh phúc, giàu sang, sống lâu...nhưng trước mắt chắc chắn hoa Bát Tiên sẽ đem lại cho người trồng một niềm vui tươi, yêu đời, thoải mái, khi ngắm nhìn hoa Bát Tiên.

Tôi biên soạn quyển *"Xương rồng Bát Tiên, kỹ thuật trồng và phương pháp lai tạo"* này với mong muốn hướng dẫn cho các bạn kỹ thuật trồng, cách chăm sóc, cách tháp ghép, cách nhân giống, cách tưới phân, cách phòng trừ sâu bệnh cho cây Bát Tiên, cây mà gần đây rất được nhiều người ưa thích, nuôi trồng để trang trí làm đẹp ngôi nhà của mình, đem lại niềm vui tươi, tiêu sầu khiển muộn, đem lại những giây phút thoải mái sau một ngày làm việc mệt nhọc.

Huỳnh Văn Thới

CHƯƠNG MỘT

NGUỒN GỐC CÂY XƯƠNG RỒNG BÁT TIÊN.

Tôi được biết anh Nguyễn Tiến Dũng trong dịp trưng bày hoa kiểng ở Hội Hoa Xuân Tao Đàn năm 1995, và đã được anh giúp đỡ hướng dẫn cách nuôi trồng cây xương rồng Bát Tiên và nhiều cây hoa kiểng khác nhập từ Thái Lan..Để cám ơn anh Dũng, tôi xin giới thiệu bài thơ: " Mười yêu cây Bát Tiên" của anh đã được đăng trên báo Hoa Cảnh số 6 năm 1996:

Một yêu hoa nở lâu tàn
Hai yêu hình dáng gọn gàng dễ thương
Ba yêu đám nụ gối đầu
Bốn yêu màu sắc thanh tao hiền hoà
Năm yêu chăm sóc dễ dàng
Sáu yêu đem tài đem lộc cho ta
Bảy yêu trang trí trong nhà
Tám yêu hạnh phúc gia đình yên vui
Chín yêu lan rộng khắp miền
Mười yêu làm đẹp nước nhà Việt Nam.

Nguyễn Tiến Dũng.

Cây xương rồng Bát Tiên là cây hoa đã và đang được nhiều người Thái Lan ưa chuộng nuôi trồng, vì cây có hoa rất đẹp, rất siêng hoa, màu sắc rất đẹp và nhất là hoa rất lâu tàn, còn đem lại niềm vui cho người trồng hoa .

A- NGUỒN GỐC:

Cây xương rồng Bát Tiên có nguồn gốc từ Madagascar thuộc Châu Phi, mọc ở vùng trung du của đảo hình con gấu nầy. Thời nguyên thủy, cây Bát Tiên có thân rất nhỏ, ốm yếu,mang đầy gai nhọn, chùm hoa chỉ có từ 2 đến 4 hoa mà thôi, màu đỏ hoặc vàng cũng khá đẹp. Ngày xưa người ta chỉ trồng viền hàng rào, trồng ở công viên chứ ít có ai trồng làm cảnh vì gai đâm rất đau và có nhựa độc .

Trong quyển "Cây cỏ miền Nam Việt Nam" của GS Phạm Hoàng Hộ, trang 470, ghi tên là Euphorbia Milii. Ch.des Moulins, Hồng Kích, Crow of Thorns, còn có tên khác là Euphorbia splendens Bojer ex Hook, trong sách "Cây cảnh hoa Việt Nam" của TS.Trần Hợp ghi tên là xương rồng tàu, xương rắn, hồng kich,Christ's thorns, Crow of thorns, Euphorbia brillante, Couronne d épines, Rose scarlet, Euphorbia milii. Ch. des Moulins, Euphorbia Splendens Bojer ex Hook. Thuộc họ thầu dầu Euphorbiaceae. Trong quyển "Cây cảnh" của GS Võ Văn Chi ghi tên Euphorbia milii. Ch.des Moulins, xương rắn, xương rồng tàu...Người Thái Lan, người Trung Quốc đều gọi là" Poi sien" nghĩa là Bát Tiên, lấy tên của 8 vị Tiên đạo gia Trung Quốc, nên người Việt Nam cũng dịch ra là Bát Tiên.

B- TÊN BÁT TIÊN:

Người dân Madagascar đã trồng cây Bát Tiên từ lâu đời, ít nhất cũng phải trên mấy trăm năm nay. Người Thái Lan, người Trung Quốc cũng đã nhập về trồng khoảng trên 200 năm, lúc đầu cây chỉ có 2 - 4 cánh hoa; người Phi, người

Thái, người Trung Quốc tìm cách nhân giống lai tạo. Sau nhiều năm mày mò, nghiên cứu mới cho ra được cây Bát Tiên đời mới ra được 8 hoa to, màu sắc đẹp. Họ rất vui mừng, nên đặt tên là Poi sien(Bát Tiên) tên 8 vị Thần Tiên đạo gia Trung Quốc, 8 vị Tiên này là: Lý Thiết Quải, Chung Ly Quyền, Trương Quả Lão, Lữ Đồng Tân, Lam Thái Hoà Hà Tiên Cô, Hàn Tương Tử, Tào Quốc Cựu. Trong cuốn "Đông Du Bát Tiên" có kể rõ về 8 vị Tiên này, nhưng rất dài dòng, tôi xin trích ghi tóm tắt 8 vị này trong quyển"Thần Tiên truyện " của NXB Đồng Nai :

1. Lý Thiết Quải còn gọi là Lý Thiết Quài lúc còn trẻ diện mạo khôi ngô, sớm tu hành với 2 ông Lý Lão Quân và Uyển Khưu là 2 vị Tiên nhân đời trước. Khi đắc đạo ở lại tu trên núi, dạy học trò, một hôm Lý Thiết Quải muốn xuất hồn đi lên núi Hoa Sơn dự tiệc với Lão Quân, nên bảo học trò: "Ta đi để xác lại, nếu quá 7 ngày mà ta chưa về thì ngươi bỏ xác vô trong lò mà thiêu đi". Nhưng mới 6 ngày,chợt nghe tin mẹ đau nặng, học trò vội thiêu xác thầy để đi thăm mẹ. Đến ngày thứ 7, Lý Thiết Quải quay về không thấy xác đâu nên mới nhập vào thi thể của người ăn mày cà thọt vừa mới chết thành ra phải chống gậy đi chu du, lúc ẩn lúc hiện để giúp đỡ những người nghèo khổ, nên người ta mới gọi là thần của người tàn tật.

2. Chung Ly Quyền còn gọi là Hán Chung Ly, khi sanh ra có hào quang chiếu sáng khắp cả nhà, ông không khóc không la, sau 7 ngày tự nhiên chạy được và nói: "Ta muốn đi đến Tử Phủ và Ngọc Kinh nơi tiên nhân ở để chơi".Sau lớn lên làm quan đến chức Đại Tướng nhà Hán, người ta

mới gọi là Hán Chung Ly. Đi đánh giặc thua lạc đường, gặp được tiên truyền cho "Trường Chân Quyết" và nhiều pháp thuật khác. Về sau ông gặp Hoa Dương Chân Nhân và Vương Huyền Phủ học được bí quyết trường sinh. Từ đó ông vân du bốn phương, giúp đỡ người đời, dạy phép trường sinh, nên được tôn xưng là Thần dạy sống lâu, đúc tượng thờ:ông già một tay cầm quạt vã, một tay cầm quả đào tiên, tượng trưng cho trường thọ.

3. Trương Quả Lão. Vốn tên Trương Quả, ẩn tu trong núi Hoàn Châu, đi đâu thì cưỡi lừa trắng, ngày có thể đi vạn dặm, khi nghỉ ngơi thì gấp con lừa lại như tờ giấy bỏ vào túi, khi muốn cưỡi thì phun nước vào, lập tức tờ giấy biến thành con lừa trắng . Nhiều vua chúa biết được đến mời ông làm quan, nhưng ông đều từ chối. Ông sống lâu qua nhiều đời, nhưng sắc diện chỉ cỡ như ông già 70 tuổi mà thôi, không ai biết được ông bao nhiêu tuổi, có người từ lúc nhỏ gặp ông , thấy ông như ông già 70 tuổi, đến khi lớn, già gặp lại ông một lần nữa cũng thấy ông vẫn như xưa. Đến đời vua Đường Minh Hoàng,vua cho triệu ông vào triều, ông liền giả chết, khi chôn cất mới phát hiện quan tài trống không, vua biết được bèn cho xây đền thờ ở Tây Hà Quan,đúc tượng ông tay cầm nhạc cụ nên người ta mới gọi ông là Thần nhạc công.

4. Lữ Đồng Tân. Vốn tên là Nha, cha là Lữ Nhượng, mẹ ông đêm ngủ ngửi thấy mùi hương lạ khắp nhà và nghe thấy nhạc trời vang lên trên không, sanh ra ông tướng mạo tiên phong đạo cốt, đầu hạc lưng voi, mắt rồng mình cọp, 2 chân mày nối lại với nhau...Từ lúc nhỏ ông đã thông minh

khác thường, mỗi ngày có thể đọc và học thuộc một vạn lời, xuất khẩu thành chương. Lớn lên giống như Trương Lương, một hôm gặp Mã Tổ, mới trông thấy đã nói rằng: "Trương gặp Lô thì ở, gặp chuông thì gõ chớ nên quên." Sau Lữ Đồng Tân đi chơi đến núi Lô sơn, gặp Hoá Long chân nhân, truyền cho Thiên tuần kiếm pháp. Ông đi thi Tiến sĩ 2 lần đều rớt, đến 60 tuổi đang uống rượu trong một quán ở Trường An, bỗng gặp 1 đạo sĩ đề 3 bài thơ trên tường, Lữ Đồng Tân mới giựt mình, bái chào và hỏi họ tên. Vân Phòng tiên sinh mới hỏi lại:"Ông có muốn theo ta học đạo không?". Lữ Đồng Tân còn đang nghĩ ngợi chưa quyết định được thì Vân Phòng tiên sinh mới đi nấu cơm, còn Lữ Đồng Tân bỗng nhiên ngã xuống giường ngủ thiếp đi, mộng thấy thi đỗ làm quan, thăng đến chức Hàm Phạm bí các, lấy vợ giàu sang, sinh con trai con gái đều được lấy vợ gả chồng, con cháu quây quần, cả nhà vinh hiển. Trải qua như vậy 40 năm quyền thế cực thịnh, bỗng nhiên có việc bị hỏi tội, gia đình thảm hại nghiêm trọng, vợ con phân tán, bị đày xuống Lĩnh Nam, đơn thân nghèo khổ, đang dừng trong gió tuyết thở than! Thình lình ông tỉnh dậy thì lúc đó Vân Phòng vẫn chưa nấu cơm xong. Vân Phòng mới hướng về ông,cười nói:"Cơm vẫn chưa chín, người đã nằm mộng thấy thăng trầm vạn lần, vinh nhục ngàn mối, khoảng 50 năm mới vừa nháy mắt!".Lữ Đồng Tân tỉnh ngộ, liền bái Vân Phòng làm thầy và theo ông học đạo. Vân Phòng còn thử ông đến 10 lần nhưng Lữ Đồng Tân không chút động tâm, cuối cùng ông mới dạy pháp thuật cho. Sau thành chánh quả, thần thông quảng đại, thường hiển linh làm nhiều việc có ích, có công đức khắp nơi, chữa bệnh cho nhiều người, nên mới được gọi là

Thần của ngành y, tạc tượng đeo kiếm, tay cầm phất trần thật là tiên phong đạo cốt.

5. Lam Thái Hoà. Thường mặc y phục rách rưới, eo buộc đai đen, một chân mang giầy một chân để trần, mùa hạ lại nhét đầy bông sợi vào trong quần áo, mùa đông thì nằm phơi chơi trên tuyết... Ông thường cầm phách lớn dài 3 thước, vừa đi vừa ca hát, đầy đủ ý tiên. Ông thường giúp đỡ người nghèo khổ, có người khi còn nhỏ gặp ông đến khi già gặp lại thấy ông vẫn trẻ như xưa, không chút thay đổi. Một hôm, ông uống rượu trên lầu Hào Lương bỗng nghe tiếng tiêu sanh từ trên trời vang lại, ông lập tức nhảy lên không cỡi hạc bay đảo một vòng rồi đi mất. Thấy từ trên không áo, giày, đai, phách rớt xuống như hoa, rồi biến mất luôn, nên người đời mới tạc tượng ông tay cầm giỏ hoa và gọi là thần của những người bán hoa.

6. Hà Tiên Cô. Là người Quảng Châu, khi sanh ra trên đầu có 6 sợi lông vàng sáng, đến 14-15 tuổi mộng thấy thần nhân dạy bà ăn bột vân mẫu nên thân thể bà nhẹ nhàng, không chết. Bà thường đến sơn cốc tu luyện, đi bộ như bay, sáng sớm đi chiều tối trở về phụng dưỡng mẹ già. Về sau bà không ăn uống, không nấu nướng nữa, tu tiên đắc đạo, vân du giúp đỡ nhiều gia đình nghèo khổ, đi đâu cũng có mây ngũ sắc vây quanh bên mình. Bà là một tiên nữ trong Bát Tiên, mọi người tôn là thần chăm lo hạnh phúc gia đình, tay cầm hoa sen. Hay tin, Võ Tắc Thiên phái người đi mời, thì lại không thấy bà đâu nữa. Đến đời Đường Trung Tông, niên hiệu Cảnh Long, có người thấy bà bay trên trời. Đến năm Thiên Bảo thứ 9, bà lại xuất hiện ở trên Ma Cô đàn. Khoảng niên Đại Lịch, bà lại hiện thân ở Quảng

Châu, được Thích Sử Cao Thúy trình bày tường tận về sự tích của bà.

7. Hàn Tương Tử. Tự Thanh Phu, là cháu của Hàn Dũ. Lúc còn trẻ gặp được Thần Dương tiên sinh ngao du học đạo. Hàn Dũ mới kêu ông làm thơ để nói rõ ý chí của mình, Hàn Tương Tử cầm bút vừa vung lên là làm xong một bài thơ nói về tiên đạo. Hàn Dũ xem xong mới hỏi: "Ngươi có thể biến hoá không?". Hàn Tương Tử lập tức làm phép biến ra một bình rượu ngon,trong bình rượu còn có một cành hoa mẫu đơn màu xanh, với câu đối :"Vân hoành Tần lĩnh gia hà tại.Tuyết cũng Lam Quan mã bất tiền". Hàn Dũ đọc xong không hiểu, Hàn Tương Tử mới nói ngày sau tự nhiên ông sẽ rõ. Sau đó Hàn Dũ vì dâng biểu phản đối việc nghinh đón Xá Lợi Phật vào cung, làm Hoàng đế nổi giận giáng chức và đày đi Triều Châu xa xôi. Trên đường đi gặp phải tuyết lớn, đang lo lắng thì bỗng nhiên thấy một người đội tuyết chạy lại, đến gần mới nhận ra là Hàn Tương Tử. Hàn Tương Tử mới hỏi: Ông còn nhớ câu đối trên cánh hoa mẫu đơn ngày trước không?. Hàn Dũ tỉnh ngộ và hỏi đây là nơi nào?. Hàn Tương Tử mới nói đây là Lam Quan. Lời nói ngày trước là đúng. Hàn Tương Tử mới nói tiếp: không bao lâu ông sẽ trở về kinh mà còn được thăng quan nữa. Từ đó Hàn Tương Tử cùng với Lữ Đồng Tân, Lâm Thái Hòa ngao du làm việc thiện, hành vi bất hủ. Về sau người đời thấy Hàn Tương Tử tay cầm cây sáo mới cho ông là thần nhạc công.

8. Tào Quốc Cựu. Là em trai của Tào Thái hậu đại nhà Tống, thấy em trai ỷ thế làm nhiều điều xằng bậy, bèn bỏ đi ẩn cư trong rừng núi, chuyên tâm tu tiên học đạo. Sau gặp

được Chung Ly Quyền và Lữ Đồng Tân cùng nhau vân du bốn biển, thường làm việc thiện giúp đỡ người nghèo khổ, dạy phép tu tiên. Người ta thấy tượng Tào Quốc Cựu tay cầm hoa sen nên gọi ông là thần nghệ sĩ... Ông cùng với 7 vị tiên kia lập thành Bát Tiên, mỗi người đều có bửu bối, có phép thuật thần thông riêng, thường cùng nhau đàm đạo, có khi cùng đi dự Hội bàn đào với Tây Vương Mẫu. Mỗi lần đi, 8 vị Bát Tiên đều liệng 8 món bửu bối của mình như: cây nạng, quả đào tiên, nhạc cụ, phất trần, giỏ hoa, hoa sen, cây sáo, cây sên xuống biển rồi nhảy xuống cùng lướt sóng cỡi đi, mới gọi là Bát Tiên quá hải...

Bát Tiên là truyền thuyết về thần tiên của Trung Quốc, khuyên người lánh dữ làm lành, tu hành,có lòng nhân hậu cứu giúp người nghèo khổ, đem lại hạnh phúc cho gia đình, dạy nhiều ngành nghề lương thiện, đem lại sự sống an lành ấm no hưởng phước. Truyện Bát Tiên, thực chất vừa đề cao lý tưởng cao đẹp, nêu cao tinh thần dân tộc, ý chí vươn lên của người xưa mà đối với người đời nay vẫn còn có ý nghĩa hiện thực ...Theo lời giới thiệu của ông Trần Kiết Hùng.

C- HỌ EUPHORBIACEAE:

Họ Euphorbiaceae là họ thầu dầu, bao gồm một số lớn cây nhiệt đới, rất đa dạng có đến khoảng 2.000 loài, đa số là cây mọng nước, có nhựa đục như sữa, rất độc, như loài Baccaurea L.: giâu, loài Antidesma: chòi mòi, loài Glochidion: sóc, loài Breynia: dé, loài Phyllathus: chùm ruột, loài Sauropus: bồ ngót, loài Croton: cù đèn, loài Hevea: cao

su, loại Mallotus: ngát, loại Macaranga: mã rạng, loại Acalypha: tai tượng, loại Ricinus: thầu dầu, loại Jatropha: dầu lai, loại Euphorbia: Hồng kích, loại Poinsettia: trạng nguyên, loại Pedilanthus: cẩm thạch...

Chúng ta thấy họ Euphorbiaceae bao gồm những cây công nghiệp: cao su, cây cảnh: trạng nguyên, cây trang trí nội thất: Croton, tùng; cây ăn lá được: chùm ruột, bồ ngót; cây ăn củ được: mì, cây làm thuốc được: dầu lai, đỗ trọng, thầu dầu; cây cảnh có hoa đẹp: Bát Tiên... nhưng đa số đều là cây có nhựa độc.

Gai các loài xương rồng rất nhọn, đâm cũng rất đau, có khi chảy nhiều máu và rất nhức nhối, có khi làm độc thành ghẻ nếu không chăm sóc kỹ. Có loại cây xương rồng ở Nam Mỹ khi đụng tới là ngứa như nổi mề đay, rất khó chịu, tên là Cridoscolus, mà người Mexico gọi là Malamuyier có nghĩa là người đàn bà hung dữ, tiếng Pháp dịch là Méchante femme.

Các cây thuộc họ Euphorbiaceae thường mọc ở Châu Phi, Châu Mỹ nhất là ở Trung Phi và Nam Phi tập trung khoảng 500 loài. Có hình dáng to lớn phân nhiều cành nhánh như cây E.candalebrum, E.plagiacantha, E.titucali, thường là cây bụi như E.lacta, E.mammillarias, cũng có cây lùn thấp bò trườn như E.caputmédusae, E.turbiniformis, nhất là cây E.piscidermis là cây rất hiếm, thường mang lại sự vui sướng bất ngờ cho những nhà sưu tập khi tìm được.

D- HOA CỦA CÁC LOÀI CÂY THUỘC HỌ EUPHORBIACEAE.

Hồng hột soàn 1

Cây hột soàn 2

Valentine–Ngày tình yêu

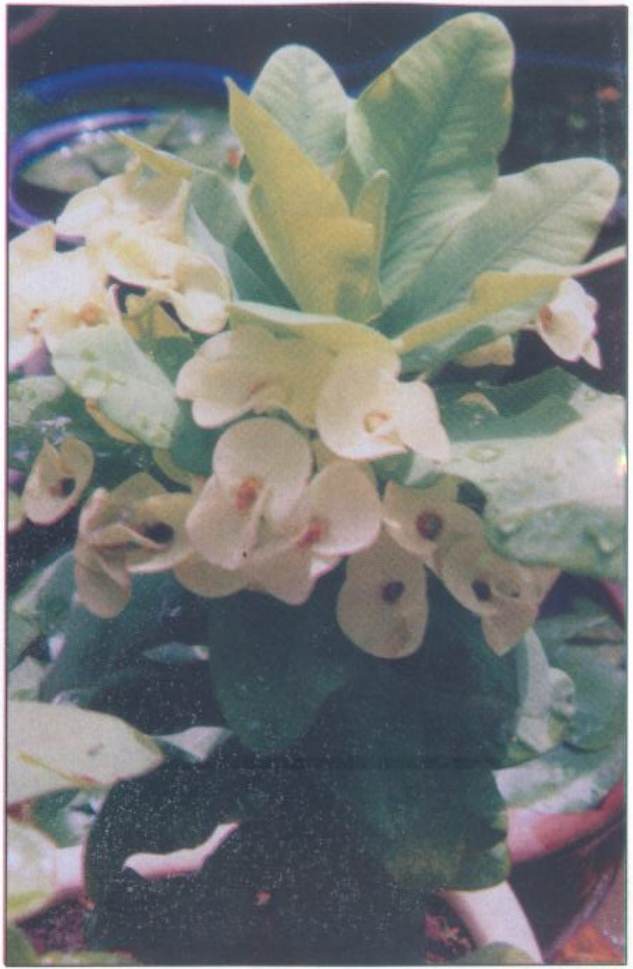
Hoàng hậu hoa nhiều tầng

Hồng phúc

Vinh quang,lá sọc

Ngọc thạch (lá to)

Thạch ngọc Quan Âm

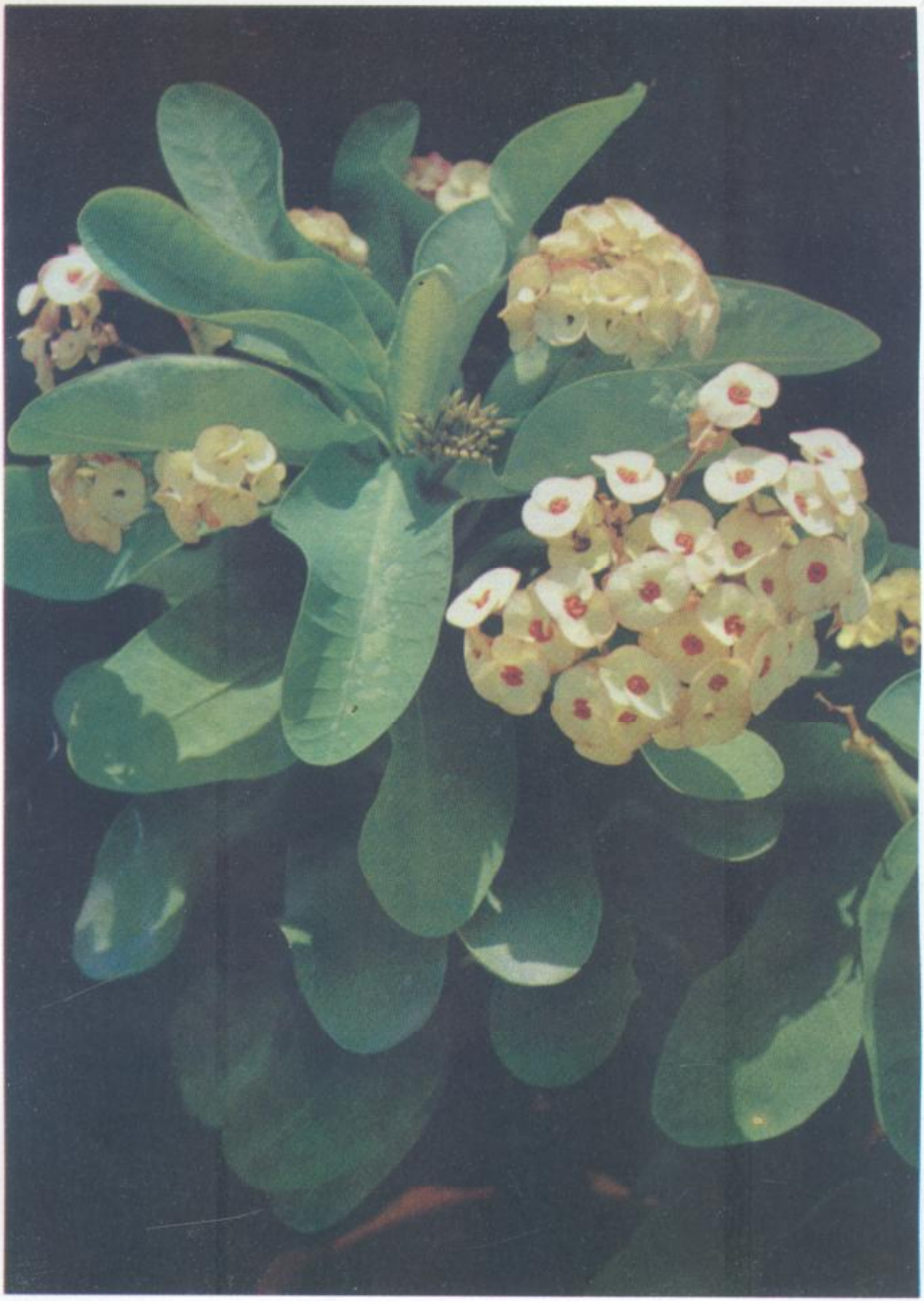

Cây con mọc ra ngay trên vòi hoa

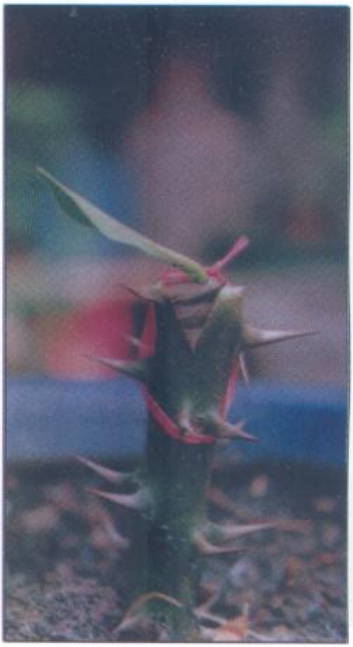

Chúa sơn lâm

Ghép bát tiên (vạt chữ V)

Ghép mắt

Nhánh đưa thấp sát đất đã mọc rễ, cắt trồng sống mạnh

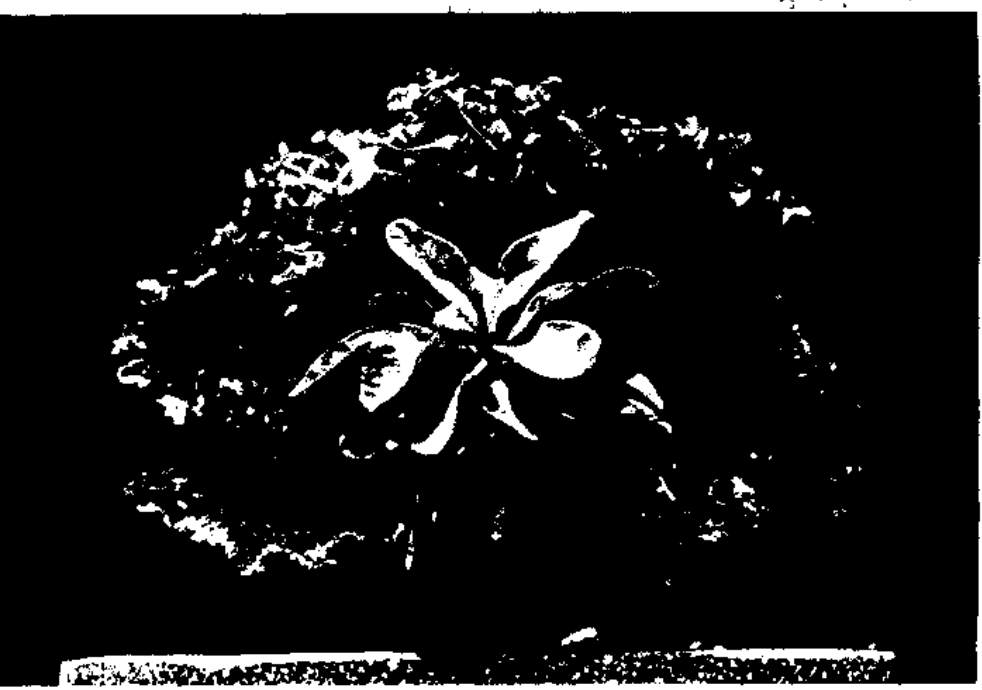

Hoa của các loài cây thuộc họ Euphorbiaceae đa số là đơn phái:hoa đực và hoa cái riêng, điển hình như cây thầu dầu Ricinus communis L. Castor Oil plant Ricin, có hoa chùm tụ tán ở chót, hoa đực ở trên, hoa cái ở dưới, hoa đực có 4-5 lá dài, tiểu nhụy chia nhánh, hoa cái nhỏ có cánh, noãn sào có gai, vòi nhụy đỏ, chẻ hai. Đậu thành trái gọi là nang có gai nở làm 3 mảnh, cho ra 3 hột láng. Cũng như cây tai tượng Acalypha, có phát hoa dài, hoa đực ở trên, hoa cái ở dưới...

Riêng cây Bát Tiên có sự phát triển hoa đơn giản thu gọn trong một cụm hoa hình chuông gọi là cyathium, bên ngoài là 2 phiến có màu sắc rất đẹp, hình bầu dục, có một đường gân giả ở giữa, nhiều người gọi là cánh hoa nhưng không phải, đó là 2 lá bắc, vì là lá bắc nên hoa Bát Tiên mới nảy được chồi nách, chứ nếu là cánh hoa thì không nảy ra chồi nách được, nên chùm hoa mới có nhiều tầng chồng lên nhau. Phát hoa ban đầu ra 2 lá bắc, gọi là tầng thứ nhất, từ 2 lá bắc nảy lên 2 chồi nách với 4 lá bắc, gọi là tầng thứ hai, ở 4 lá bắc nảy thêm ra 4 chồi nách với 8 lá bắc, đến khi được 8 hoa là đã đẹp rồi, nên mới gọi Bát Tiên, nhưng người Thái còn tiếp tục nghiên cứu nhân giống thêm nữa, từ 8 lá bắc ở tầng thứ ba này mới nảy thêm ra 8 chồi nách mới nữa, lên tầng thứ tư với 16 lá bắc, với 16 lá bắc này được 16 hoa. Ngày nay cây đời mới như cây hột xoàn ra đến 32 hoa, tổng cộng là 32 cặp lá bắc nên xếp chồng lên nhau dày đặc.

Trở lại từng hoa Bát Tiên, tổ chức cyathium bao gồm bên ngoài hình chuông là 2 lá bắc, kế đến là 5 cánh hoa

hình bán nguyệt rất nhỏ, có thể màu vàng, màu nâu... Bên trong nữa là chùm hoa đực, mỗi hoa đực gồm có 1 cọng hoa nhỏ, dài, gọi là cọng nhụy đực. Tận cùng là bao phấn nhỏ, chỉ cao vừa lú lên khỏi 5 cánh hoa thôi, cuối cùng

ở giữa cyathium mới là bầu noãn,phình to chứa 3 buồng 6 tiểu noãn với vòi nuốm khá to, gọi là hoa cái, vượt lên cao và chẻ ra nhiều tua, do đó hoa cái và hoa đực rất gần bên nhau, nên rất dễ thụ phấn. Ngoài thiên nhiên do ong bướm thụ phấn hoặc lấy cây cọ nhỏ, mềm quét qua quét lại, phấn đực sẽ bay qua đỉnh vào nuốm của hoa cái sẽ đậu thành trái, phình to ra, có 3 cạnh với 6 tiểu noãn, nếu đậu hết thì được 6 hạt. Khoảng chừng một tháng sau trái chín có màu nâu đen, trong khi đó hoa vẫn còn tươi, nhưng đổi qua màu xanh sậm hơn. Vì hoa Bát Tiên rất lâu tàn, khoảng 2-3 tháng, có cây đến 6 tháng mới tàn như cây Chúa Sơn Lâm, cây Bình Minh...có cây phát hoa già phình to lên biến thành cây con luôn mà vẫn tiếp tục ra hoa, nên hoa Bát Tiên lúc còn nhỏ màu đọt non, phớt xanh phớt vàng, lúc nở to thì tuỳ theo cây, có màu đỏ tươi, màu vàng tươi, hoặc màu trắng tươi...rất đẹp! Đến 2-3 tháng sau màu sẽ sậm dần và khi gần tàn đổi sang màu xanh xám, giống như hoa giấy, cho nên có người lầm tưởng là hoa giả.

Những cây thuộc họ Euphorbiaceae thì nhiều vô số kể, chúng tôi chỉ xin đề cập đến những cây thường gặp và đã được nuôi trồng thành cây kiểng và cây trang trí nội thất

1- Cây xương rồng ông ba cạnh.

Cây có tên khoa học là Euphorbia Antiquorum linn. Tiếng Anh gọi là Malay spurge tree, Daluk. Cây thân gỗ dạng bụi màu xanh, có thể cao đến 5m, trồng thành bụi nhỏ, trồng lâu năm, cây phân rất nhiều cành nhánh nhỏ, ôm sát vào nhau, những đoạn thân có ba cạnh thẳng dẹp, dài từ

30cm đến 1m, mép có răng cưa,gai nhọn. Lá nhỏ hình trái xoan tròn dài, màu xanh bóng, mọc tập trung ở trên ngọn vì lá già rụng hết; lấy dao nhỏ rạch một đường thì thấy chảy ra một chất nhựa đục, lỏng như sữa, độc khi dính vào mắt, miệng. Hoa mọc từ sẹo nách chỗ lá rụng, nhỏ, màu vàng, đơn tính rất ít thấy. Cây có nguồn gốc từ các nước Phi châu, Ấn Độ, đã được nhiều nơi nuôi trồng làm cảnh, làm hàng rào. Cây dễ trồng bằng cách giâm cành nơi đất ẩm, sống mạnh, chịu khô hạn khá, không kén đất kén phân. Cây có thể trồng làm gốc ghép cho cây Bát Tiên sống mạnh, siêng hoa, trồng làm hàng rào, ghép cây Bát Tiên lên ra hoa quanh năm rất đẹp .

2- Cây xương rồng Đại Kích biển.

Còn gọi là cây thuốc giòi, có tên khoa học là Sea shore spurge, Euphobia atoto Fort. Cây nhỏ,sống lâu năm nhờ có bộ rễ khỏe, mọc rải rác ở nước ta, có thể trồng làm cảnh được, thân nảy nhiều con, mọc sát vào nhau màu xanh xám, lá hình bầu dục màu xanh bóng, cuống ngắn,có nhựa đục trắng như sữa. Hoa ở gần đỉnh, hoa đơn tính, phía ngoài có tổng bao hình chuông, quả nang, hạt hình cầu. Cây dễ trồng, mọc khoẻ, lá luôn có màu xanh bóng quanh năm,vừa chịu được nóng, chịu được khô hạn, vừa chịu được bóng râm, có thể trồng trong nhà để trang trí nội thất, làm gốc ghép cho cây Bát Tiên.

3- Câyxương rồng Euphorbia bupleurifolia jacq.

Thân cây kỳ lạ có hình trụ to tròn, màu nâu, mang nhiều vết sẹo do lá rụng còn để lại, tương tự như thân cây thiên tuế, chùm lá tập trung ở đỉnh, xếp chung quanh ngọn

theo hình hoa thị, bẹ to, phiến hình thuôn dài, đầu hơi nhọn, giữa có gân to, không có gai. Có nguồn gốc từ Nam Phi. Lá chỉ mọc vào mùa mưa khi thời tiết thuận lợi, thân ăn sâu xuống đất, trồng lâu năm mới có hoa, chùm hoa có cuống hoa dài. Cây chỉ nhân giống trồng bằng hạt vì không có nhánh con, trồng làm cảnh rất đẹp y như cây thiên tuế. Cây chịu được hơi bóng râm, chịu tưới phân nhưng cũng không nên tưới quá nhiều nước. Cây được trồng ở các công viên, ở nhà có sân to, dùng làm cây kiểng đẹp và trang trí nội thất được.

4- Cây xương rồng 3 cạnh Canariensis:

Cây giống hệt như cây xương rồng ông 3 cạnh nhưng thân to mập hơn, phân nhiều cành nhánh từ dưới gốc lên, các đoạn nhánh dài cỡ từ 30 - 60cm, mọc từ nách lá đã rụng ở trên khía, chỗ đâm chồi phát xuất rất nhỏ, hơi tròn thường hoá gỗ, đoạn giữa phình to rộng khoảng 5cm, màu xanh xám. Trên sóng khía có hàng chùm gai cỡ 2 chiếc nhỏ màu xám nâu. Lá thường rụng sớm nên thân trơ trụi, hoa cũng ít thấy. Cây có dáng đẹp, nhưng cây xương rồng có gai ít ai để trang trí trong phòng khách, thường trồng trong công viên, ở sân đình chùa, trồng làm hàng rào vì bụi có thân thẳng đứng ngay hàng thẳng lối rất đẹp.

5- Cây Cẩm Thạch,

Còn gọi cây thuốc dấu, cây chân rết, có tên khoa học Euphorbia carinata Don,E.canaliculata Loid, E.tithymaloides L. hay Pedilanthus tithymaloides (L.), tiếng Anh gọi là Slipper plant, Bird cactus, Redbird cactus, Slipper Spurge, Jew bush, Popcorn cactus; tiếng Pháp gọi là Herbe à cors,

Pantouflin. Cây có nguồn gốc từ Nam Phi, dáng đẹp, rất dễ trồng, không kén đất, thường trồng trong chậu hoặc làm hàng rào, trồng trong công viên. Cây thân nhỏ, mọc sát nhau.

Còn có cây Cẩm Thạch cỏ vằn, có loại lá trắng với nhiều vết loang màu trắng, màu hồng. Hoa đơn tính tập trung ở đỉnh, màu đỏ bên trên, màu xanh bên dưới rất đẹp, nở rộ vào mùa khô. Cây rất dễ trồng bằng cách giâm cành, không kén đất, nhất là luôn luôn có màu xanh quanh năm.

6- Cây xương rồng Euphorbia Decaryi A.Guill.

Cây có nguồn gốc từ Madagascar, rất đặc sắc với bộ rễ dạng củ to, những rễ tròn dài như củ khoai mì, rồi phình to tròn lên trên, thành cây mới, phần nửa cây nằm dưới đất, phần nửa ở bên trên mặt đất, với chùm lá khá dầy, dạng hình thuôn dài,đầu nhọn, chung quanh phiến có dúm như lá cải, màu xanh, xếp theo hình hoa thị; thân rất ngắn gần như không có, trông rất lạ chỉ có củ với chùm lá mà thôi, hoa ít thấy, là loại cây rất hiếm và đắt tiền, trồng trong chậu nhỏ trang trí rất đẹp, để trong nhà sống được lâu, dễ trồng ít tốn công chăm sóc.

7- Cây Euphorbia Grandicornis Goebel

Cây thân to với nhiều tầng, mỗi năm mọc thành một tầng nên hình dáng cây giống như cái tháp, chung quanh thân có nhiều núm nhỏ, mang chùm gai 2 chiếc, đó là kết quả của sự biến đổi thu gọn của lá bẹ nên cây không có lá. Cây rất dễ trồng,cần nhiều nắng,sống lâu năm, có nhiều tầng cây cao đến vài mét. Hoa nhỏ đơn phái, màu vàng

mọc trên nách gai, thường trồng làm hàng rào, ở đình chùa, công viên, trước sân nhà, ngoài ngõ. Cây trồng bằng cách giâm đoạn thân cây xuống đất ẩm, sống khoẻ mạnh và bền.

8- Cây xương rồng ông Cảnh .

Có tên khoa học là Euphorbia havanensis Hort, Euphorbia Lactea Haw. Cây có thân hình trụ, mọc lên cao phân nhiều cành nhánh sát vào nhau, vặn xoắn thành bụi dày ở phần trên, ở phần dưới gốc thường chỉ có một thân khá to đã hóa gỗ. Lá nhỏ hình bầu dục, mọc tập trung trên đỉnh màu xanh bóng, già thì rụng đi hết nên phần dưới không còn lá, hoa ít thấy. Cây có nguồn gốc từ Ấn Độ, hình dáng đẹp, kỳ lạ, mọc khoẻ, dễ trồng, không kén đất nên được trồng trong chậu làm cảnh, làm hàng rào. Cây chịu khô hạn, ít chăm sóc, nhân giống bằng giâm cành xuống đất ẩm là sống được.

9- Cây xương rồng Euphorbia Horida. Boiss.

Cây rất đẹp, thân hình trụ to, cao cỡ 1m, mang cỡ 10 múi nhọn như xương rồng khế, trên sống múi có nhiều núm nhỏ khít nhau, mang chùm gai dày đặc to mập, dài khoảng 2cm tập trung ở đỉnh thành chùm gai có màu nâu chia thẳng ra khắp chung quanh. Hoa rất nhỏ nhưng có hoa đực riêng, hoa cái riêng, cho nên phải trồng nhiều cây mới thụ phấn chéo đậu thành trái được. Cây có nguồn gốc từ Nam Mỹ, mọc nơi có nhiều nắng và khô ráo. Cây nhân giống bằng cách tách cây con mọc ở xung quanh gốc, khi mọc thành chùm khá to với nhiều con. Đặc biệt trên loại cây này có thể nuôi được một loại cây chùm gởi nhỏ li ti chỉ có

chừng vài mm, nhưng có hoa tròn, trái màu đỏ tươi rất lạ và rất đẹp gọi là Viscum minimum, dùng trang trí thì rất độc đáo. Loại cây này ít có nên trồng làm cảnh rất quí.

10- Cây xương rồng Bà.

Còn gọi là xương rồng giang tâm, có 5 cạnh , tên khoa học là Euphorbia Ligularia Roxb, Euphorbia nenifolia L. tiếng Anh gọi là Indian spurge tree, thuộc họ Euphorbiaceae. Cây có thân hình trụ to cao, mọc thẳng đứng, phân ra nhiều cành nhánh xen sát vào nhau, có 5 múi dạng khía xoắn, màu xanh lục bóng, mọc thành bụi,khi già gốc hóa gỗ, có nguồn gốc từ các nước Châu Mỹ nhiệt đới, phải lấy búa chặt mới nổi. Lá tập trung ở đỉnh,hình bầu dục ngược,dày, đầu tròn, gốc thuôn màu xanh bóng, khi già thì rụng nên bên dưới không có lá.

Dưới cuống lá có một gai to,nhọn,hơi ngắn. Trên nách lá ở gần ngọn mọc ra một chùm hoa dạng hình xim ngắn, hoặc dạng hình chén, hoa đơn phái, giữa có 5 tuyến tròn, mỗi tuyến có 2 múi. Đậu thành trái dạng nang có 3 mảnh. Dáng cây đẹp, có lá xanh quanh năm, cây lại rất dễ trồng bằng giâm cành xuống đất ẩm, không kén đất,dễ chăm sóc, cây mọc khoẻ, có thể làm gốc ghép với các loại xương rồng Bát Tiên vì cây cũng có nhựa đục như sữa.

11- Cây xương rồng Euphorbia Ledienii. Bgr.

Cây thuộc nhóm thân mập,to cao, mọc thành bụi khỏe mạnh, nhanh chóng thành cây có kích thước đầy ấn tượng, nếu trồng nơi thuận lợi cây sẽ mọc thành rừng rậm rạp không thể bước vô được. Thân hình trụ to có 4-5 khía,trên sóng khía có nhiều núm to trên núm lại có chùm gai. ?

chiếc rất nhọn, do lá biến thành. Chùm hoa to, màu vàng tươi, đơn phái mọc trên nách gai, mỗi hoa có 5 cánh nhỏ và chùm nhụy đực dài mang bao phấn cũng màu vàng. Cây có nguồn gốc từ Châu Phi-và Ấn Độ, thường trồng trong công viên, đình chùa, sân vườn.

12-Cây xương rồng Euphorbia Meloformis.

Cây trông kỳ lạ giống y như cây xương rồng Melocactus của Nam Mỹ, nhưng lại thuộc họ Euphorbiaceae, thân hình cầu hơi dẹp, không có các tầng lông đầu. Cây có đường kính khoảng 10cm và 12cm, mang 10 múi to, trên sóng múi có hàng gai nhỏ đơn màu nâu đen. Đặc biệt ngang giữa thân, mỗi múi đều có 1 gai to dài dẹp, giống như gai lưỡi quỷ của cây Ferrocactus. Hai bên hông khía đều có nhiều sọc màu nâu đen, làm cho thân cây càng thêm đẹp.

Cây rất lạ, hiếm thấy có người trồng, chỉ thấy hình vẽ trong sách, chứ chưa biết được nơi xuất xứ và hoa màu sắc ra sao.

13-Cây xương rồng Euphorbia Obesa Hook.

Cây thân hình cầu lúc còn nhỏ, nhưng khi lớn lên có thể cao hơn 20cm, đường kính cỡ 10cm. Cây có khoảng 10 múi rất tròn, màu xanh xám, có nhiều sọc nâu tương tự như cây xương rồng Astrophytum asterias, mặc dù 2 cây này khác nhau. Cây Astrophytum mọc ở Mexico,cây Euphorbia Obesa thì mọc ở tận Nam Phi. Hoa của cây E. Obesa tập trung ở đỉnh, phát hoa to có 2 - 3 lá bắc nên có nhiều tầng nối tiếp nhau, mỗi hoa có 4 cánh nhỏ, đậu thành trái nang có 6 múi nhỏ. Cây không có lá trơ trụi, nhưng ở trên sóng múi có hàng gai chùm nhỏ. Cây chịu đất cát, cần tưới nước

vào mùa hè, không tưới nước vào mùa đông vì cây có nguồn gốc từ Nam Phi, mọc ở những vùng bán sa mạc có nhiều nắng. Do đó trồng được ở các nước nhiệt đới ít mưa. Cây rất ít có cây con ở dưới gốc, nên chỉ nhân giống bằng gieo hạt.

14- Cây Euphorbia Lophogona . Lam.

Cây xuất xứ từ Madagascar, mọc thành bụi, thân phình to ở đỉnh, mang chùm lá, hình bầu dục to dài, ở giữa có gân màu nâu, gai chùm dày đặc nhưng ngắn. Hoa màu trắng, phát hoa dài, cây sống được ở đất hơi ẩm, ra hoa nhiều vào mùa hạ, chịu tưới phân, cây lâu năm nên cao và xấu do đó phải cắt ngang thân để giâm trồng lại. Nhánh ra rễ dễ dàng khi cắm vào ly nước, mực nước chỉ cao khoảng 2 - 3cm mà thôi, khi thấy rễ ra dài cỡ 2cm thì đem trồng xuống đất tơi xốp, cây loại này hiện nay gọi là cây đời cũ, ít hoa nhưng làm gốc ghép với cây đời mới rất tốt.

15- Cây Euphorbia Milii. Des moulins,

Còn gọi là E. splendens Bojer ex Hook. Đây là cây xương rồng Bát Tiên nguyên thủy, vì cây rất nhỏ, hoa cũng rất nhỏ, còn cây hiện nay là cây đời mới, là cây mới lai tạo nên có hoa rất to, rất sai hoa và lâu tàn. Cây Euphorbia milii trong cuốn "Cây cỏ miền Nam Việt Nam" của GS. Phạm Hoàng Hộ gọi là Hồng Kích, Crow of thorns; còn trong cuốn "Cây Cảnh hoa Việt Nam" của TS.Trần Hợp thì gọi là xương rồng tàu, xương rắn, Christ's thorn, Euphorbia brillante, Couronne d'epines, Rose scarlet, E.Mili Ch. Des Moulins, E. splendens Bojer ex Hook; trong cuốn "Cây cảnh": của GS Võ Văn Chi gọi là xương rắn, xương rồng tàu; trong cuốn

"Xương Rồng của Pháp" viết là Epine du Christ, nên có người dịch ra là cây mào gai, gắn lên đầu của Chúa Jésu khi đem đóng đinh trên thập tự giá, còn nói thêm rằng lúc đầu cây màu trắng, khi đóng đinh bị máu chảy ra nhuộm thành màu đỏ, nên mới có hoa màu đỏ, nhưng thực tế ngày nay đã lai tạo được nhiều cây có hoa đủ màu sắc, chứ không phải chỉ có màu trắng với màu đỏ mà thôi. Trở lại cây E.Milii có nguồn gốc từ đảo Madagascar thuộc Phi châu, mọc nhiều ở miền trung du gần đồi núi giữa đảo. Nhiều sách còn nói đảo Madagascar là đảo có một hệ thực vật vô cùng phong phú đến nỗi có rất nhiều loại cây kỳ lạ mà không thể tìm được ở bất cứ nơi đâu. Cây E. Milii mọc thành bụi nhỏ, thân nhỏ, bò trườn, phân nhiều cành nhánh, chung quanh thân mang đầy gai dài rất nhọn, nên đâm rất đau, ngọn ngóc cao lên, chùm lá hình bầu dục ngược, màu xanh bóng. Hoa ở nách lá, phát hoa dài, mang từ 2 đến 4 hoa, mỗi hoa chỉ có 2 lá bắc .

Ngày nay cây Bát Tiên đời mới thân cây to lớn, mập mạp hơn nhiều, có 4-5 khía, múi tròn, hơi xoắn theo chiều khu ốc với 4 - 5 hàng gai, có khi đơn, có khi kép, có chùm có đến 3 - 4 gai nhọn, chĩa ra bên ngoài, có loại gai chĩa thẳng ra ngoài, có loại gai chĩa lên, có loại gai chĩa xuống. Cây có nhựa đục, lỏng như sữa rất độc, nhiều người dùng để thuốc cá, nên khi trồng hoặc tháp ghép, phải thao tác thật cẩn thận đừng để cho nhựa dính vào miệng vào mũi nhất là vào mắt, sẽ làm cho mắt rát và xót vô cùng. phải úp mặt vào thau nước đầy, nháy nháy mắt cho đến khi nhựa tan hết vì gặp nước nhựa tan ra, do đó phải rửa nhiều lần cho sạch rồi hết, sau đó còn phải nhỏ thêm thuốc đau mắt để

phòng nhặm mắt nữa. Nếu rửa không sạch, vẫn còn đau thì phải đi bệnh viện chữa trị ngay, cho nên người trồng cây kiểng phải thận trọng khi thao tác, có rất nhiều cây kiểng có hoa đẹp nhưng lại có nhựa độc như cây thuộc họ thầu dầu Euphorbiaceae, cây thuộc họ Apocynaceae (họ trúc đào)...đa số đều có nhựa độc. Hoa cây Euphoribia Milii còn độc đáo đặc sắc hơn do thuộc họ Euphorbiaceae, họ nầy thường có hoa đơn phái (monosexúe) hoa đực riêng, hoa cái riêng, hoặc nằm trên 2 nhánh khác nhau, hoặc cả 2 loại hoa cùng ở chung trên một cọng hoa to cao, nhưng hoa đực ở trên cao, còn hoa cái dưới thấp. Đặc biệt hoa của cây Bát Tiên có phát hoa dạng hình chuông, từ khoa học gọi là Cyathium, như một cái chén, bên ngoài cùng là 2 lá bắc to có màu sắc đẹp nên chúng ta thường gọi là cánh hoa, nhưng thực tế không phải là cánh hoa, vì lá bắc mới có thể nảy ra thêm chồi nách làm cho hoa Bát Tiên có nhiều tầng được, chứ cánh hoa thì không nảy ra chồi được. Kế đến bên trong lá bắc là tổng bao có 5 khía tận cùng bằng 5 cánh nhỏ, mới đúng là 5 cánh hoa, hình bán nguyệt có thể là màu vàng, màu nâu, màu cam, xòe ra nằm kế lá bắc, bên trong nữa là chùm cọng hoa đực, mỗi hoa đực gồm một cọng nhụy dài mang 2 bao phấn màu vàng. Trong cùng ở trung tâm là noãn sào phình to, chứa 3 tiểu noãn, có cọng nhụy cái to cao, xoè tua ra để hứng phấn đực. Tua nuốm của hoa cái xòe ra gần đụng vào bao phấn của hoa đực nên nuốm rất dễ thụ phấn, chỉ cần có gió thổi hoặc ong bướm đáp xuống thì phấn đực cũng bay đáp vào nuốm của hoa

cái được. Hoa có thể thụ phấn ngay nhưng nếu không đậu trái được do nhiều nguyên nhân, trong đó có vấn đề "bất tương hợp" về nhiễm sắc thể của hoa đực và hoa cái (theo bài viết của GS Nguyễn Thiện Tịch).trường hợp này phải thụ phấn chéo qua nhiều cây bằng cách lấy cây cọ mềm quét qua quét lại trên nhiều hoa của cây này, qua nhiều hoa của nhiều cây khác nhau, nhất định hạt phấn từ cây đực này sẽ thụ phấn cho hoa cái của cây khác. Khi đậu,trái sẽ phình to ra và có 3 buồng, trái hình nang, khoảng non một tháng sau trái già chín trong khi đó hoa vẫn còn tươi, màu sắc vẫn còn sặc sỡ, có khi hạt chín bung bọc nang rơi rụng xuống đất mà hoa vẫn còn dính trên cuống, vẫn chưa tàn. Nếu thụ phấn chéo giữa nhiều cây thì khi gieo hạt mọc lên cây cơn không biết rõ cây cha, cây mẹ là cây nào do đó khi cây con ra hoa, có thể hoa rất lạ đủ màu sắc có khi rất đẹp nhưng cũng có khi rất xấu, lúc đó chúng ta mới lựa chọn để nhân giống vô tính hoặc cấy mô. Việc thụ phấn chéo qua tuyển chọn cây cha và cây mẹ, chúng tôi sẽ nói rõ hơn ở phần nhân giống, lai tạo, cũng khá đơn giản.

CHƯƠNG HAI

CÁC LOẠI XƯƠNG RỒNG BÁT TIÊN

Kể từ khi lai tạo được cây Euphorbia Milii cho ra 8 hoa, hoa chùm to, màu sắc đẹp nên mới đặt tên là Bát Tiên, tên của 8 vị tiên Trung Quốc. Người Trung Quốc, người Thái Lan đều gọi Bát Tiên là Poi sien, âm của chữ Bát Tiên. Người Thái rất thích trồng loại cây này do tin tưởng cây Bát Tiên khi ra hoa sẽ đem lại sự may mắn, gia đình hạnh phúc, nên tổ chức nhiều Câu lạc bộ, nhiều Hội nuôi trồng cây xương rồng Bát Tiên. Đến nay đã lai tạo, nhân giống thêm ra hàng mấy trăm cây đời mới có hoa rất to,đủ màu sắc thật đa dạng không thiếu màu nào. Đặc biệt còn thụ phấn chéo tuyển chọn trong những cây sai hoa nhất, ra những cây có nhiều tầng lá bắc, nhân đôi, nhân ba, nhân tư, nhân năm,nhân sáu, ra từ 2 hoa đến 4-6-8-16 và 32 hoa, như cây hột xoàn có đến 6 tầng 32 hoa, thật là hy hữu, vô cùng ấn tượng có đến 32 hoa xếp chồng lên nhau. Hơn nữa hoa Bát Tiên rất lâu tàn và đổi màu sắc từ lúc mới nở đến khi tàn, như hoa vừa mới nở thì màu như đọt non mơn mởn , đến khi hoa nở to mới thấy màu chính, có loại hoa màu xanh, có loại hoa màu đỏ, có loại hoa trắng, hoặc hồng, hoặc vàng v.v...thật là vô cùng xinh đẹp, đến 2 - 3 tháng sau hoa mới bắt đầu già, màu sắc sẽ trở nên nhạt dần như trắng phớt vàng, đỏ phớt nâu, vàng phớt xám, xanh phớt tím v.v...Đến khi hoa gần tàn mới phai dần qua màu nhợt nhạt hơn nữa...rồi mới từ từ héo khô và rơi rụng; có cây hoa

lâu đến 6 tháng mới tàn như cây Chúa Sơn Lâm, cây Bình Minh, cây Kim Cương, nên trông giống như là hoa giả vậy.

Dưới đây là một số cây Bát Tiên đang trồng tại Tp.Hồ Chí Minh mà tôi đã cố,kể từ hồi 1995 đến nay có cây vẫn còn nhiều người ưa thích, vì có hoa đẹp, sai hoa và lâu tàn. Cây đời cũ, vì có hoa nhỏ nên ngày nay dùng làm gốc ghép, để ghép với loại Bát Tiên đời mới rất khoẻ mạnh tươi tốt.

1.Cây Bát Tiên Hiếu Tử .

Tiếng Thái là "Ca Tăn Dư", là cây có thân màu xanh nâu, gai kép dài, màu xanh bóng Hoa chùm màu cam phớt vàng với nhiều đốm đỏ nhỏ, hoa có thể ra một chùm đến 16 hoa rất đẹp nhưng hơi nhỏ, nay được coi như là đời cũ, dùng để làm gốc ghép rất tốt.

2.Cây Vạn Lý Trường Thành.

Tiếng Thái là "Căm Phèng Nương Chin Cháo Siên", là cây xương rồng Euphorbia rất nổi tiếng với thân xòe to, màu xanh bóng có nhiều lá nhỏ hình bầu dục, tập trung ở đỉnh. Chuyên dùng làm gốc ghép để ghép nhiều cây Bát Tiên lên xoè ra, ra hoa đủ màu sắc rất đẹp, cây rất sai hoa và hiếm, được nhiều người ưa thích trồng để làm gốc ghép.

3.Cây Hồng La Man .

Tiếng Thái là "Cụ Lạp La Mãn",cây có thân màu nâu đỏ, lá hình bầu dục ngược, bản hơi to màu xanh bóng, chùm hoa to đẹp, có đến 16 hoa màu hồng ửng đỏ cánh sen lâu tàn, thuộc loại cây đời mới, được trồng làm cảnh,trang trí nội thất được.

4.Cây Bát Tiên Ngoạn Mục .

Tiếng Thái là "Ngân Ta", cây cũng có thân khá to màu nâu đỏ, gai kép, lá hình bầu dục ngược màu xanh, chùm hoa to có đến 16 hoa với màu hồng nhạt trông rất đẹp, hoa rất lâu tàn.

5.Cây Bát Tiên Hoàng Đế .

Tiếng Thái là "Chắc Ca Phát", đây là cây đời mới rất nổi tiếng với thân mập màu xanh nâu, gai đơn to màu nâu chĩa lên trời chứ không chĩa ngang ra như một số cây khác, đây cũng chính là đặc điểm để nhận ra cây Hoàng Đế. Lá rất to hình bầu dục dài, phiến phình to màu xanh sáng, chùm hoa to có 16 hoa màu đỏ tươi.

6.Cây Bát Tiên Cô Dâu.

Tiếng Thái là "Cháo Sao", cây có thân màu nâu đỏ, gai kép, lá thuôn dài to màu xanh bóng, chùm hoa dài cỡ 16 hoa to, màu vàng nhạt, rất đẹp, cũng là cây đời mới.

7.Cây Bát Tiên Sao Sáng.

Tiếng Thái là "Đao Đuông Đêm". Cây có thân màu xám, gai kép, lá hình bầu dục ngược màu xanh bóng, chùm hoa to màu vàng, có 2 đốm xanh rất lạ, có đến 16 hoa, đây cũng là cây đời mới.

8-Cây Bát Tiên Anh Đào.

Tiếng Thái là "Xa Cu Rá". Cây có thân và lá giống như cây Bát Tiên Sao Sáng, chùm hoa có 16 hoa khá to, màu hồng sậm giữa có sọc đỏ nhỏ, rất đẹp và rất lâu tàn.

9-Cây Bát Tiên Huy Chương Vàng.

Tiếng Thái Lan là "Thuốc thong". Cây này cũng có thân, lá, hoa giống như cây Bát Tiên Anh Đào, chỉ khác là hoa màu vàng tươi trông rất đẹp.

10-Cây Bát Tiên Phát Tài.

Tiếng Thái là "Díng Luôn". Cây có thân khá to với màu nâu xám, gai to và nhọn, lá thuôn dài màu xanh bóng, chùm hoa to đều cỡ 16 hoa, màu hồng pha vàng. Đặc biệt cây này lá rất đẹp, lúc nào cũng có màu xanh tươi, còn hoa rất lâu tàn, có người trông cho ra hoa để phát tài, do đó cây được nhiều người ưa thích. Cây này cũng rất sai hoa, mỗi nách lá đều có một vòi hoa, màu sắc rất đẹp lại lâu tàn .

11-Cây Bát Tiên Đăng Quan.

Tiếng Thái là "Ding Dây". Cây có thân to màu nâu xám, lá hình bầu dục ngược màu xanh bóng. Hoa chùm to đẹp với màu đỏ tươi là màu vinh quang thành đạt, đem lại vui tươi hạnh phúc nên nhiều người thích trồng cây này để tặng cho bạn bè khi cưới hỏi hoặc tặng vào những ngày lễ hội rất lịch sự.

12- Cây Bát Tiên Chúa Sơn Lâm.

Tiếng Thái là "Rát Sa Đỉnh". Cây cóthân to màu nâu, gai kép 2 - 3 chiếc rất nhọn, lá hình bầu dục, tròn với mặt trên màu xanh bóng còn mặt dưới thì màu phớt hồng, giữa phiến lá có gợn sóng rất dễ nhận biết .

Cây Bát Tiên Chúa Sơn Lâm đặc biệt có chùm hoa to màu nâu đỏ, cây thường có đến 16 hoa , có khi 32 hoa rất đẹp và rất lâu tàn (đến 6 tháng mới tàn), khi hoa mới nở có

màu hồng, khi nở xoè to màu đỏ, về sau già đổi qua màu phớt xanh giống như hoa Nyloa không tàn. Tôi còn nhớ cây Bát Tiên Chúa Sơn Lâm là cây tôi trồng đầu tiên do một người bạn tên Lập mang về từ Thái Lan nhường lại cho tôi từ năm 1994, cây phát triển rất tốt, hoa xum xuê đặc nghẹt cả cây, toàn thân chỉ thấy một màu đỏ tươi , không còn thấy được tàn lá. Đến năm 1995, tôi đem trưng bày Hội Hoa Xuân Tao Đàn và đã đoạt giải, ai cũng trầm trồ khen ngợi vì là năm đầu tiên mới có trong làng cây Bát Tiên do anh Nguyễn Tiến Dũng trưng bày, Anh Dũng là người Thái gốc Việt, là người đầu tiên triển lãm cây Bát Tiên ở Hội Hoa Xuân Tao Đàn năm 1995. Gian hàng của anh trưng bày nhiều cây Bát Tiên rất đẹp được nhiều người đến xem và chụp ảnh vì đây là cây mới nhập từ Thái Lan, xuất hiện lần đầu tiên trước công chúng tại Tp.Hồ Chí Minh. Tôi cũng có dịp làm quen với anh, học hỏi thêm được cách trồng, cách chăm sóc cây Bát Tiên và nhiều cây khác của Thái Lan.

13- Cây Bát Tiên Valentine.

Tiếng Thái là "Valen Thai", là cây có thân màu xám nâu, gai màu đen, lá bầu dục ngược xanh bóng. Hoa đỏ hồng to rất dễ thương dùng tặng cho bạn vào ngày lễ tình yêu Valentine. Cây này đến ngày 14 tháng 2 bán rất đắt, nhiều người mua để tặng cho người mình yêu

14- Cây Bát Tiên Tiên Nữ Thủ Đô.

Tiếng Thái là "Sảo Na Khoan Buông". Cây cũng màu nâu, gai kép, lá hình bầu dục xanh bóng. Hoa chùm to, có từ 8 đến 16 hoa màu đỏ tươi và có 2 đốm xanh ở 2 cánh rất đẹp.

15- Cây Bát Tiên Cô Gái Á Châu.

Tiếng Thái là "Sao A Si A". Thân cây giống như cây Bát Tiên Tiên Nữ Thủ Đô nhưng lá thuôn dài màu xanh bóng, chùm hoa to có đến 16 hoa màu vàng tươi có điểm phớt xanh cũng đẹp.

16- Cây Bát Tiên Tàu Buồm.

Tiếng Thái là "Sắm Phao Thoong". Thân màu xám nâu, gai kép, lá hình bầu dục ngược màu xanh nhạt, khi còn non, màu xanh bóng khi già. Chùm hoa to có 16 hoa màu vàng tươi, nổi bật giữa tàn lá xanh, giống như một bức họa hoa vàng trên thảm xanh.

17- Cây Bát Tiên số 1 thế giới.

Tiếng Thái là "Nừng Nay Chắc Ca Van", là cây rất nổi tiếng ở Thái Lan, coi như là hoa hoàng hậu vì đã đoạt giải thưởng, cây xuất sắc, thân to mập màu nâu đỏ với gai kép, lá hình bầu dục ngược màu xanh bóng. Đặc biệt chùm hoa to có 16 hoa màu đỏ tươi giữa có 2 bớt xanh. Cây rất sai hoa là đặc điểm quí hiếm của cây Bát Tiên, nách lá nào cũng có một vòi hoa to, trĩu bông, thành ra khi nhìn cây thấy chung quanh thân suông không có nhánh con, vì thế khó nhân giống nên rất quí hiếm. Do đó trồng lâu năm phải chăm sóc kỹ, tưới phân NPK 30-10-10 nuôi tán lá để lúc nào cũng xanh tươi. Nếu đến lúc thấy thân cao quá thì nên trồng lại và phải thay đất mới, hoặc chiết trồng ngang giữa thân, vì cây thân mập rất khó giâm cành. Muốn giâm cành trồng, phải cẩn thận không tưới nước nhiều, nếu không nhánh giâm sẽ thối nhũn chết, khi chiết cành thành công thì phần gốc còn lại cũng chỉ ra cây con từ những nách lá ở sát

dưới gốc, nơi mà lúc cây còn nhỏ những nách lá này chưa có vòi hoa, bây giờ mới nảy con được, để tách trồng nhân giống thành cây mới. Do đó cây Bát Tiên số 1 thế giới rất quý hiếm, ngay cả ởThái Lan.

18- Cây Quí Nhân

Tiếng Thái là "Mín Khoảnh". Cây có thân to màu nâu đỏ, gai kép, lá khá to hình bầu dục ngược, phình ở giữa, màu xanh bóng. Chùm hoa hơi nhỏ nhưng rất sai hoa với màu hồng phớt xanh tươi đẹp. Nhưng ngày nay do hoa hơi nhỏ nên bị liệt vào loại cây đời cũ; do cây mọc khỏe nên còn có thể dùng làm gốc ghép, để ghép cho cây đời mới sống mạnh và sai hoa.

19- Cây Trinh Nữ.

Tiếng Thái là "Mốp Pha Nát". Cây có thân mảnh màu nâu đỏ, gai đơn nhọn, xếp thành hàng hơi xoắn theo chiều khu ốc, lá thuôn dài phình to ở giữa, đầu tóp nhỏ nhọn ở đuôi, màu xanh ở mặt trên, màu phớt nâu ở mặt dưới và gân lá cũng màu nâu khá đẹp. Chùm hoa to trung bình, màu đỏ tươi pha màu hồng cánh sen tuyệt đẹp, đặc biệt chùm hoa của cây nầy chỉ có đến 8 hoa. Cây mọc khoẻ, khá sai hoa, hoa lâu tàn, được rất nhiều người ưa thích.

20- Cây Bát Tiên Bích Ngọc.

Tiếng Thái là "A ná da ma ni". Thân thì màu nâu còn gai thì màu đỏ, trong khi lá hình bầu dục ngược màu xanh bóng, chùm hoa to có màu hồng pha xanh, hoa rất lâu tàn, tuy nhiên so sánh từng hoa một thì không to hơn các hoa khác.

21- Cây Bát Tiên Bái Thủ.

Tiếng Thái là "Nón Cáo". Thân nhỏ màu nâu, gai kép, lá cũng giống như cây trên, chùm hoa hơi nhỏ, có màu hồng rất dễ thương, tuy nhiên ngày nay cũng xếp vào giống hoa đời cũ, nên dùng để làm gốc ghép.

22- Cây Quý Ngọc .

Tiếng Thái là "Ma ni rách". Thân khá to có màu xám nâu, gai kép, lá bầu dục phình to màu xanh bóng. Chùm hoa khá to màu cam pha vàng trông đẹp, cũng đã cho là giống cũ nên người ta thường dùng làm gốc ghép. Vì cây Quý Ngọc cũng là cây nổi tiếng thời trước, cho nên đến ngày nay vẫn còn nhiều người ưa thích.

23- Cây Bát Tiên Ngọc Thạch.

Tiếng Thái là "Ma ni sốt suống". Thân nhỏ mang màu tím, gai kép dày đặc, lá nhỏ hình bầu dục tròn, màu xanh nâu, chùm hoa tuy nhỏ nhưng lại rất đẹp do lá bắc màu vàng cùng với cánh bên trong màu đỏ, rất lâu tàn, cũng là cây quý được nhiều người ưa chuộng.

24- Cây Bát Tiên Bình Minh.

Tiếng Thái là "A rum rung". Cây có thân màu xám nâu, gai đơn ngắn, lá hình bầu dục nhỏ hơi xoắn màu xanh nhạt. Chùm hoa khá to màu xanh pha vàng, pha cam khá đẹp. Đặc biệt là hoa rất lâu tàn, hơn 6 tháng, phát hoa không rụng mà thường hay phình to ngoài đầu cọng hoa biến thành cây con luôn, cắt và đem giâm xuống đất là sống mạnh, cây rất dễ nhân giống và tháp ghép, ghép lên

cây xương rồng 3 cạnh sống khoẻ và có hoa quanh năm, có thể trồng làm hàng rào rất đẹp.

25- Cây Bát Tiên Kim Tinh.

Tiếng Thái là "Đào pha Kiệt". Cây này rất nổi tiếng với thân màu xám có gai kép, lá hình bầu dục ngược màu xanh bóng. Phát hoa dài, hoa chùm màu trắng tươi, gọi là cây trắng, những năm trước được nhiều người ưa thích nhưng hiện nay có nhiều cây trắng mới có hoa to hơn, đẹp hơn, như cây Kiều Trinh, cây Ngọc Thạch Quan Âm, nên cây Kim Tinh chỉ còn dùng làm gốc ghép hoặc trồng chơi sưu tầm cho đủ thứ giống.

26- Cây Bát Tiên Kim Cương

Tiếng Thái là "Phếch Nám Rừng", thân màu xám nâu, gai kép, lá bầu dục ngược màu xanh bóng. Chùm hoa to màu xanh rất đẹp, là cây nổi tiếng rất siêng hoa, hoa lâu tàn, khi già trở nên màu xanh xám. Ngày nay cũng xếp vào cây đời cũ, nhưng vẫn còn nhiều người ưa thích nuôi trồng.

27- Cây Bát Tiên Bảo Tỵ.

Tiếng Thái là "Mác Poốc", thân màu nâu, gai kép, lá hình bầu dục, màu xanh bóng, chùm hoa khá to, màu xanh nhạt pha vàng rất đẹp, từng chiếc hoa thì hơi nhỏ nhưng lâu tàn, hiện nay cũng dùng làm gốc ghép rất khoẻ.

28- Cây Bát Tiên Gia Ngân.

Tiếng Thái là "Sạt Ngân", thân cây màu xám nâu, gai kép, lá màu xanh bóng,chùm hoa hơi nhỏ màu xanh bóng phớt hồng, cây này ít được trưng bầy vì hoa nhỏ chỉ dùng làm gốc ghép vì gốc sống rất khoẻ,siêng hoa và cũng rất lâu tàn.

29. Cây Bát Tiên Làng Phiêu.

Tiếng Thái là "Xi mương phiêu". Là cây rất quý hiếm và nổi tiếng. Cây có thân màu tím, lá khá to màu xanh sáng, chùm hoa to nhiều hoa, màu hoa vàng tươi, khi hoa già màu phớt hồng rất lâu tàn, ngày trước là cây rất đẹp, hiện nay vẫn còn được nuôi trồng do màu vàng sậm không thua gì cây đời mới nên thường được các nhà vườn thụ phấn chéo lai tạo ra được nhiều giống cây đời mới rất đẹp.

30. Cây Bát Tiên Mũ Bạc.

Tiếng Thái là "Xa ma la." Cây có thân màu nâu đỏ, gai kép,lá hình bầu dục ngược màu xanh bóng, hoa vặn xoắn, chùm hoa to màu trắng pha hồng, khi hoa già có màu phớt xanh trông rất đẹp và lại lâu tàn, nhưng cũng đã xếp vào loại hoa đời cũ.

31. Cây Bát Tiên Chuỗi Ngọc.

Tiếng Thái là "Khưa ma ni." Thân màu nâu xám,gai kép, lá hình bầu dục nhỏ, màu xanh xám,chùm hoa to, màu vàng pha trắng hồng. Đặc biệt rất siêng hoa và rất lâu tàn, cũng là loại cây rất sai hoa,lâu tàn và rất nổi tiếng.

32. Cây Bát Tiên Thái Dương.

Tiếng Thái là "Tạ văn". Cây có thân khá to, màu nâu tím, gai kép, lá hình bầu dục tròn, màu xanh bóng, chùm hoa

khá to màu đỏ tươi, là cây rất đẹp, hoa có màu đỏ như màu mặt trời và đặc biệt hoa rất lâu tàn nên được nhiều người ưa thích.

Trên đây là một số cây Bát Tiên đã nhập từ năm 1995, tôi đã mua về trồng từ đợt trước và có nhờ anh Nguyễn Tiến Dũng dịch một số tên, tôi đã viết trong cuốn "Kỹ thuật trồng xương rồng, sứ thái, sứ cùi" xuất bản hồi tháng 9/1996.

Gần đây, ở Gò Vấp có anh Thái "Nguyễn Thanh Orchid" đã nhập về từ Thái Lan rất nhiều cây sứ Thái mới và cây xương rồng Bát Tiên mới có hoa rất to rất đẹp đủ màu sắc vô cùng phong phú, thúc đẩy phong trào trồng cây cảnh nói chung và nhất là cây sứ Thái và cây xương rồng Bát Tiên nói riêng, đang được rất nhiều nghệ nhân và những người thích chơi hoa kiểng chú ý. Dưới đây là danh sách cây xương rồng Bát Tiên của anh Thái, không có âm tiếng Thái:

1. Ban Phước.
2. Đền Ơn Đáp Nghĩa
3. Rèm Ngọc.
4. Lãnh Chúa.
5. Trinh Nguyên.
6. Của Cải Vườn Vàng.
7. Ánh Trăng.
8. Hào Quang.
9. Mõ Vàng.
10. Suối Ngọc.
11. Đất Trồng .
12. Chư Tiên.
13. Tiên Ban Của.
14. Vương Niệm .
15. Ngàn Sao.
16. Thiên Đàng.
17. Đầu Lân .
18. Phật Giữ Gìn.
19. Bảo Ấn.
20. Của Thiêng Liêng.

21. Cánh Buồm.
22. Gặp May Mắn.
23. Thung Lũng Vàng
24. Cánh Buồm Vàng.
25. Ánh Hồng.
26. Phất Lộc.
27. Hoàn Hảo.
28. Kính Dâng.
29. Bình Minh .
30. Của Bền Vững.
31. Phát Tài.
32. Bóng Cây Bồ Đề.
33. Huy Chương Vàng.
34. Phúc Lộc.
35. Vạn Lộc.
36. Vạn Phúc.
37. Hạnh Phúc.
38. Hồng Hạnh.
39. Hồng Phúc.
40. Đầy Vàng.
41. Ngọc Thạch Quan Âm
42. Phật Thái Lan.
43. Cẩm Tú Hồng.
44. Tỷ Phú.
45. Như Ý.
46. Thịnh Vượng.
47. Bạch Ngọc.
48. Vĩ Đại.
49. Của Thịnh Vượng.
50. Của Trời Ban v.v ...

Ngày nay cây sứ Thái nhiều màu và cây Bát Tiên được rất nhiều người ưa thích vì nó có hoa quanh năm, hoa rất đẹp và đặc biệt là hoa rất lâu tàn, có thể chưng chơi trong nhà được, cây có bán ở tất cả các điểm bán lẻ cây kiểng giá cả cũng phải chăng.

Dưới đây, tôi xin giới thiệu tiếp một số cây Bát Tiên đời mới tiêu biểu có từ 8-16-32 hoa rất to đẹp, đầy đủ màu sắc, rất đáng nuôi trồng:

33-Cây Bát Tiên Thịnh Vượng.

Cây có thân màu nâu đỏ, gai kép 2 - 3 chiếc, lá thuôn dài,đầu tròn,màu sáng bóng, hoa chùm to, màu đỏ tươi có 16 hoa rất to, rất đẹp, lâu tàn. Đặc biệt cây này cũng như cây số một thế giới rất siêng hoa, mỗi nách lá đều có vòi hoa vì vậy cây không có cây con xung quanh thân, khó nhân giống. Phải chiết ngang thân nếu trồng lâu năm cây quá cao. Gốc còn lại sẽ ra cây con ngay sát gốc, vì nơi này lúc cây còn nhỏ chưa ra hoa nên mới nảy con được. Nếu muốn cây Thịnh Vượng nảy cây con thì nên hãm không cho cây ra hoa, bằng cách chưng cây chơi trong nhà, hoặc để cây trong bóng râm, cây không ra hoa được thì sẽ nảy cây con. Khi muốn cấy ra hoa trở lại thì lại đưa ra nắng nhưng lưu ý không nên đưa ra đột ngột phải đem ra từ từ và tưới thúc phân B1 hoặc phân NPK 15-30-15 hoặc 6-30-30, cây sẽ ra hoa trở lại.

34- Cây Bát Tiên Tài Lộc.

Thân màu nâu đỏ, gai kép,từ 2 - 3 gai, gai to ở giữa, gai nhỏ ở hai bên, lá hình bầu dục,đầu nhọn, màu xanh bóng, chùm hoa từ 8 đến 16 hoa rất to,màu đỏ hồng rất đẹp. Cây cũng rất siêng hoa, nên được nhiều người ưa thích.

35- Cây Bát Tiên Bách Tử Hoa.

Thân xám nâu, gai kép đơm dầy đặc chung quanh thân, lá hình bầu dục, màu xanh bóng, chùm hoa to màu tím hồng,rất sai hoa và rất đẹp. Cây có nhiều cây con chung quanh thân, dễ tách chiết nhân giống trồng .

36- Cây Bát Tiên Hoa vàng xanh.

Cónguồn gốc Thái Lan. Do thụ phấn chéo gieo trồng từ hạt mới ra hoa to đẹp, cánh hoa bên ngoài màu vàng bên trong xanh tương tự như cây Mắt Ngọc nên gọi là vàng xanh. Chùm hoa to ở giữa có cánh màu đỏ, nhụy vàng. Ở đây tôi xin giải thích thêm, hoa Bát Tiên bên ngoài có 2 lá bắc to có màu sắc đẹp chứ không phải là cánh hoa nên ở nách của 2 lá bắc này mới nảy ra thêm chồi hoa khác nữa được, nên mới có hoa nhiều tầng. Kế đến bên trong lá bắc có 5 cánh hoa thật, nhỏ hình bán nguyệt, có thể màu nâu, màu vàng hoặc màu đỏ, nhưng trường hợp của hoa này lá bắc ngoài xanh, cánh hoa bên trong đỏ, kế đến bên trong nữa mới là hoa đực, chùm cọng nhụy tận cùng bằng bao phấn thường màu vàng hơi cao hơn 5 cánh hoa một tí, sau cùng ở ngay giữa hoa mới là nuốm của hoa cái, cọng nuốm to cao, xẻ tua xòe ra khỏi nhụy đực. Nuốm hoa cái và bao phấn hoa đực rất gần nhau nên dễ thụ phấn, chỉ cần gió nhẹ cũng đủ làm cho phấn đực bay vào nuốm của hoa cái, chứ không cần phải có ong bướm đến thụ phấn. Tuy nhiên trong bài của GS Nguyễn Thiện Tịch trong báo Hoa Cảnh số 5/1998 có ghi: "Ta chỉ cần dùng đầu bút lông phết qua lại trên hoa, như thế là ta đã làm cho hoa phấn rơi vào nuốm của phần cái để giúp cây đậu trái. Đôi khi đã làm như vậy mà vẫn không có trái vì do nhiều lý do, trong đó có vấn đề bất tương hợp về nhiễm sắc thể của hoa đực và hoa cái. Cho nên chúng ta phải lai tạo chéo nhiều cây với nhau bằng cách dùng bút lông phết qua phết lại ở cây này sang cây khác và ngược lại để tạo sự lai chéo. Hạt sinh ra từ cách lai tạo này sẽ không xác định được cha, mẹ vì đã phết qua phết lại nhiều cây khác nhau, do đó sẽ cho ra những cây Bát Tiên khác cha mẹ. Khác cha mẹ có nghĩa là có thể đẹp hơn hoặc xấu hơn cha mẹ chúng, cho nên ta phải gieo

trồng tất cả cho đến khi chúng cho hoa rồi sau đó mới tuyển chọn lại để gây giống trồng bằng phương pháp sinh sản vô tính." (về cách nhân giống, thụ phấn chéo sẽ nói rõ hơn ở phần sau)

37- Cây Bát Tiên Vinh Quang,

Cây có thân màu xanh xám, gai chùm có 3 chiếc, lá khá to hình bầu dục phình to màu xanh nhạt, chùm hoa rất to có đến 16 hoa màu vàng tươi trông nổi bật lên rất đẹp. Tính đặc biệt của cây này là lá non màu phớt vàng và có sọc gân rõ rệt, đó cũng là đặc điểm để nhận dạng cây Bát Tiên Vinh Quang.

38- Cây Bát Tiên Tỷ Phú.

Thân to màu nâu đỏ, đặc biệt gai đen thưa, to và ngắn, đây là đặc điểm riêng của cây Bát Tiên Tỷ Phú để dễ nhận biết . Lá hình bầu dục to màu xanh. Chùm hoa to với 16 hoa màu trắng pha hồng có nhiều điểm đỏ rất đẹp. Vừa là cây có hoa đẹp vừa có tên đẹp nên rất được nhiều người ưa thích.

39- Cây Bát Tiên Vĩ Đại.

Cây có thân to màu nâu đỏ, gai đơn to và thưa. Lá hình bầu dục to màu xanh bóng, chùm hoa to có 16 hoa, màu hồng có 2 bớt xanh lại có nhiều tầng làm cho cây có thêm giá trị. Chùm hoa rất to,tầng trên nhỏ hơn tầng dưới, nhưng màu sắc thì ngược lại:tầng dưới đậm hơn tầng trên nên trông rất đẹp.

40- Cây Chiều Tím

Cây có thân to màu nâu tím, gai mảnh khi đơn khi kép không đều. Lá hình thuôn dài hơi phình to ở giữa, màu xanh bóng bên trên, màu nâu tím bên dưới là đặc điểm để nhận ra cây Bát Tiên ChiềuTím. Chùm hoa có cuống dài mang hoa 2-3 tầng, cọng hoa màu tím đỏ trông rất đẹp và ngộ nghĩnh. Cây rất sai hoa, là cây rất quí,màu sắc đẹp,dễ thương.

41. Cây Bát Tiên Phúc Lợi.

Là cây đặc sắc,thân khá to, màu nâu tím, gai kép mọc dày đặc nên nhỏ và ngắn. Lá hình bầu dục ngược màu xanh bóng, đầu hơi nhọn, bìa phiến lá hơi xoắn vặn, chùm hoa to có 16 hoa to đẹp, màu đỏ tươi đến đỏ sậm, đặc biệt cây này thường ra hoa có đến 3 cánh, có khi đột biến ra đến 4 cánh rất đẹp, đấy cũng chính là đặc điểm của cây Bát Tiên Phúc Lợi để nhận dạng cây này. Ở Hội Hoa Xuân kỷ niệm Sài Gòn 300 năm, anh Dũng có đem cây này ra trưng bày và đoạt giải thưởng đặc biệt nên mới lấy tên là cây Bát Tiên "Sài Gòn 300 năm" và đến nay người ta vẫn gọi như vậy do hoa và 3 lá bắc đỏ tươi rất đẹp cho nên cây khó có thể quên tên được. Hơn nữa cây này có rất nhiều cây con chung quanh gốc nên rất dễ tách ra giâm trồng và khi đã trồng lâu năm, cây lên quá cao cũng có thể cắt nửa thân cây đem giâm xuống đất ẩm trồng cũng sống được hoặc chiết ngang giữa thân cũng dễ ra rễ.

42. Cây Bát Tiên Phú Quý 1.

Thân cây to màu nâu đỏ, gai đôi nhưng có 1 gai lớn và 1 gai nhỏ, lá thuôn dài phình to ở giữa, màu xanh bóng. Chùm hoa to, rất sai hoa đến 16 chiếc, hoa màu vàng cam có đốm

hồng rất đẹp. Cuống hoa rất dài, thường buông thòng xuống ôm chung quanh thân rất lạ và rất đẹp, nhưng vẫn còn ít hoa hơn cây Phú Quý 2 mới lai tạo.

43. Cây Bát Tiên Phú Quý 2 .

Cây có đặc điểm y như cây Phú Quý 1, chỉ khác ở chùm hoa là rất to, rất siêng hoa, chùm hoa nặng trĩu xuống và xoè ra khắp chung quanh thân, có màu vàng pha cam rất đẹp, rất quý nên được nhiều người ưa thích. Cây này cũng có ít nhánh con vì mắt lá nào cũng có vòi hoa , nên cây chỉ mọc ra được một ít cây con ở dưới gốc nơi mà lúc cây còn nhỏ nách lá chưa có vòi hoa.

44. Cây Bát Tiên Thịnh Vượng 2.

Cây này tôi mới lai tạo gieo hạt đời F1 , thân cây và lá giống như cây Bát Tiên Thịnh Vượng 1 và cây Bát Tiên Phú Quí, nhưng chùm gai có 3 chiếc với chiếc to cao ở giữa, 2 chiếc nhỏ hơn ở 2 bên hoặc có khi 2 gai nhỏ ở về 1 bên, đầu lá hơi tròn. Chùm hoa to, rất sai hoa, có đến 16 hoa, phát hoa dài ôm dày đặc chung quanh ngọn cây, màu đỏ tươi rất đẹp. Đặc biệt cây cũng rất siêng ra hoa, mỗi nách lá đều có 1 vòi hoa nên cây rất to cao. Nếu chăm sóc thiếu phân, để rụng nhiều lá ở chân sẽ làm cho dáng cây xấu đi vì lêu nghêu mà không có nhánh, đó là đặc điểm của những cây Bát Tiên siêng ra hoa như cây Bát Tiên số 1 thế giới, cây Bát Tiên Thịnh Vượng. Khi cây quá to cao phải chiết ngang thân chứ cắt giữa thân giâm trồng sẽ dễ thối nhũn chết, nên phải thận trọng.

45. Cây Bát Tiên Của Thịnh Vượng.

Đây cũng là cây mới nhập kỳ sau, từ Thái Lan, thân và lá cũng tương tự như cây Bát Tiên Thịnh Vượng nhưng hoa thì có nhiều tầng và to hơn, phát hoa cũng dài hơn làm cho chùm hoa thòng xuống xoè ra tứ phía rất đẹp. Hơn nữa, cây Bát Tiên Của Thịnh Vượng có nhiều cây con ở chung quanh thân hơn, nên tách chiết ra giâm cành, nhân giống cũng dễ hơn, đó chính là ưu điểm của cây này. Cây vừa cho hoa đẹp lại vừa nhân giống dễ dàng.

46. Cây Bát Tiên Trinh Nguyên.

Là cây tuyệt đẹp với thân màu xanh nâu, gai kép nhưng nhỏ, màu nâu đỏ, lá to có hình bầu dục ngược phình to ở giữa, lá non màu xanh sáng cũng có sọc gân vàng, đây là tình trạng chung của các cây Bát Tiên khi bón phân đạm nhiều quá làm cây có tán lá lớn nên đọt lá to yếu, màu sắc non nớt phớt vàng xanh, gân lá nổi lên rõ rệt, ta chỉ cần ngừng tưới phân đạm, cây sẽ cứng cáp trở lại, thường cũng có nhiều trường hợp cây thiếu phân: tán lá bạc màu, lá đọt non yếu ớt phớt vàng, gân lá cũng nổi lên, khi gặp trường hợp này phải tưới bổ sung thêm phân NPK 30-10-10 cây sẽ mập mạp trở lại, cho nên phân là con dao 2 lưỡi, tưới nhiều quá cũng không được mà thiếu phân quá cũng không được, nên phải tưới phân cho đúng liều lượng, không thừa không thiếu và phải tưới đúng lúc đúng định kỳ mới được (xem phần bón phân sẽ nói kỹ hơn).

47. Cây Bát Tiên Hồng Ngọc.

Cũng là cây mới, có thân màu nâu đỏ, gai nhỏ và ngắn, thường đơn ít khi kép, màu nâu đỏ, lá thuôn dài dẹp, màu xanh bóng có gân ngang. Chùm hoa có phát hoa dài màu

xanh, nhưng hoa hơi nhỏ, có nhiều tầng màu đỏ tươi. Cây cũng siêng ra hoa, mỗi mắt lá đều có 1 vòi hoa nên ít cây con. Cây có hình dáng đẹp và siêng ra hoa nên người ta thường trồng làm cảnh.

48. Cây Bát Tiên Hột Xoàn.

Là cây rất mới, cũng là loại cây quý hiếm, có thể cho là cây Hồng Ngọc 2, thân có màu nâu tím, gai kép, chùm 3 - 4 chiếc nhưng nhỏ và ngắn, xếp thành 4 - 5 hàng xoắn theo hình khu ốc. Lá nhỏ, thuôn dẹp, hơi ngắn màu xanh bóng. Đặc biệt chùm hoa rất sai và có nhiều tầng, nên hoa nhỏ li ti, nhân đôi, nhân ba, nhân bốn thành ra chùm hoa dày đặc các tầng và hoa, có đến 32 hoa nên rất nhỏ, màu đỏ tươi trông rất đẹp, rất lạ mắt.

49. Cây Bát Tiên Hồng Nhỏ.

Là cây ở giữa cây Bát Tiên Hồng Ngọc và cây Bát Tiên Hột Xoàn nên gọi là Bát Tiên Hồng Nhỏ, thân cây thanh mảnh màu nâu đỏ, gai nhỏ dài, có khi đơn có khi kép nhưng chỉ có một chiếc to còn lại đều nhỏ li ti, lá hình thuôn dài đầu nhọn, phiến nhỏ dần đến cuống, mảnh mai chỉ hơi lớn hơn lá cây Hột Xoàn nhưng lại nhỏ hơn của cây Hồng Ngọc, nên đặt tên là cây Hồng Nhỏ giữa hai cây trên. Cây cũng rất lạ và siêng ra hoa. Nếu so sánh cả 3 cây trên, thì cây Hồng Nhỏ cũng đẹp nhưng thua 2 cây kia. Cây Hột Xoàn rất siêng ra hoa, rất sai hoa, màu sắc lại rất đẹp, có nhiều tầng hơn, nên trội hơn cả.

50. Cây Như Ý 1.

Cây khá to, thân màu nâu tím, gai kép lớn nhưng thưa, có màu nâu đỏ, lá hình bầu dục ngược màu xanh. Hoa chùm to có 16 hoa, màu đỏ, cánh dày và rất lâu tàn. Cây siêng ra hoa, có ít nhánh con nên rất quý hiếm. Cây mới nhìn trông giống như cây Bát Tiên Thịnh Vượng nhưng lá rộng hơn.

51. Cây Như Ý 2.

Cũng là loại cây mới với hình dáng giống như cây Như Ý 1 nhưng lá to hơn, màu sắc nhạt hơn. Đặc biệt chùm hoa có phát hoa dài hơn, màu đỏ cam hơi nhạt hơn cây Như Ý 1, nhưng chùm hoa to buông thòng xuống chung quanh thân, có 16 hoa xòe to phủ kín cả cây nên thấy toàn là hoa đỏ tươi, trông rất đẹp. Cây rất siêng ra hoa nên ít có cây con chung quanh, thuộc loại cây quý hiếm.

52. Cây Bát Tiên Thung Lũng Vàng.

Cây có thân khá to, màu nâu, gai đơn, to, thưa, màu nâu đỏ, lá nhỏ thuôn dài màu xanh bóng, hoa chùm to màu vàng cam. Cây đặc biệt có rất nhiều cây con mọc quanh thân nên ít hoa.

53. Cây Bát Tiên Hồng Phúc.

Thân to màu nâu đỏ, gai đơn to có màu nâu, lá lớn hình thuôn dài màu xanh bóng, chùm hoa to có đến 16 hoa nở xòe to, lúc còn nhỏ hoa có màu phớt xanh lớn lên hoa có màu đỏ tươi có bớt xanh, khi gần tàn biến thành màu đỏ sậm, phát hoa khá dài buông thòng xuống chùm hoa dầy đặc bao quanh thân cây, rất siêng ra hoa nên ít mọc nhánh con, vì vậy cây con rất hiếm.

54. Cây Bát Tiên Ngọc Thạch Quan Âm.

Là cây nổi tiếng nhất hiện nay có thân màu nâu, gai đơn thưa màu nâu đỏ, lá khá to hình bầu dục ngược giữa phình to, màu xanh sáng có gân sọc. Đặc biệt chùm hoa rất to 16 hoa với nhiều tầng màu trắng tươi rất đẹp. Hai lá bắc xoè thẳng ra thành hình bầu dục nên rất rộng, rất to nhụy phớt vàng. Chưa có hoa nào to và đẹp bằng, thuộc loại cây quý hiếm, sai hoa, ít cây con, chỉ có cây con ở những nách lá sát gốc.

55. Cây Bát Tiên Hồng Hạnh.

Đặc biệt cây rất dễ trồng, thân to màu đỏ, gai đơn to, mập, lá khá to hình thuôn dài, ngoài chót cùng có 1 gai nhọn nhỏ, là đặc điểm dễ nhận diện của cây Hồng Hạnh. Chùm hoa to 16 chiếc màu hồng, hoa rất to. Đặc biệt cây córất nhiều cây con chung quanh thân nhất là khu vực ở dưới gốc, nhánh to sum suê mang đầy hoa từ ngọn đến gốc rất đẹp, cũng là đặc điểm chính của cây Hồng Hạnh. Cây to cao có nhiều cây con nên nhân giống rất dễ. Chỉ cần mua về 1 cây để làm giống, từ từ sẽ nhân ra bằng cách cắt cây con ra giâm trồng nơi đất ẩm, sẽ có rất nhiều cây trong một thời gian ngắn. Cây nên trồng trong chậu lớn để trang trí vì cây rất to, cao có thể cao tới hơn 1 mét, làm kiểng rất đẹp.

56. Cây Bát Tiên Hồng Hạnh Điểm.

Cũng giống y như cây Bát Tiên Hồng Hạnh, nhưng chỉ khác là hoa có nhiều điểm màu đỏ, nhất là khi cây để ngoài

trời nắng thì điểm càng đẹp. Cây cũng rất siêng hoa và h
cũng rất đẹp.

57. Cây Bát Tiên Hồng Hạnh Sọc.

Cây cũng giống như cây Bát Tiên Hồng Hạnh Điể
nhưng thay vì điểm đỏ cây này lại có sọc đỏ, cũng có nhiề
cây con và hoa giống như cây Hồng Hạnh. Nhưng cây Hồn
Hạnh Sọc là cây đẹp nhất trong ba cây Hồng Hạnh .

58. Cây Bát Tiên Hạnh Phúc.

Là cây mới, thân to màu đỏ, gai đơn to và thưa, lá hìn
bầu dục ngược, màu xanh bóng, lá đọt hơi phớt vàng, chùm
hoa to màu đỏ tuyền đơm đầy chung quanh ngọn như mộ
quả cầu đỏ. Cây được rất nhiều người thích vì có hoa vừa t
vừa đẹp, lại cổ tên hay, khi hoa nở sẽ đem lại hạnh phú
cho gia đình.

59. Cây Bát Tiên Mắt Ngọc.

Cây có thân trung bình, màu xanh xám, chùm gai kép
nhỏ li ti dày đặc, mọc không có hàng lối, lá hơi nhỏ hình bầu
dục ngược, đầu tròn màu xanh đậm, phiến lá dầy nằm úp
xuống, hoa chùm dầy đặc với nhiều tầng, hoa hơi nhỏ
nhưng đến 16 cánh màu vàng tươi với 2 điểm xanh to ở
giữa, rất đẹp. Cây có thể trồng trong chậu nhỏ để trang trí
nội thất, nhất là để trên bàn làm việc rất thích hợp.

60. Cây Bát Tiên Hoàng Hậu.

Là cây đời mới, thân nhỏ màu nâu, đặc biệt cọng lá và
phát hoa đều có màu hơi đỏ, đây là đặc điểm chính để nhận
biết cây Bát Tiên Hoàng Hậu, cây rất đẹp lá dẹp dài có gân
tím, chùm hoa khá to và rất siêng hoa, hoa nhiều tầng có 16

hoa, nhưng phần nhiều thường có 8 hoa, phát hoa rất dài, buông thòng xuống khắp chung quanh thân, trông rất lạ, dùng trang trí nội thất rất đẹp. Cây dễ trồng và có nhiều cây con tiện việc nhân giống, ngay trên phát hoa cũng có cây con.

61. Cây Bát Tiên Ngọc Thạch .

Cũng tương tự như cây Bát Tiên Ngọc Thạch Quan Âm nhưng hoa lại hơi phớt vàng chứ không trắng tươi như Ngọc Thạch Quan Âm, nhụy lại vàng gần giống như cây Vinh Quang, thật ra những cây đời mới lai tạo ở Thái rất khó mà phân biệt được vì dáng cây gần giống nhau, hoa cũng gần giống nhau chỉ khác ở màu hoa trắng hơn, vàng hơn một tí, có khi hoa mới nở là trắng, khi gần tàn đổi màu vàng hoặc đổi qua màu phớt xanh rất khó phân biệt, nên phải quan sát kỹ về nhiều mặt như: màu sắc của thân, số lượng gai, hình dáng gai, kích thước của lá, màu sắc của lá, hoa to hay nhỏ, hình dáng của hoa, số lượng hoa..v.v..Có thể nói cây Ngọc Thạch Quan Âm là cây rất siêng hoa và hoa to nhất hiện nay.

62. Cây Bát Tiên Cẩm Thạch,

Cây này cũng thuộc đời mới, nhưng trồng thư chưa đạt, cây ốm yếu thân cao lêu nghêu màu nâu đỏ, gai đơn nhọn đỉnh màu đỏ, lá thuôn dài đầu tròn thường chĩa thẳng lên chứ không xoè ra chung quanh, màu xanh bóng đọt phớt vàng có gân nhỏ, lá chĩa lên trời là đặc điểm của cây này. Hoa to trung bình nhưng cũng siêng hoa, trên 8 hoa, lúc còn nhỏ có màu xanh thật xanh, 5 cánh bên trong màu đỏ rất

đẹp, gọi là hoa xanh họng đỏ trông nổi bật hẳn. Khi già gần tàn đổi qua màu vàng tươi có sọc xanh ngay giữa phiến hoa, cũng có thể là cây có hoa vàng họng đỏ, hoặc hoa xanh họng đỏ.

Trên đây là một số cây Bát Tiên đời mới tiêu biểu có hoa chùm to với màu sắc đẹp, có khi có đốm có điểm, có khi có sọc có viền, có khi lẫn lộn 2 - 3 màu rất đa dạng và phong phú, không thể nào kể ra hết được. Hiện nay có nhiều người còn nhập về nhiều cây mới rất đẹp, nhưng cây Bát Tiên không còn lạ gì với người dân TP. Hồ Chí Minh nữa, vì có rất nhiều người nuôi trồng, gần như ai cũng trồng được, chỉ cần cắt cành để khô nhựa rồi giâm xuống đất ẩm là sống mạnh, không cần phải có thuốc kích thích ra rễ, thuốc dưỡng cây gì cả. Do đó phong trào trồng cây Bát Tiên ngày càng thêm mạnh. Có lẽ sắp tới sẽ thành lập Hội xương rồng Bát Tiên hoặc Câu lạc bộ Bát Tiên, sẽ có người hướng dẫn cách trồng ghép tháp, tách chiết cụ thể hơn.

CHƯƠNG BA

KỸ THUẬT TRỒNG

Cây xương rồng Bát Tiên là cây nhiệt đới rất dễ trồng nhưng cũng cần phải biết một số đặc điểm về sinh thái, về môi trường cũng như nơi xuất xứ của nó. Lúc ban đầu chúng ta phải làm sao tạo cho được môi trường khí hậu gần với môi trường khí hậu gốc, dần dần chúng ta mới tập cho nó quen dần với thời tiết, khí hậu môi trường ở nơi chúng ta đang trồng, nghĩa là phải thuần hoá dần cây Bát Tiên theo khí hậu của Việt Nam, kế đến kỹ thuật trồng là quan trọng nhất, phải biết cho rõ một số điều kiện cần thiết để cho cây sống mạnh, siêng ra hoa, hoa lâu tàn v.v ..

Trước tiên, muốn trồng phải chuẩn bị đầy đủ các dụng cụ, các chất liệu nuôi trồng như chậu để trồng, đất, phân bón ..

1-Chậu trồng cây:

Cây Bát Tiên thường có thân nhỏ, trồng lâu năm mới phát triển, nhưng cây cũng không to lắm , nên không cần phải có chậu lớn. Thật ra,có chậu nào trồng chậu đó cũng được,nhưng trồng làm cảnh cần phải có chậu đẹp như chậu Bát Tràng, chậu Minh Long, nó vừa bền lại vừa đẹp, bình thường ta trồng bằng chậu đất, bằng đót to cỡ 2-3 tấc đường kính là được. Đót đất nung vừa rẻ tiền lại vừa tiện lợi rất phù hợp để trồng cây Bát Tiên. Những người có tiền, có thể đặt lò làm chậu men đề tên " Bát Tiên Phước Lộc Thọ Toàn" như chậu của anh Dũng với nhiều hoa văn và màu sắc rất đẹp, đắp nổi hình của 8 vị Bát Tiên rất đẹp, rất

sang. Nếu đơn giản hơn thì dùng chậu nhựa cũng được. Chậu nhựa nhẹ, tiện lợi rẻ tiền lại dễ mua bán, dễ mang đi, dễ trồng, nhưng bất cứ trồng vào chậu nào, trước khi trồng phải đục thêm lỗ thoát nước cho to, để khi tưới nước hoặc trời mưa lớn, nước có thể thoát ra hết cây mới không bị úng nước thối nhũn chết. Đó là điều quan trọng thứ nhất cần phải chuẩn bị trước khi trồng cây.

Đất trồng.

Là điều quan trọng thứ hai. Đất phải tơi xốp, không có đất sét, không có phèn , phải phơi khô để diệt hết vi khuẩn, hết côn trùng, làm sao khi tưới nước phải rút hết ngay. Theo tài liệu của Thái Lan và theo kinh nghiệm của nhiều nghệ nhân thì thành phần đất trồng cụ thể như sau :

- 3 phần đất thịt hoặc đất phù sa .
- 1 phần vỏ đậu phộng đã ngâm mục.
- 1 phần vỏ xơ dừa đã ngâm mục
- 2 phần phân chuồng và một ít phân bánh dầu đã xay nhuyễn.
- 2 phần tro trấu.
- 1 phần phân hóa học và thuốc linh tinh rất ít, như các loại phân vôi, phân lân, thuốc trừ kiến.v.v ...

Tuy nhiên, tuỳ theo từng vùng có những nguyên liệu nào nhiều và rẻ tiền thì cũng có thể sử dụng để thay thế hoặc thêm bớt hoặc thay đổi thành phần cho thích hợp, miễn sao đất trồng phải tơi xốp, rút nước nhanh và đủ chất dinh dưỡng cho cây phát triển là được. Các thành phần trên phải mua tập trung một chỗ, trộn cho đều,sau đó phơi nắng cho

thật khô để diệt hết vi khuẩn, có thể trộn thêm thuốctrừ sâu và thuốc trừ kiến như Basudin 10H, nay đổi tên là Vibasu 10H dạng viên nhỏ. Sát trùng đất là rất cần thiết nhằm tránh côn trùng, sùng, ốc, quấn chiếu, kiến đục khoét rễ cây làm ảnh hưởng tới sự phát triển của cây.

2-Cách trồng:

Trước khi bỏ đất vào chậu thì cần phải bỏ ở dưới đáy chậu một lớp gạch đá nhỏ, nhưng phải lớn hơn lỗ chậu. Mục đích để thoát nước nhanh cho cây và khi chêm gạch nên lưu ý đừng để cho rễ cây sau này có thể chui vào lỗ thoát nước, làm bít những lỗ này. Cho hỗn hợp đất và tro trấu đã chuẩn bị sẵn vào chậu đến cỡ khoảng nửa chậu rồi mới đặt cây Bát Tiên vào, canh cho ngay ngắn rồi mới tiếp tục bỏ thêm chất liệu trồng vào, đến cỡ khoảng 8/10 chậu là vừa, để khi tưới nước, nước không tràn ra bên ngoài chậu làm dơ bẩn. Mới trồng nên tưới nước cho vừa đủ ẩm, nên cắm một cây nọc nhỏ, cột giữ chặt thân cây lại không cho cây bị lay động. Cây mới trồng nên để vào chỗ râm mát, mỗi ngày chỉ nên tưới nước một lần, ít ngày sau cây sẽ mọc rễ, đâm chồi, ra lá mới, chừng đó mới cần tưới phân tăng trưởng NPK 30 - 10 - 10, pha 10gam/10 lít nước, cỡ từ 7 đến 10 ngày tưới một lần cây sẽ phát triển tươi tốt. Đến chừng nào cây mập mạp trưởng thành mới tưới thúc bổ sung thêm phân hoá học NPK 15 – 30 - 15, để kích thích cây ra hoa .

3-Sang chậu:

Sang chậu cũng không khác mấy cách trồng. Sau khi trồng 1-2 năm cây sẽ cao to lên nhưng dần dần ốm yếu, ít

ra hoa, là do cây đã ăn hết phân, nên phải nhổ cả cây lên trồng lại hoặc sang qua chậu khác to hơn cho phù hợp với kích cỡ của cây hiện tại. Sang chậu hoặc trồng lại đều phải thay đất mới, có thể thay một phần hoặc thay hết. Muốn nhổ cây lên phải lấy dao xắn đào đất ở sát vành chậu bỏ bớt ra ngoài, cho đất trồng tách ra khỏi vành chậu, sau đó mới lắc nhẹ từ từ nhổ cả cây lên, xem xét kỹ bộ rễ, có thể lấy tay bẻ bỏ bớt đất dính theo bộ rễ, cắt bỏ bớt rễ nào bị hư thối hoặc rễ nào đã khô chết, đồng thời cũng cắt tỉa bỏ bớt những nhánh nào quá già, hoặc nhánh nào mọc quá dày cho thông thoáng, những nhánh đã cắt đi này có thể đem giâm trồng lại được. Trồng cây trở lại vào chậu mới hay cũ cũng như cách trồng lúc trước, cũng để vào chỗ râm mát một thời gian cho cây sống mạnh rồi từ từ mới đem ra để ngoài nắng, mỗi ngày đem ra ngoài nắng vài tiếng rồi đem vào, cho cây quen chịu nắng dần rồi mới để hẳn ở ngoài nắng được, nếu để ngoài nắng ngay thì cây sẽ bị cháy lá.

4-Bón phân:

Mặc dầu khi trồng cây, trong đất đã có trộn phân rồi, thường là phân hữu cơ, tuy nhiên khi cây sống lâu ngày đã ăn hết phân, cần phải bón bổ sung thêm hoặc bón thúc thêm để kích thích cây ra hoa, bằng phân hóa học. Chúng ta ai cũng biết thành phần chính trong phân là:

Thứ nhất là đạm (Nitrogen, viết tắt là N) là chất dinh dưỡng căn bản nhất, cây cần rất nhiều chất đạm để tăng trưởng, đâm chồi nảy tược, ra lá, giúp cây quang hợp tốt, mập mạp xum xuê, cành nhánh to...

Thứ hai: Kế đến là phân Lân(Phosphor, viết tắt là P) đây là loại phân quan trọng thứ hai, giúp kích thích cho cây ra rễ mạnh, ra hoa nhanh, ra trái to, chất lượng hạt chắc, tỷ lệ nảy mầm cao.

Thứ ba: là Kali, viết tắt là K, giúp cây hấp thu tốt các chất dinh dưỡng khác, ra chồi ra lá to mập, cây cứng cáp, đứng thẳng, không đổ ngã. Kali còn làm cho hoa to, màu sắc đẹp và giữ cho hoa lâu tàn.

Ngày nay, các nhà sản xuất phân đều chế biến, pha trộn nhiều thành phần hỗn hợp gọi là phân NPK cộng với phân vi lượng , với nhiều loại tên như : phân tăng trưởng , thường dùng để bón cho cây con có tỷ lệ đạm cao như:

Loại phân thứ nhất là loại phân NPK 30 - 10 - 10: trong đó số 30 là số chỉ tỷ lệ của phân đạm, số 10 ở giữa là số chỉ tỷ lệ của phân lân, và số 10 cuối cùng là số chỉ tỷ lệ của phân Kali. Loại phân nầy có nhiều đạm , nên khi tưới phân này cây sẽ tăng trưởng nhanh, ra nhiều chồi lá, cây mập mạp, thường dùng để bón cho cây con hoặc cây mới trồng.

Loại phân thứ hai là loại phân NPK có tỷ lệ phân Lân cao, như loại phân NPK 15 - 30 – 15. Bón phân này cây sẽ ra hoa nhanh, hoa to, dễ đậu trái.

Loại phân thứ ba là phân NPK có tỷ lệ Kali cao như NPK 10 - 10 - 30: dùng để bón cho cây sắp và đã ra hoa để có được hoa to, hoa đẹp, hoa lâu tàn , đồng thời cũng để cho cây cứng cáp, không đổ ngã v.v...

Ba loại phân trên là căn bản nhất :

- Loại 30 - 10 - 10: cho cây con
- Loại 15 - 30 - 15: cho cây trưởng thành
- Loại 10 - 10 - 30: cho cây sắp ra hoa.

Tuy nhiên các loại phân nầy cũng gây bất tiện cho người trồng, nghĩa là bắt buộc phải trồng cây cùng lúc, cùng cỡ: khu nào trồng cây con thì phải trồng toàn cây con, khu nào trồng cây trưởng thành thì phải trồng toàn cây trưởng thành, khu nào trồng cây ra hoa thì trồng cây ra hoa mới tưới phân theo từng loại phân trên. Nếu vườn to thì mỗi loại cây có thể xếp thành nhóm riêng, nhóm nào tưới loại phân đó. Còn nếu vườn nhỏ trồng cây đủ cỡ, cây con có, cây trưởng thành có, cây ra hoa cũng có thì phải bón làm sao? Vì vậy mới có loại phân thứ tư là phân NPK có tỷ lệ giữa các thành phần đạm, lân và Kali đều bằng nhau như loại NPK 20 - 20 - 20, đạm cũng 20, lân cũng 20 và Kali cũng 20, không thừa không thiếu loại phân nào, do đó cây ở giai đoạn nào cũng sử dụng được phân, cây sẽ luôn luôn tươi tốt và ra hoa, hoa cũng đẹp và cũng lâu tàn. Loại phân này thật sự rất tốt, bón cho cây cỡ nào cũng được, rất dễ sử dụng cho những người có vườn nhỏ, cho những người mới trồng cây, vì phân không thừa cũng không thiếu loại nào. Về vấn đề phân bón nếu là người mới trồng cây kiểng thì chỉ cần biết rõ thành phần từng nguyên tố N, P, K và biết cách sử dụng rành rẽ bốn công thức phân trên là đã nắm được cơ bản cách sử dụng phân.

Lưu ý: Cách bón phân này cũng phải tính toán cho cân đối, nếu bón hoài một thứ phân như phân có đạm nhiều thì sẽ làm cây dư đạm .

- Dư đạm, cây sẽ rất mập mạp, cành lá xanh tươi, lá to quá cỡ làm ngọn cây oằn xuống dễ đổ ngã hoặc gãy, đồng thời cũng thu hút sâu rầy đến phá hoại, sức đề kháng chống lại sâu bệnh kém, dễ bị bệnh thối nhũn. Cây dư đạm phải ngưng tưới đạm, chỉ tưới lân và Kali, cây sẽ cứng cáp trở lại.
- Khi thiếu đạm, cây sẽ ốm yếu, lá nhỏ, không xanh tươi,cókhi vàng úa, chậm lớn, ít ra hoa hoặc không ra hoa, cây cằn cỗi. Gặp trường hợp này thì phải tưới loại phân có nhiều đạm, cây sẽ trở lại mập mạp.
- Khi dư lân, cây sẽ ra hoa sớm, cây còn nhỏ cũng ra hoa, và cây sẽ mau già, cây cứng cáp khác thường, lá nhỏ...lúc này, ta nên giảm tưới lân mà tưới thêm đạm.
- Khi thiếu lân thì lá lại xanh đậm, nhỏ, ngắn, hẹp và dày, trông bất thường, bộ rễ yếu không phát triển được,nhất là không ra rễ mới làm cây cằn cỗi, hoa nhỏ, không đậu trái, nếu có thì hạt lép...Gặp trường hợp thiếu lân ảnh hưởng đến lá và hoa thì cần tưới phân có nhiều lân, cây sẽ phát triển bình thường trở lại tươi tốt và ra hoa.
- Khi dư Kali thì lá sẽ chuyển sang màu vàng rồi cháy khô, cây ngưng phát triển, có khi héo rũ. Gặp trường hợp này phải ngưng tưới phân có

nhiều Kali mà tưới thêm phân đạm, cây sẽ trở lại bình thường. Khi thiếu Kali, cây ngưng phát triển, trước tiên lá già trở nên vàng rất nhanh và khô rụng, lá non không to, mọc chụm lại do không hấp thụ được các loại phân khác, cây èo uột rồi chết dần.

Trồng cây lâu năm khi quan sát kỹ các hiện tượng thì ta sẽ biết rõ các tình trạng trên mà rút kinh nghiệm tìm cách khắc phục dễ dàng. Bón phân là việc rất quan trọng, phải kiên nhẫn, có người nôn nóng bón nhiều phân quá để sớm thấy hoa ngay thì kết quả ngược lại còn làm hại thêm cho cây, làm cây già cỗi, phát triển không bình thường. Cho nên phải bón phân cho đúng lúc, đúng thời kỳ như cây con, cây trưởng thành, cây sắp ra hoa v.v... và phải bón đúng liều lượng hướng dẫn của nhà sản xuất. Hiện nay, phân tổng hợp NPK thường đóng gói thành từng gói nhỏ 10 gram, để pha đầy 1 bình xịt nông nghiệp 8 lít, tưới rất tiện lợi, khỏi cần đong đo mất công. Cũng nên tưới phân vào thời gian thuận lợi, để cây hút được phân tối đa, nghĩa là vào lúc sáng sớm hoặc chiều mát, nhưng nên tưới phân vào lúc sáng sớm tốt hơn, vì khi mặt trời mọc, có ánh nắng, cây sẽ quang hợp, dễ hấp thu phân hơn. Khoảng cách tưới phân cho cây Bát Tiên có thể cỡ 10 ngày một lần là vừa, vì trong đất đã có phân hữu cơ rồi. Cũng có thể sử dụng loại phân NPK dạng cây phấn nhỏ, có kèm theo cây nọc để cắm xuống đất, chỉ cần cắm theo hướng dẫn, tuỳ theo cắm nhiều hay ít có thể 2,3 tháng mới cắm lại một lần, rất tiện lợi, nên đọc kỹ hướng dẫn của nhà sản xuất . Còn có một loại phân mới của Úc, bón rất tốt cho cây Bát Tiên, là loại phân hữu cơ đậm đặc "Dynamic fifter " là phân chuồng hoai,

đã qua chế biến, loại hết các mầm cỏ, và thêm nhiều thứ vi lượng cần thiết như: đồng, kẽm, sắt, măngan, bore v.v...bón cho cây Bát Tiên mỗi tháng một lần, cây phát triển tốt, siêng ra hoa, và nhất là không có cỏ mọc rất tiện lợi. Muốn bón chỉ cần xới đất trên mặt chậu rồi bỏ phân vào trộn đều với đất, khi tưới nước, phân sẽ tan ra từ từ cho cây sử dụng có thể đến 1, 2 tháng , tuỳ theo số lượng bón nhiều ít. Hơn nữa phân này là phân hữu cơ bón nhiều cũng không làm chai đất, không phải như phân hoá học, bón nhiều làm chai đất, phải thay đất thường hơn.

Ngoài ra còn có rất nhiều loại phân khác, các nhà sản xuất đua nhau quảng cáo đủ thứ phân, như phân vi sinh, phân bùn HVP, phân bón lá, phân Atonic v.v... cũng như phân NPK loại 6 - 30 - 30, loại 10 - 55 - 10, loại 1 - 28 - 18, loại 5 - 2 - 0 v.v...đều có thành phần khá đặc biệt, bón cho cây rất tốt, nhưng khi bón nhiều quá thì cây mau phát triển lại mau tàn, hết phân là cây đứng lại rồi suy yếu rất khó mà phục hồi lại, cũng như cây quất người ta bán vào dịp Tết. Khi Tết mua về chưng chơi thấy trái rất nhiều, đặc cả cây, nhưng hết Tết rồi thì cây rụi dần khó mà trồng lại cho tốt vì nhà vườn đã thúc phân quá nhiều, cây ra trái đến kiệt sức, rồi mòn mỏi chết. Cũng như ai đó có vườn xoài, được người lái đến mua bao cả vườn với giá rất cao, với điều kiện phải để cho người mua tự bón phân, tự chăm sóc và tự thu hoạch lấy, nên tưởng là được nhiều tiền, nhưng người mua bón phân kích thích tối đa, cây ra đầy trái, sau khi thu hoạch xong cây sẽ suy yếu dần, đến năm sau cây cũng chưa phục hồi lại được nên bị thất mùa do cây đã kiệt sức, suy yếu. Cây Bát Tiên cũng vậy, phải bón phân đều đặn, đúng lúc

đúng thời kỳ tăng trưởng, đúng liều lượng, đúng loại phân thích hợp, do đó phải luôn luôn thay đổi phân vì cây con khác, cây trưởng thành khác, cây ra hoa khác. Có hiểu rõ nhu cầu sinh trưởng của từng giai đoạn của cây, để bổ sung kịp thời, mới có năng suất cao và ra hoa quanh năm. Cho nên nhà vườn trồng cây kiểng, hoa màu xem việc bón phân là rất quan trọng.

5- Tưới nước:

Tất cả các sinh vật, đều sống nhờ nước, không có nước thì tất cả đều chết, ngay khi thiếu nước thì cây cối cũng bị khô héo, chết dần, nhưng dư nước cây cối cũng bị úng nước chết còn nhanh hơn, cho nên nước rất là quan trọng. Cây Bát Tiên rất cần nước, trồng ở TP.Hồ Chí Minh, có thể vào mùa nắng mỗi ngày tưới nước một lần, vào mùa mưa thì 2 - 3 ngày tưới nước một lần cũng được, tùy theo đất trồng trong chậu khô nhiều ít, ngày nào mưa thì không tưới nước, nhưng tốt nhất là quan sát xem đất trên mặt chậu nếu khô thì tưới thì đúng theo thực tế, mỗi lần tưới là phải tưới cho đủ nước, để nước thấm sâu xuống đáy chậu, do đó phải đục lỗ thoát nước để nước không ứ đọng gây thối rễ, đây cũng là vấn đề kinh nghiệm, nếu tưới ít nước quá, nước chỉ ướt có phần đất trên mặt chậu mà thôi, còn phần đất bên dưới đáy chậu vẫn khô, cây không hút được hết dưỡng chất vì thiếu nước, cây gầy yếu, hoa nhỏ, phát triển chậm.

Lưu ý: " Cây mạnh phải tưới nhiều nước, cây yếu tưới ít nước và cây mới trồng không nên tưới nước, chỉ phun sương mà thôi". Đây là kinh nghiệm của bản thân tôi trong nhiều

năm nghiên cứu nuôi trồng cây xương rồng Bát Tiên. Tất nhiên mỗi người đều có một phương pháp chăm sóc riêng cho cây của mình; tuỳ theo môi trường tiểu khí hậu nơi vườn của mình trồng, như trồng dưới đất hay trồng trên sân thượng hoặc trồng để trên giàn; ở Sa Đéc, ở Cái Mơn, các nhà vườn thường trồng trên giàn cao, ngoài đồng ruộng hoặc trên mương, trên ao hồ, lúc nào cũng có gió bên trên, hơi nước bên dưới, cây mát mẻ nên trồng cây gì cũng tốt tươi, mập mạp và siêng ra hoa. Cây Bát Tiên cũng giống như cây Sứ Thái, nếu dư nước cây sẽ thối nhũn, không chữa trị được, thối đến đâu phải cắt bỏ đến đó rồi bôi vôi, bôi sơn, quấn kỹ vết cắt và ngừng tưới nước cho đến khi nào vết cắt thật lành sẹo, mới có thể tưới nước từ từ trở lại, đừng tưới nước lên sẹo chưa thật lành; đừng tưới nước lên hoa, hoa sẽ mau tàn khi ướt.

6-Thông gió:

Cây Bát Tiên cũng cần phải thông gió, nên trồng trên cao càng tốt, và phải xếp theo thứ tự , cây cao theo cây cao, cây thấp theo cây thấp và khoảng cách phải hơi xa một tý cho gió vào được khắp vườn , chớ để cây nhỏ phải ở giữa các cây lớn thì càng đẹt thêm không lớn nổi . Ở Tp. Hồ Chí Minh tốt nhất nên làm kệ có nhiều tầng cao thấp, tầng nầy cao hơn tầng kia cỡ 20 cm là vừa. Chiều dài và chiều rộng tùy theo diện tích của sân, nơi muốn để. Muốn làm giàn đơn giản, chỉ cần ghi kích cỡ, rồi đem đến tiệm bán sắt, bảo người ta cưa sẵn sắt chữ L loại có lỗ, đem về bắt bù lon là xong, rất dễ dàng, tiện lợi. Khi muốn dời, tháo bù lon ra mang đi .

7- Ánh sáng:

Cây Bát Tiên cần rất nhiều ánh sáng mới tốt, hoa mới đẹp, nhưng cây mới trồng phải để vào nơi râm mát, chừng nào cây sống mạnh mới đem dần dần ra ngoài nắng, phải tập cho cây quen dần, cây mới chịu được nắng 100%, hoa lại càng thêm tươi đẹp, mùa nắng ra hoa nhiều hơn mùa mưa. Tôi chỉ trồng ngoài nắng 100%, do sân vườn của tôi nhỏ, quay về hướng Đông nên nắng rất tốt vào buổi sáng, đến buổi chiều nhờ có mái nhà che bớt nắng chiều nên cây không bị quá nóng, rất tươi tốt, mập mạp, và rất siêng ra hoa.

Còn ở các vườn Bát Tiên lớn, như chỗ anh Thái ở Gò Vấp, anh Dũng ở vườn Bát Tiên, thấy có che bớt nắng bằng một lớp lưới, cây Bát Tiên càng thêm tốt, tán lá xum xuê và cũng rất siêng hoa. Có lẽ đây là cách trồng của người Thái Lan với quy mô lớn, trồng đại trà cho dễ chăm sóc.Theo ý kiến của tôi, chỉ có một số cây Bát Tiên có hoa màu trắng không chịu được nắng 100% nên cần phải trồng riêng để che khi cần, chớ các loại khác thì trồng ngoài nắng luôn, khỏi phải che gì cả. Do thời tiết TP. Hồ Chí Minh vào mùa mưa, mưa khá đều vào mỗi buổi chiều và mưa cũng lớn,khá nhiều nước, có mái che sẽ thiếu nắng , dư thừa hơi nước, làm cho môi trường quá ẩm, cây sẽ mềm yếu do dư nước sẽ ảnh hưởng đến hoa. Tóm lại, cây Bát Tiên rất ưa sáng và có thể chịu được nắng 100% , nắng càng nhiều thì hoa càng đẹp.Trừ cây nào yếu, cây mới trồng thì phải che bớt nắng, qua mùa mưa cần để trên giàn cao cho thông thoáng hơn, cây mới ra hoa nhiều.

8- Nhiệt độ:

Ở TP. Hồ Chí Minh, nhiệt độ thường xuyên nóng ẩm, buổi sáng cây quang hợp tốt, nhưng buổi chiều nắng quá nóng sự quang hợp sẽ bị giảm. Cây xương rồng Bát Tiên chịu được nhiệt độ từ sáng sớm đến trưa, nhưng đến xế chiều thì quá nóng, nên phải tập cho cây quen dần, cây vẫn sống mạnh, ra nhiều hoa, màu sắc đẹp và cũng lâu tàn . Chúng ta có thể kết luận rằng: cây Bát Tiên thích hợp được với nhiệt độ nóng ẩm của môi trường khí hậu TP.Hồ Chí Minh, đa số cây trồng đều sống mạnh và rất siêng ra hoa. Đi tham quan các vườn Bát Tiên đều thấy cây rất tốt, mập mạp, siêng ra hoa, cũng thấy ít bị bệnh và ít bị sâu rầy, mặc dù cây Bát Tiên còn rất mới mẻ, mới nhập về từ Thái Lan, chúng ta còn phải nghiên cứu nhân giống, sản xuất tại TP.Hồ Chí Minh. Cho ra được nhiều giống mới to, đẹp, để đáp ứng nhu cầu của thị trường trong nước.

9- Phòng trừ bệnh:

Cây Bát Tiên rất dễ trồng và ít bị bệnh. Quan sát các vườn Bát Tiên cũng thấy ít có sâu rầy, nên không đáng kể, chỉ có nấm mốc là cần phải phòng trị :

Bệnh nấm mốc:

Cây Bát Tiên qua tháng mưa nếu tưới nước nhiều quá, nhất là về đêm, khi quá ẩm, cây dễ bị nấm mốc. Nấm thường bám vào gốc cây quá già, có nhiều cây con nhỏ dày đặc ở dưới gốc, hoặc cỏ rác bám lấy gốc cây, gây quá ẩm nên sinh nấm. Nấm cũng thấy trên lá già, bị che khuất không có ánh nắng mặt trời, nấm thường bám vào mặt dưới của lá, có khi đóng dầy và ăn lên đến mặt trên. Gặp trường

hợp này nên làm vệ sinh, tỉa bỏ những nhánh dư thừa, nhổ cỏ rác, cắt bỏ lá già, để cho có ánh nắng mặt trời rọi vào thì hết. Nếu nhiều cây bị thì phun thuốc trừ nấm Aliette đúng theo liều lượng hướng dẫn của nhà sản xuất.

Tôi có người bạn trồng Bát Tiên bị một loại nấm lạ, nhỏ li ti màu đen bám trên lá, trên thân và cả trên chậu nữa , nhưng thiệt là khó trị cho tận gốc, phun nhiều loại thuốc, nhưng chỉ hết ít ngày, bám trở lại , loại nấm này phun Aliette vẫn không hết, anh phải dùng loại thuốc rất mạnh như: Supracide + thuốc bám dính + Basudin phun thật kỹ khắp tán lá, thân chậu mới hết.

Bệnh đốm lá:

Thường lá bị đọng nước hoặc bị thương, thấy có một đốm nhỏ, màu đen, rồi lan dần ra một đốm to, bên trong màu đen, bên ngoài màu vàng, rồi lan rộng ra cả nửa lá, lá đó sẽ vàng úa và rơi rụng, trường hợp lá rụng thì không sao, nhưng khi lây qua lá khác thì phải phun thuốc trừ ngay, nếu không thì bệnh sẽ lây lan ra khắp cả cây, rụng hết lá chỉ còn một chùm đọt trông rất xấu xí, nhất là qua mùa mưa hay có hiện tượng này, làm cho cây còi cọc. Trị bệnh này bằng thuốc trừ nấm, vì do nấm gây ra nên phun thuốc Aliette, hoặc Benlat cũng trị được các bệnh đốm lá, xem kỹ hướng dẫn. Nhưng tốt nhất là nên phun ngừa thuốc, mỗi tháng 1 lần.

Bệnh thối nhũn:

Bệnh thối nhũn cũng do nấm gây ra, thường thấy ở cây Bát Tiên vào mùa mưa, nhất là ở các cành giâm, khi héo lá hay bị mềm và thối nhũn. Bệnh này phải phòng trừ, khi

mới phát thì dễ trị hơn, nên phun thuốc Kasuran pha 2 gram trong 1 lít nước, rất công hiệu, nên phun kỹ ở cả mặt trên và mặt dưới của lá.

Còn nếu thân cây bị thối mềm nhũn thì không thể trị được, giống như cây sứ Thái Lan, mềm chỗ nào phải cắt bỏ chỗ đó rồi bôi vôi hoặc sơn vào, tuyệt đối không làm ướt vết cắt thì vết cắt sẽ lành sẹo, cây tiếp tục sống sẽ đâm chồi mới, hoặc dùng để làm gốc ghép (sẽ hướng dẫn kỹ ở phần tháp ghép). Cây Bát Tiên trồng ở TP.Hồ Chí Minh ít bị bệnh do mới trồng chưa có lây nhiễm nhiều bệnh và có lẽ khi nhập về đã được xử lý trừ sâu bệnh rồi .

10- Phòng trừ sâu rầy:

Sâu rầy thì ở đâu cũng có, do môi trường chung quanh lây lan. Vườn trồng Bát Tiên phải thường xuyên làm vệ sinh, dọn sạch rác, nhổ sạch cỏ chung quanh. Nếu môi trường thoáng mát thì không có kiến, dế, sâu rầy phá hại và mang mầm bệnh đến, nhất là nên cách ly cây bị bệnh, cũng như cây mới mua về phải xử lý phun thuốc trước khi trồng thì khỏi sợ sâu rầy và bệnh lây lan ra các cây mạnh khỏe trong vườn của mình.

Rệp sáp hay rầy bông:

Rệp này hay xuất hiện khi có kiến; rệp này bên ngoài được bao bọc bởi một lớp bông màu trắng như sáp không thấm nước. Rệp này hút ăn nhựa cây, tiết ra một chất ngọt nuôi lại kiến, cho nên rệp và kiến là 2 côn trùng cộng sinh; kiến tha rệp để lên đọt cây, rệp hút nhựa cây ăn rồi tiết ra một chất ngọt, gọi là sữa nuôi lại kiến, cho nên bất cứ trên cây nào, hễ thấy có kiến bò lên là có rệp sáp. Rệp sáp rất

khó trị, do mình nó có bộ lông trắng không thấm nước, không thấm thuốc. Muốn trừ rệp này phải pha thuốc trừ sâu rầy với một chất bám dính như Lanyl sulfate, chất này có bán kèm theo thuốc rầy. Khi thấy có rệp sáp, pha thuốc Supracide, hoặc thuốc Sherp, hoặc thuốc Trebon chung với chất bám dính phun kỹ chỗ nào thấy có rệp sáp thì sẽ hết ngay. Xem kỹ hướng dẫn cách pha thuốc với chất bám dính của nhà sản xuất. Thuốc này có tác dụng trừ tất cả các loại sâu rầy nữa. Phun thuốc cho kỹ ở mấy chỗ nách lá, ở mặt dưới của lá sẽ diệt hết sâu rầy, côn trùng nào dính vào. Còn nếu muốn trừ tận gốc rệp sáp thì phải rắc thêm thuốc trừ kiến như Basudin khắp chung quanh chậu trồng ,vì do kiến tha rệp sáp lên cây, cho nên không có kiến là không có rệp sáp.

Bọ trĩ. sâu rầy khác:

Các loại nầy ít thấy ở cây Bát Tiên, ở sách của Thái Lan có chụp ảnh con bọ Thrip và rệp đỏ Red spider mite, phòng trị cũng dễ, vì cũng như các loại sâu rầy khác chỉ cần phun thuốc trừ sâu rầy như: Shepa, Kelthane,Trebon, Bi 58 v.v... pha đúng liều lượng, phun ngay trên thân cây thì sâu rầy đều chết hết, nên rất dễ trị.

Đối với cây Bát Tiên, đến nay chưa thấy xuất hiện bệnh gì khác, nhưng nên phòng bệnh hơn là chữa bệnh. Nếu làm vệ sinh môi trường, phun thuốc phòng trừ sâu bệnh hàng tháng thì khỏi sợ gì cả. Nếu vườn lớn, mỗi tháng nên phun thuốc một lần, có thể pha chung một thứ thuốc trừ sâu rầy với một thứ thuốc trừ nấm mốc, nhưng phải đọc kỹ bản hướng dẫn sử dụng thuốc xem có kiềm hoặc acid kỵ với nhau không.

11- Các chất điều hoà sinh trưởng:

Ngày nay, có nhiều loại thuốc kích thích ra rễ, thuốc kích thích ra hoa, thuốc điều hoà sinh trưởng và cả trung lượng cũng như vi lượng, đều được quảng cáo rất nhiều, nhưng cũng không cần thiết lắm, vì các nhà sản xuất phân bón đã có thêm vào trong phân rồi, do đó loại phân nào cũng đều có ghi thêm vi lượng hoặc thuốc điều hòa sinh trưởng cả, thuốc nầy có thể dùng để xử lý hạt trước khi gieo, hoặc chấm vào hom để giâm trồng . Khi chúng ta gieo hạt, giâm cành phải đảm bảo tỷ lệ nảy mầm hoặc tỷ lệ sống cho cao. Hiện nay, nếu ngâm hạt trước khi gieo thì có thể dùng Atomic, pha tỉ lệ 2 phần ngàn trong nước, và ngâm hạt một đêm trước khi gieo, tỷ lệ nảy mầm rất cao và khi giâm cành thì có thể nhúng vào dung dịch 2 phần ngàn Atomic hoặc thuốc Rootone dạng bột thì tỷ lệ sống sẽ cao hơn. Sẽ nói rõ hơn ở phần gieo hạt và giâm cành .

Các loại thuốc kích thích sinh trưởng khác :

- Gibberelin kích thích sinh trưởng, với nhiều tên GA, GA1,GA5.
- NAA= α naphataxy axetic acid: làm tăng trưởng.
- NOB = β naphataxy axetic acid: làm tăng trưởng.
- IBA = β indolbutyric acid : làm điều hoà tăng trưởng nhưng đối với cây Bát Tiên thấy không cần thiết lắm, trừ những người nghiên cứu chất dinh dưỡng, muốn tìm hiểu cách nào cho cây phát triển nhanh nhất và hữu hiệu nhất, nhưng cũng

còn rất mới mẻ chỉ dùng với tỉ lệ 1 phần triệu mà thôi, nên rất khó cân đong.

Tóm lại: cây Bát Tiên còn rất mới mẻ, cây giống đa số nhập từ Thái Lan nên việc nuôi trồng, nhân giống còn phải học hỏi thêm, cũng như việc phòng trừ sâu bệnh cần phải được phổ biến rộng rãi hơn v.v...

Vì điều kiện còn giới hạn, nên chúng ta chưa tiếp xúc được với nhiều nhà vườn Thái Lan để xem người ta trồng, chăm sóc như thế nào mà học hỏi và cụ thể hoá ra để nghiên cứu thêm cho thích hợp với môi trường khí hậu Việt Nam, nhưng trong thực tế cây Bát Tiên trồng ở TP.Hồ Chí Minh có xu hướng phát triển tốt cần nên phát huy thêm thế mạnh của giống cây nầy.

CHƯƠNG BỐN

PHƯƠNG PHÁP LAI TẠO GIỐNG

Ngày nay, cây Bát Tiên đã được nhiều người biết đến, do cây rất dễ trồng, siêng hoa, hoa to, màu sắc đẹp và lâu tàn, lại có hoa quanh năm. Trồng Bát Tiên đảm bảo ngày nào cũng có hoa, trưng bày trang trí làm đẹp ngôi nhà, sân vườn, phòng khách, phòng làm việc v.v...

Muốn nhân giống cây Bát Tiên trước tiên phải đi lựa mua một số cây giống tốt, mập mạp, có hoa to vừa ý. Hiện nay có những cây đắt nhất như:

Cây Ngọc Thạch Quan Âm là cây có hoa rất to, rất đẹp, màu trắng tươi được nhiều người ưa thích,

Cây Thịnh Vượng rất sai hoa, mỗi nách lá đều có một vòm hoa, hoa chùm nhiều hoa, hoa to màu sắc đỏ tươi rất đẹp .

Cây Phúc Lợi còn gọi là cây Sài Gòn 300 năm, là cây rất siêng hoa, hoa chùm to đẹp màu đỏ tươi và thường có đến 3 cánh, rất lạ, rất hiếm có.

Cây Như Ý 1, cây Như Ý 2, cây Phú Quý 1, cây Phú Quý 2 v.v... đều là cây đời mới có hoa rất to, rất đẹp. Mua về trồng trước để thưởng thức hoa, đến khi cây ra nhiều cây con chung quanh thân thì bắt đầu nhân giống được:

1/ Giâm cành:

Cây Bát Tiên thường mọc nhiều nhánh chung quanh thân, trừ cây nào siêng hoa quá, mỗi nách lá đều có một vòm hoa rồi thì không còn chỗ để nảy ra chồi con, những

cây này rất ít con, như cây số1 thế giới, cây thịnh vượn v.v... những cây này muốn cho ra hoa thì dễ hơn ra chồi, ch nên muốn cho nhảy cây con, thì phải đem để vào chỗ râm mát, cây thiếu nắng sẽ ít ra hoa và nách lá nào không có r hoa thì nách lá đó sẽ nhảy ra cây con, hoặc còn ra cây co ở các nách lá sát dưới gốc, nơi mà lúc còn nhỏ chưa có r hoa, thì mới nhảy con được.Muốn giâm cành chỉ cần lấy dao bén cắt ở sát thân cây, chổ nhỏ nhất, chỗ này là chổ già nhất nên mới dễ ra rễ hơn hết. Cắt nhánh con xong, có 3 cách trồng:

a)Cách thứ nhất: Chỉ cần phơi cho khô nhựa hoặc chìu cho khô nhựa, rồi giâm trồng ngay xuống đất ẩm, hoặc tro trấu ẩm, cậm một cây nọc nhỏ, cột giữ chặc lại đừng cho lay động, rồi đem để vào chổ râm mát, không tưới nước vài ngày, chừng nào thấy đất khô quá, thì mới phun sương để giữ ẩm. Khoảng một tuần lễ sau, nhánh giâm ra đọt non, là cây đã ra rễ, tiếp tục tưới nước ít ít để giữ ẩm, chớ cũng không nên tưới nước nhiều quá và từ từ đem ra ngoài nắng cho cây quang hợp để cây sống mạnh. Nếu nhánh giâm bị thối nhũn chết lá do: nhánh còn non quá, vết cắt bị nhiễm khuẩn, hoặc do tưới nước nhiều quá, hay để ngoài nắng quá, nên rút kinh nghiệm giâm trồng lại. Cây Bát Tiên là loại cây rất dễ giâm cành, bình thường giâm như vậy là phải ra rễ.

b).Cách thứ 2: Cắt nhánh xong, chấm vết cắt vào thuốc kích thích ra rễ như rootone hoặc dung dịch atomic 2 phần ngàn rồi giâm trồng ngay xuống đất ẩm y như cách trước, nhưng cũng phải để vào chỗ râm mát và không tưới nước, cách nầy rất đúng kỹ thuật, tỷ lệ sống rất cao.

c) Cách thứ 3: Là cách cổ điển mà tôi đã áp dụng rất thành công ngày trước, là cắt nhánh xong, cũng để cho khô nhựa, rồi đem cắm vào một cái ly, hay một cái chai, đổ nước ngập lên cỡ 2 phân mà thôi, cũng để vào chỗ râm mát, mỗi ngày thấy nước rút cạn bớt thì phải châm bổ sung thêm vào cho đủ ngập đến 2 cm mà thôi. Độ một tuần lễ hoặc 10 ngày sau, nhìn xuyên qua ly nước hay chai nước, chừng nào thấy chỗ vết cắt ra rễ dài cỡ 1 - 2 cm là đem trồng trực tiếp vào chậu con được, nhưng cũng phải tiếp tục để vào chỗ râm mát, đến khi cây sống mạnh mới đem dần dần ra ngoài nắng. Cách thứ 3 này nếu nhánh nào già thì mau ra rễ hơn, nhánh nào non quá thì dễ thối chết. Cách thứ 3 này nếu muốn ra rễ nhanh hơn thì nên nhỏ vào ly nước hay chai nước 1 chút Atonic hoặc Superthride, cũng là loại thuốc kích thích ra rễ, thì sẽ ra rễ trong 10 – 15 ngày và rễ phát triển mạnh hơn, trồng mau phát hơn.

Cây trồng lâu năm, thân quá cao, thấy xấu, nếu muốn cho đẹp thì phải cắt ngang giữa thân, giâm trồng lại y như các cách trên, nhưng phải thận trọng vì cây lớn thân to quá dễ bị thối nhũn chết, cho nên muốn chắc ăn thì phải áp dụng phương pháp chiết.

2/. Chiết cây:

a) Chiết ngang thân cây:

Cách này học theo sách Thái Lan, vì thân cây to quá, không thể cắt 1 khoanh vỏ ngang thân được, cắt như vậy dễ bị bệnh hoặc bị thối mềm nhũn chết. Nên phải vạt 2 nhát thành hình miệng bát ở 1 bên thân cây, nơi nào muốn chiết, để cho khô nhựa, hoặc lấy bông gòn sạch lau cho khô, rồi

bôi thuốc kích thích ra rễ Rootone,hay rót vào mép trên là đủ, mép dưới phải để cho thật khô ráo, lấy rễ lục bình hoặc cám xơ dừa, giặt sạch, vắt cho hết nước rồi nhét vào chỗ đã vạt hình miệng bát, lấy bao nylon trong quấn lại và cột chặt hai đầu đừng cho nước thấm vào, vì bao nylon giữ đủ ẩm để cho chỗ chiết ra rễ. Xong lấy một cây nọc tre dài cắm vào chậu cột chặt để giữ cho cây khỏi gãy. Cứ để như vậy, chừng khoảng một tháng sau, khi nhìn xuyên qua bao nylon, thấy rễ ra mạnh là cắt trồng được.

Phần gốc còn lại, phải lấy nylon bọc lại hoặc lấy 1 miếng miếng sành đậy lại không cho nước thấm vào, sẽ tiếp tục sống bình thường và sẽ nảy ra nhiều nhánh con ở chỗ mắt lá nào không có vòi hoa.

b) Nhánh sát đất: Nhánh mọc ở sát dưới gốc của thân cây trên mặt đất nên lấy tro trấu hoặc đất đắp cao lên cho ngập chỗ gốc nơi nhỏ nhất ở sát thân cây, chỗ nầy là chỗ già nhất sẽ nhanh chóng ra rễ hơn, khi thấy ra cỡ 1-2 rễ là có thể cắt ra trồng được, tỷ lệ sống đảm bảo 100% và cũng không rụng lá nào nên nhánh sống rất mạnh.

3 - Tháp ghép:

Cây Bát Tiên rất dễ tháp ghép. Muốn ghép cho cây sống mạnh phải chuẩn bị gốc ghép. Nhất là những cây đã nhập về từ đợt trước, gọi là cây đời cũ, hoa nhỏ, không đẹp nên làm gốc ghép rất tiện. Cắt ngang thân chính giữa chừa phần gốc còn lại khoảng 5-6cm để làm gốc ghép, nếu cắt cao quá khi ghép lên sẽ cao lêu nghêu rất xấu, còn cắt thấp quá thì khó thao tác, phần ngọn vừa cắt có thể giâm

trồng trở lại chờ cây sống mạnh, sẽ tiếp tục làm gốc ghép nữa. Cách ghép cũng vạt chữ V, tương tự như cách ghép cây sứ Thái.

a/Gốc ghép: Tốt nhất là lấy những nhánh đã giâm trồng lại, không quá già cũng không quá non, khi ghép tỷ lệ sống rất cao , vì gốc ghép quá già hoặc quá non ghép không dính mạnh bằng gốc ghép hơi non, còn nhiều nhựa và cây ghép trồng cũng sống mạnh, phát triển rất nhanh, xem như là cây mới. Bên gốc ghép chỉ cần lấy dao bén, hay lưỡi lam, vạt hai nhát thành chữ V hơi nhọn một chút.

b/ Nhánh giống ghép: Chọn loại cây đời mới có hoa to, đẹp, cũng cắt ngang thân, lấy phần ngọn dài cỡ 5-6 cm, cũng vạt nêm bằng y như chữ V bên gốc ghép. Hay dở là vạt làm sao cho 2 chữ V của gốc ghép và nhánh ghép thật bằng nhau. Đặt nhanh chữ V bên nhánh ghép lên chữ V bên gốc ghép, đừng để lâu quá làm khô nhựa, chỗ ghép dễ chết, rồi lấy dây nylon quấn buộc chặt lại.

Trường hợp gốc ghép to hơn nhánh ghép thì phải đặt vào một bên mép, cho hai phần da của gốc ghép và nhánh ghép dính liền lại với nhau, y như cách ghép cây sứ Thái, vì cây Bát Tiên cũng dính liền lại do 2 phần da, mới truyền mạnh dưỡng chất.Còn nếu nhánh ghép và gốc ghép cũng to bằng cỡ nhau, khi đặt lên, cả hai bên mép đều ăn liền da với nhau ngay, tỷ lệ sống càng cao, chỗ thẹo ghép càng đẹp.

c/ Cách buộc dây: Cây Bát Tiên vì có rất nhiều gai, nên buộc dây ràng lại có khó hơn. Cách thứ nhất: có thể cắt

bỏ hết gai ngay chỗ ghép, rồi cột lại bình thường bằng dây nylon nhỏ, hoặc bằng băng cao su non y như cách cột cây sứ Thái vậy cũng được, cách này dễ thao tác hơn, và tỷ lệ sống cũng cao.

Cách thứ 2 là để nguyên gai, cách này khó buộc hơn, phải lấy dây nylon thật nhỏ buộc câu móc vào gai của góc ghép với gai của nhánh ghép cho chỗ ghép dính chặt lại, rồi mới quấn ràng ở chung quanh chỗ ghép sau. Cách này khó thao tác hơn, nhưng tỷ lệ sống cũng rất cao. Ghép xong, đem để vào chỗ râm mát thì khỏi cần lấy bao nylon bao lại cũng được, còn nếu phải để ngoài nắng thì phải lấy bao nylon bao lại y như bao chỗ ghép của cây sứ Thái. Vài ngày sau, cỡ từ 4 đến 7 ngày, mở bỏ bao nylon ra, nếu thấy chỗ ghép vẫn còn tươi thì cây ghép đã sống, nhưng nên tiếp tục để ở trong mát, rồi từ từ mới đem ra ngoài nắng cho cây quang hợp tốt, cây sẽ dính chặt lại và sống mạnh, phát triển nhanh hơn là cây giâm cành. Ghép đi ghép lại nhiều lần quen tay, thao tác chính xác, chỗ ghép đẹp hơn, cây cũng sống mạnh hơn, cây sẽ phát triển nhanh hơn và nhanh ra hoa.

Trong khi ghép nhớ đừng tưới nước thấm vào chỗ ghép, chỗ ghép thấm nước sẽ thối chết, cho nên chỉ tưới sương sương ở dưới gốc thôi. Đến khi nào chỗ ghép dính thật liền sẹo mới được tưới nước trở lại bình thường lên khắp cả cây.

4/ Ghép mắt:

Ghép mắt là cách ghép hà tiện, khi có ít cây giống, cách nầy thao tác có hơi tỷ mỷ và khó hơn các cách ghép trước.

Trên gốc ghép cũng vạt hình chữ V như các cách trước. Muốn tạo gốc ghép nhanh thì cắt một nhánh Bát Tiên khỏe mạnh dài cỡ 20 cm giâm trồng cỡ 15 ngày cho sống mạnh rồi cắt phần ngọn bỏ hoặc đem giâm trồng trở lại, còn phần gốc còn lại không quá già không quá non, dùng làm gốc ghép dễ dính hơn, cũng vạt chữ V bên gốc ghép, y như các cách ghép trước.

Bên nhánh ghép, lựa phần thân cây Bát Tiên giống nào có nhiều mắt lá đã rụng hết rồi mà không có dấu của vòi hoa, nghĩa là còn có thể nảy cây con lên được, nếu nhánh nào đã ra nhiều vòi hoa quá thì có rất ít mắt ghép.

Lấy mắt ghép ở ngay chỗ nách lá nào còn có thể ra nhánh con được, cũng vạt hai nhát hình chữ V bao lấy mắt ghép, mắt ghépbây giờ lại nằm ngang giữa chữ V, nhưng phải vạt làm sao cho bằng y như chữ V ở gốc ghép, nên rất khó.

Đặt nhanh mắt ghép lên gốc ghép, làm sao cho thật ăn khớp với nhau, chỗ 2 mép chữ V dính liền lại với nhau, cuống lá đã rụng bây giờ là mắt ghép, sẽ nằm ngang trở lên trên.

Lấy dây nylon nhỏ cột ràng chặt lại, cho dính chặt với các gai bên dưới.

Xong,nếu đem vào để chỗ râm mát thì khỏi cần phải bao nylon lại, cứ để như vậy, không tưới nước làm ướt chỗ ghép, khi nào thấy đất khô thì phun sương để giữ ẩm, còn nếu phải để ngoài nắng thì phải lấy bao nylon bao lại, như cách trước, đợi cỡ từ 4 đến 7 ngày thì mở bao nylon ra, thấy mắt ghép còn tươi là sống.

Chừng nào thấy mắt ghép đâm chồi lên thì đem dần dần ra để ngoài nắng, chồi sẽ lên thành cây mới.

Với cách này, một nhánh giống có thể ghép lên được rất nhiều cây con, vì mỗi nách lá có thể lên được một cây, nhất là nhánh ở sát gốc; lúc cây còn nhỏ, chưa có hoa thì mỗi nách lá đều là một mắt ghép.

5.Ghép lên cây cùng họ:

Ở đây tôi chỉ nói đến những cây xương rồng thuộc họ Euphorbiaceae thường trồng làm cảnh trang trí ở chung quanh nhà hoặc ở các đình chùa, nhà thờ, công viên... Lựa cây nào sống lâu, khoẻ mạnh làm gốc ghép, ghép lên trên ngọn, cây Bát Tiên sẽ sống bền và cũng siêng hoa, rất lạ rất đẹp .

Ghép lên gốc xương rồng ông 3 cạnh: Cây có tên khoa học là Euphorbia antiquorum linn, thuộc họ Euphorbiaceae (họ thầu dầu) là cây xương rồng 3 cạnh nhỏ có nhựa đục như sữa, như cây Bát Tiên, sống khoẻ mạnh, trồng thành bụi khá to, sống rất khoẻ, có thể ghép ngay lên trên đọt hoặc ghép lên trên nhánh cũng tốt . Muốn ghép lên nhánh phải cắt nhánh ra thành từng đoạn một, dài cỡ 20 – 30 cm, trồng vô chậu nhỏ, khi cây sống mạnh cắt bỏ phần ngọn để dùng làm gốc ghép rất tốt. Chỉ cần vạt chữ V, rồi vạt nêm nhánh Bát Tiên gắn vào, lấy dây nylon nhỏ buộc chặt lại là sống ngay, sống rất mạnh và siêng hoa, cho nên trước nhà tôi có trồng một bụi, tôi ghép cây Bát Tiên lên sống rất mạnh, mấy năm nay vẫn ra hoa liên tục rất lạ rất đẹp, ai đi ngang qua cũng nhìn.

Ghép lên cây xương rồng Euphorbia grandicornis goebel, Euphorbiaceae. Là cây thân hình trụ to, cao thường được trồng làm hàng rào cũng có thể ghép cây Bát Tiên lên được để trang trí chơi, ra hoa quanh năm rất đẹp. Cũng vạt chữ V lên gốc ghép rồi gắn nhánh bát tiên đã vạt nêm y như chữ V vào, lấy dây nylon nhỏ buộc chặc lại là sống mạnh. Về sau này tôi làm biếng, không buộc dây nylon nữa chỉ lấy 1 cái gai của cây xương rồng lá Pereskia ghim vào chỗ ghép để kềm lại là dính ngay, rất đơn giản.

Ghép lên cây xương rồng ông cảnh có tên khoa học là Euphorbia Lactea Haw. Cây có thân hình trụ nhỏ nhưng cao, cũng phân rất nhiều cành nhánh chung quanh cây me, cây rất dễ trồng sống khỏe nên ghép cây bát tiên lên sống rất mạnh và cũng rất siêng hoa. Cách ghép lên cây xương rồng nầy cũng y như các cánh ghép trước.

Ghép lên cây xương rồng giang Tâm 5 cạnh Euphorbia ligulari Rox. Cây thân hình trụ to cao, màu xanh bóng có 5 cạnh, chùm lá tập trung ở đỉnh, hình thuôn dài có nhựa đục như sữa, chỉ cần cắt ra một nhánh trồng vô chậu là sống ngay, cây rất dễ trồng, cũng vạt chữ V rồi ghép nhánh bát tiên vào, lấy một chiếc gai ghim chặc lại là nhánh ghép sống mạnh, phát triển tốt tươi và cũng ra hoa quanh năm. Nhà tôi cũng có trồng nhiều cây xương rồng lá Pereskia, để làm hàng rào, gai rất nhọn, chỉ cần bẻ một chiếc gai, ghim ngay vào chỗ ghép là chỗ ghép dính lại dễ dàng, cây sống mạnh. Cách ghép lên cây xương rồng giang tâm 5 khía thật là đơn giản. Anh Dũng ở Võ thị Sáu cũng ghép cây bát tiên lên cây xương rồng giang Tâm 5 cạnh này, mà còn có ghép

thêm các giống xương rồng xoè màu trắng, màu xanh lên nữa rất đẹp.

Ghép lên cây xương rồng xòe Vạn Lý Trường Thành: Cây cũng thuộc họ Euphorbia ceae, có nhựa đục như sữa, cây sống mạnh thành một chùm rất đẹp, cũng ra hoa quanh năm. Cây Vạn Lý Trường Thành là gốc ghép đẹp nhất, vì ghép lên được nhiều cây Bát Tiên khác nhau, ra hoa nhiều màu khác nhau cùng trên một gốc, rất lạ, trang trí nội thất đẹp. Cách ghép cũng vạt chữ V y như các cách ghép trước, nhưng cây xương rồng Vạn Lý Trường Thành có rất nhiều lá, phải cắt bỏ bớt lá trước, rồi lựa chỗ nào u cao lên vạt chữ V mới được.

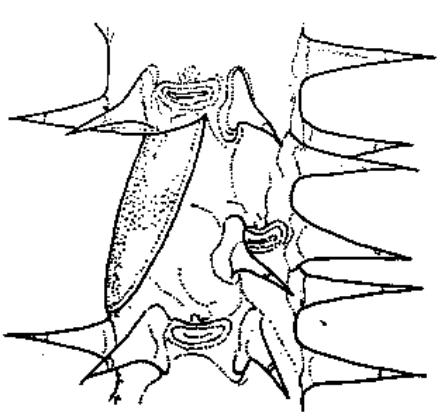
Trên đây là những cách ghép cây Bát Tiên lên các cây xương rồng cùng họ, xem lạ mắt và sống bền, ra hoa quanh năm.

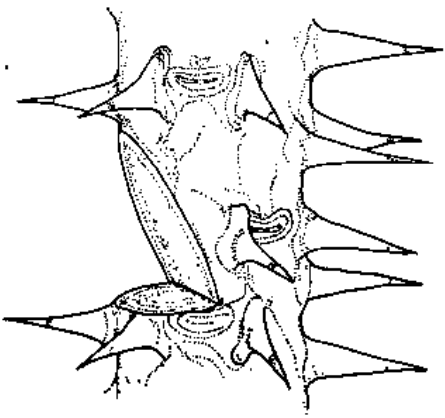
Ghép cây Bát Tiên đời mới lên cây Bát Tiên đời cũ:

Ở Tp. Hồ Chí Minh, từ năm 1995 đã có nhập về trồng nhiều giống Bát Tiên, có một số cây ra hoa hơi nhỏ không đẹp lắm, nên tạm gọi là cây Bát Tiên đời cũ, bây giờ chê bỏ đi rất uổng, nên sử dụng làm gốc ghép, để ghép cây Bát Tiên đời mới lên rất thích hợp, vì cả 2 giống đều y hệt như nhau, nên ghép lên rất dễ dàng và sống rất mạnh. Hơn nữa ngày nay mới nhập thêm về rất nhiều giống Bát Tiên có hoa rất to và màu sắc rất đẹp nên gọi là cây Bát Tiên đời mới. Cây Bát Tiên đời mới như cây Ngọc Thạch Quan Âm có hoa chùm rất to, màu trắng tươi rất đẹp, nên giá cả còn rất đắt, cây cũng rất siêng hoa, nên có ít cây con mọc lên xung quanh thân, muốn nhân giống nhanh phải tháp ghép,

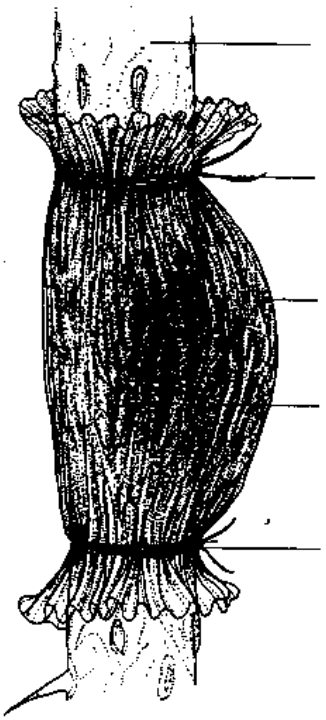
bằng cách cắt ra từng đoạn ngắn, ghép lên cây Bát Tiên đời cũ, cây cũng sống mạnh và siêng hoa. Một cây Bát Tiên đời mới có thể ghép nhân giống ra được nhiều cây, tuy tốn nhiều công nhưng đỡ tốn · tiền mua gốc ghép. Cây Ngọc thạch quan âm phải lựa đoạn thân nào lúc còn nhỏ ở sát gốc không có vòi hoa thì mắt lá nào cũng có thể ghép mắt được cho ra nhiều giống mới rất tiết kiệm. Mua một cây có thể nhân ra hàng chục cây con khác; cây Bát Tiên rất mau lớn, khi bón đầy đủ phân, cỡ sau 3 tháng thì ra hoa.

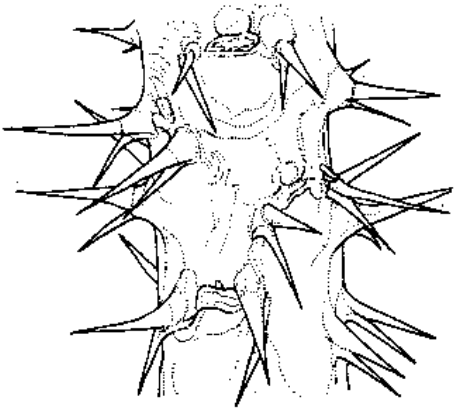
Trên đây là một cách nhân giống tiết kiệm của nhà vườn nhỏ, chứ nhà vườn lớn thì bỏ tiền ra nhập hàng loạt về trồng, kinh doanh mua bán thì có kinh tế hơn nhiều, ở phần kinh doanh sẽ nói rõ hơn.

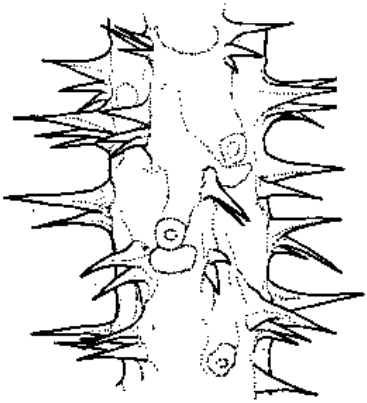

chiết giữa thân cây

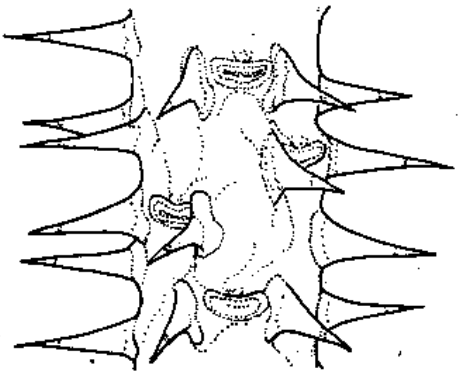

Gai kép đôi

Gai kép ba, bốn

Gai đơn

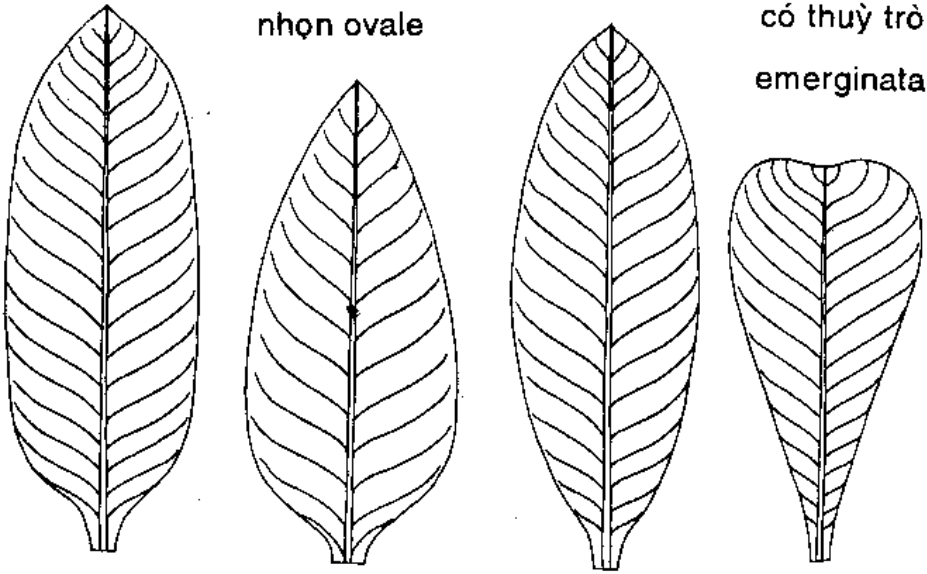
tròn dài ablong

hình trứng nhọn ovale

trái xoan oval

có thuỳ tròn emerginata

LÁ

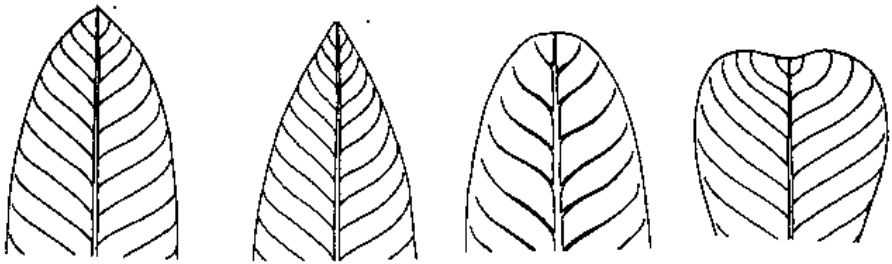
lá nhọn

lá mũi nhọn

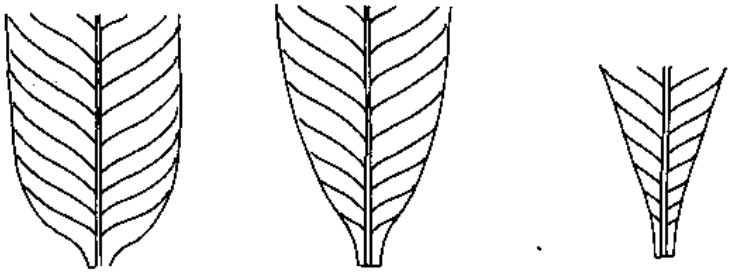
lá đầu tà

lá đầu lõm

ĐẦU LÁ

ÁY LÁ

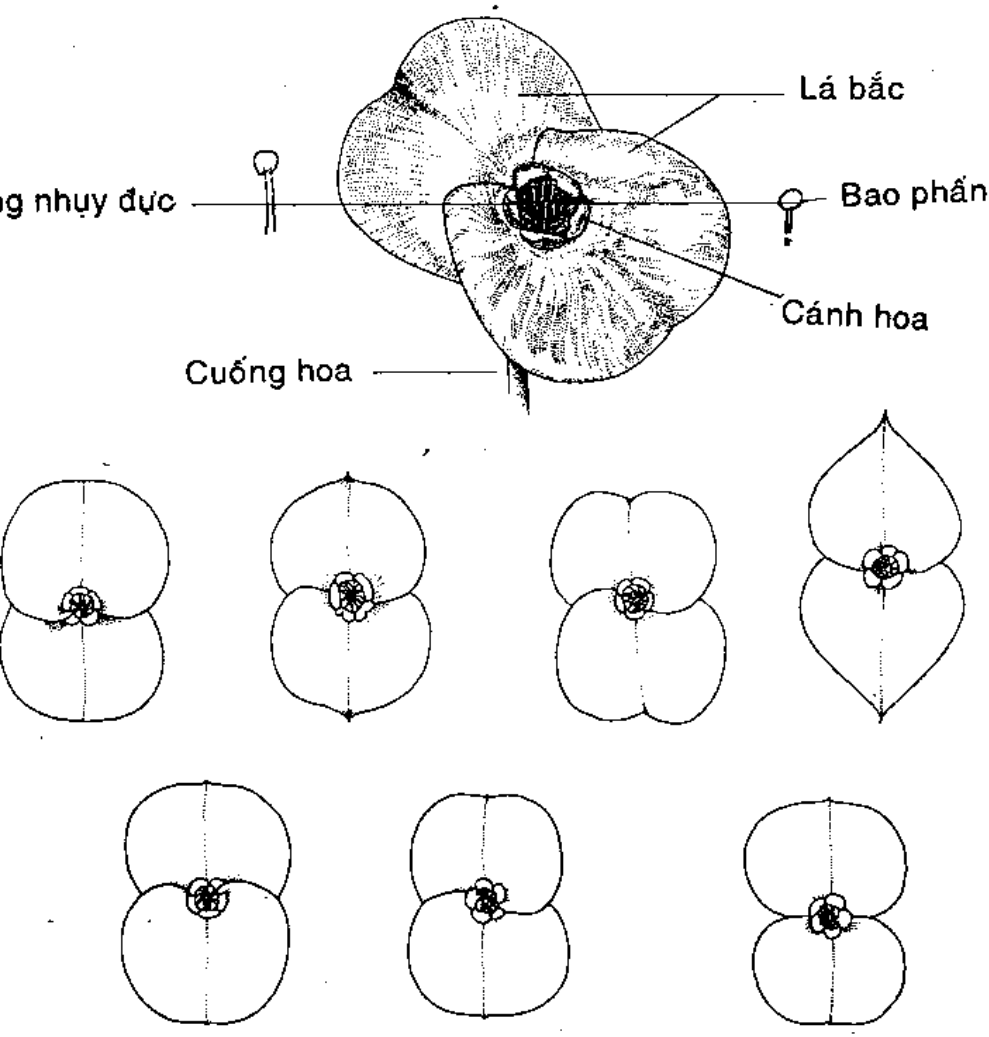

tròn

nhọn

nhọn chót bườm

HOA (lá bắc)

CHƯƠNG NĂM

LAI TẠO, NHÂN GIỐNG .

A/ Lai tạo :

Cây Bát Tiên có nhiều cách lai tạo:bằng thụ phấn tự nhiên, thụ phấn nhân tạo.

1/Lai tạo tự nhiên:

Lai tạo tự nhiên là do cây tự thụ phấn hoặc do gió, do ong bướm,côn trùngmang phấn đực thụ phấn cho nuốm của hoa cái. Nhưng trước tiên phải mô tả xem hoa Bát Tiên như thế nào. Cây Bát Tiên thuộc họ Ephorbiaceae (họ thầu dầu), là loại hoa đơn phái, nghĩa là hoa đực riêng, hoa cái riêng như cây thầu dầu Ricinus communis costor oil plant-ricin... có hoa chùm tu tán ở chót, hoa đực ở bên trên đọt, hoa cái đều ở bên dưới. Riêng hoa Bát Tiên hơi khác, phát hoa được thu giảm hoá, hình dạng có biến đổi, thành hình chuông gọi là "Cyathium" bao bọc bên ngoài bởi 2 lá bắc"bractées" có màu sắc tươi đẹp, chứ không phải là cánh hoa chúng ta thường gọi nhầm. Lá bắc mới nảy thêm được chồi nách phát triển thành hoa mới chồng lên nhau, mới có hoa nhiều tầng không những chồi hoa mà còn cả chồi nhánh thành cây luôn là đặc điểm của cây Bát Tiên. Kế đến mới là 5 cánh hoa rất nhỏ, xoè ra thành năm hình bán nguyệt cũng có màu sắc hơi nhạt. Bên trong 5 cánh hoa là chùm nhuỵ đực, mỗi cọng nhuỵ đực là mỗi hoa đực, bao gồm một cọng nhuỵ nhỏ, dài,tận cùng bằng 2 bao phấn

đực hình tròn bằng đầu kim ghim. Ngay giữa hoa mới là hoa cái bao gồm bên trong 3 bầu noãn phình to, mỗi bầu noãn có 2 tiểu noãn, nối liền với cọng nuốm to, cao, tận cùng bằng 5 tua, xoè ra chung quanh để dễ thụ phấn. Trái dạng hình nang, có 3 bầu, 6 tiểu noãn, khi già chín sẽ tự bung ra 6 hạt nhỏ.

Do Cyathium của cây Bát Tiên có chứa cả hoa đực và hoa cái nên có tác giả còn cho là cây lưỡng phái, như các ông Janrifia và Rudolf Subik, trong quyển Encyclopediedes cactées, trang 290 viết :"...ceraines espèces sent mêne dioiques, c'estadire qu'il en existe des individus mâles et femelles":cũng có một số loại lưỡng phái nghĩa là có cả hoa đực và hoa cái trong 1 Cyathium.

Đơn phái hay lưỡng phái là cách phân biệt của nhà thực vật học, chúng ta chỉ cần biết cách cấu tạo hoa như thế nào để tiện thụ phấn. Như ta đã thấy trong mô tả hoa Bát Tiên, phần hoa đực và hoa cái ở sát liền nhau, nên cây tự thụ phấn tự nhiên rất dễ, chỉ cần có gió hoặc ong bướm mang phấn đực dính vào nuốm của hoa cái là đậu trái ngay. Trong một vườn Bát Tiên biết bao nhiêu là hoa, biết bao nhiêu là ong bướm,nên việc tự thụ phấn rất dễ thành công.

2.Thụ phấn nhân tạo:

Như ta biết,trong hoa Bát Tiên có cả hoa đực và hoa cái đứng gần nhau, cùng trong một hoa, nên chúng ta chỉ cần lấy một cây cọ nhỏ mềm quét qua quét lại trên đầu hoa, làm cho nhuỵ đực dính vào noãn của hoa cái là đạt, cây đậu trái ngay. Trong báo Hoa Cảnh số 5/1998,GS.

Nguyễn Thiện Tịch có viết:"Đôi khi làm như vậy mà vẫn không có trái vì do nhiều nguyên nhân, trong đó có vấn đề bất tương hợp về nhiễm sắc thể của hoa đực và hoa cái, cho nên có thể lai chéo nhiều cây với nhau bằng cách dùng bút lông phết qua lại ở hoa cây nầy sang hoa của cây khác và ngược lại để lai tạo chéo. Hột từ sự lai tạo này(sẽ không xác định được cha mẹ vì đã phết qua lại nhiều hoa khác nhau) sẽ cho ta những cây Bát Tiên khác cha mẹ chúng. Khác cha mẹ là có thể đẹp hơn hoặc xấu hơn cha mẹ chúng.Cho nên ta phải gieo trồng tất cả cây con cho đến khi chúng ra hoa rồi tuyển chọn cây đẹp để gây giống."

3.Cách thụ phấn chéo ở cha mẹ.

Lựa 2 cây đời mới có hoa to,đẹp như cây Ngọc Thạch Quan Âm có hoa chùm màu trắng tươi và cây Thịnh Vượng có hoa chùm màu đỏ tươi, trồng để riêng trong một phòng, để làm cây cha và cây mẹ. Khi 2 cây ra hoa,chúng ta lựa hoa nào nở phảng của cây cha thí dụ là hoa màu đỏ cắt rời ra lấy luope và nhíp (pince) nhổ bỏ mấy cọng tua vươn lên cao nhất của noãn hoa cái rồi vò nhẹ nhẹ bầu hoa còn lại cho nhuỵ đực rơi ra, rồi úp đầy lên cây hoa mẹ, là hoa màu trắng làm cho phấn đực dính vào tua noãn của hoa cái. Nếu trái đậu thì vài ngày sau sẽ thấy bầu noãn phình to lên thành 3 trái, có 6 hạt nếu 6 tiểu noãn đều đậu hết, mỗi tiểu noãn là một hạt. Độ 25 ngày sau là trái già chín, hạt đổi qua màu nâu đen,trong lúc đó hoa chưa tàn, 2 lá bắc vẫn còn tươi.

Cây Bát Tiên có thể có đến 16 hoa, mỗi lần thụ phấn như vậy có thể đậu được vài chục hoa, khi gieo trồng sẽ cho ra hoa: Một số cây giống cha, một số cây ra hoa giống mẹ và

một số cây ra hoa trung gian giữa màu cây cha và mảu cây mẹ, nửa đỏ nửa trắng v.v...chúng ta chọn lựa cây nào có hoa to, đẹp dùng để gây giống vô tính, bằng giâm cành, tách chiết hoặc cấy mô.

B/ Gieo hạt.

Cây Bát Tiên ngoài thiên nhiên cũng tự thụ phấn và đậu thành trái, trái già chín nếu không hái để gieo trồng thì hạt rụng xuống đất mọc lên cây con. Thường thấy dưới gốc cây mọc lên cây con,đợi đến khi cao cỡ 4-5cm là bứng ra trồng được,cây sống dễ dàng .

Khi thấy trái chuyển thành màu nâu đen là lúc trái đã già, ta hái đem phơi nơi nắng dịu khoảng 1,2 ngày, rồi gói cẩn thận cất nơi mát mẻ, nhưng đừng để dành lâu quá,hạt sẽ khó nảy mầm.

Còn muốn gieo hạt: hạt tuy nhỏ nhưng có vỏ khá cứng, nếu gieo trực tiếp xuống đất thì phải đợi đến hơn cả tuần lễ mới nảy mầm nên rất lâu. Còn muốn cho hạt nảy mầm sớm hơn thì phải đem ngâm trong dung dịch Atonic 3% với nước ấm trong một đêm, sáng ra gieo từng hạt nơi đất ẩm và tơi xốp. Mỗi ngày mỗi tưới sương sương 3 lần để giữ ẩm. Cỡ 4 - 5 ngày sau, hạt nứt mầm lên cây con. 7 ngày sau tưới thêm một lần phân Atonic 3 phần ngàn nữa và bỏ thêm đất nhuyễn vô chân cho cây con khỏi đổ ngã. Kể từ đây mỗi tuần lễ, tưới một lần NPK 30.10.10 pha 10 gr cho 8 lít nước. Cây con sẽ mập mạp, tươi tốt đến cỡ 6,7 lá là bứng ra trồng riêng vào chậu nhỏ, tiếp tục tưới phân NPK 30.10.10 và vô chân bằng phân hữu cơ đậm đặc Dynamic fifter của Úc , loại phân này cũng là phân chuồng qua chế biến đã

diệt hết mầm cỏ, ngoài ra trong phân này còn có bổ sung thêm vi lượng như:đồng, kẽm, sắt,bore, molip v.v...nên bón rất tốt .Tiếp tục chăm sóc cỡ 7-8 tháng sau cây Bát Tiên gieo từ hạt có thể ra hoa bói đầu tiên, khi thấy hoa mới biết được hoa màu gì; nhưng khi trồng đạt yêu cầu,cây mập mạp chắc chắn sẽ ra hoa chùm to, đẹp và siêng hoa, mỗi nách lá đều có một vòi hoa dài, mới ban đầu ra cỡ 8 hoa , các đợt sau mới có nhiều tầng lên đến 16 hoa, tuỳ theo loại nữa. Cây con thụ phấn chéo trồng từ hạt có khi ra hoa rất lạ,rất đẹp. Mới tuyển lựa xong giống đẹp có thể trồng thành vườn số cây đẹp.Ngày nay,cây Bát Tiên được nhiều người ưa thích do có hoa quanh năm,màu sắc đẹp, siêng hoa lại lâu tàn, trồng chừng vài cây Bát Tiên ở trước sân nhà,ở trên bao lơn thì chắc chắn sẽ có hoa quanh năm,hơn nữa cây rất dễ chăm sóc, không tốn nhiều công sức. Cho nên cây Bát Tiên có thể lai tạo trồng sản xuất kinh doanh được. Chúng ta nên tự lai tạo lấy, như đã nuôi trồng ở Tp. Hồ Chí Minh có thể một ngày gần đây tự cung cấp cho thị trường nội địa được.

C- CÔNG VIÊN BÁT TIÊN:

Ở TP. Hồ Chí Minh, hiện nay đã có nhiều người lập vườn trồng sứ Thái Lan và xương rồng Bát Tiên như vườn Bát Tiên của ông Nguyễn Tiến Dũng, vườn Bát Tiên của ông Thái ở Gò Vấp đều có quy mô khá lớn, và một số vườn nhỏ ở rải rác khắp nơi như ở Quận Tân Bình, ở An Phú Đông, ở Hóc Môn v.v... đã biết lai tạo tháp ghép, nhân giống ra nhiều cây mới rất đẹp. Trước tiên phải có khoảnh đất nhỏ hoặc lớn tuỳ theo khả năng có thể trước sân nhà, sau vườn, trên sân thượng,trên balcon (bao lơn) cũng được, do cây Bát Tiên

không chiếm nhiều chỗ. Cho nên đã thấy nhiều nhà trồng trên sân thượng,trên hộc bao lơn rất tốt.

1.Trồng trên bao lơn :.

Hộc bao lơn là một hộc nhỏ,rộng cỡ 20-30 cm,dài theo chiều dài của căn nhà,thường cỡ 4 mét; phải làm lỗ thoát nước cẩn thận, không nên để cho chảy xuống ngay trước cửa nhà dơ bẩn hoặc văng nước xuống trúng người đi đường

a) Đất trồng và cách trồng : Hộc trồng nên đổ tro trấu trộn với phân và đất đã vô bao sẵn mà ở các điểm bán cây kiểng đều có bán. Cứ mua về đổ đầy cỡ 7/10 chiều cao hộc là trồng được. Cây xương rồng Bát Tiên rất dễ trồng, nhà vườn đã trồng sẵn trong chậu nhỏ để dễ di chuyển, khi mua về chỉ cần xới đất xung quanh chậu rồi trút cây ra trồng vô hộc. Khỏi phải che đậy vì cây Bát Tiên rất mạnh, 2-3 ngày sau sẽ tươi tốt trở lại. Mới trồng có thể tưới phân dưỡng cây như Atonic 3 phần ngàn hoặc Root đúng theo liều lượng, kích thích cho ra rễ cũng được. Trên hộc bao lơn mỗi ngày chỉ cần tưới vào sáng sớm 1 lần là đủ. Về sau,cỡ 7 đến 10 ngày tưới một lần phân tổng hợp NPK 15.30.15 kích thích cho cây ra hoa quanh năm, cây Bát Tiên rất siêng hoa và rất lâu tàn. Nếu thấy đất trong hộc lún thấp xuống thì nên mua phân hữu cơ đậm đặc của Úc tên là Dinamic fifter, xới đất lên trộn vào. Phân nầy là phân chuồng qua chế biến để diệt hết mầm cỏ có thêm vi lượng như đồng, sắt, kẽm, bore v.v.. bón cây rất tốt, không làm chai đất,lại làm cho đất thêm xốp. Bát Tiên rất chịu loại phân này, có thể 2 – 3 tháng vô một lần cũng được.

b) Cây trồng: Hộc bao lơn ở ngay mặt tiền nhà, phải trồng cây gì bền và có hoa đẹp. Tuỳ theo ý của từng người, nhưng theo tôi thì trồng cây Bát Tiên là dễ hơn cả vì cây rất dễ trồng, chịu hạn khá, có hoa đẹp, hoa to và có hoa quanh năm, hơn nữa là cây ít chăm sóc, ít bị sâu rầy, không như những cây hoa khác. So sánh với cây hoa hồng thì cây Bát Tiên dễ trồng hơn nhiều, hoa cũng rất đẹp, hoa lại lâu tàn. Tôi xin giới thiệu cây Bát Tiên Hồng Hạnh là cây mọc rất khoẻ, siêng hoa và chùm hoa to, màu hồng, màu hồng đốm, màu hồng sọc rất đẹp. Ưu điểm là cây có nhiều nhánh chung quanh thân, mang đầy hoa cả cây, từ gốc đến ngọn, chứ không phải cao lêu nghêu như những cây khác chỉ có hoa trên ngọn còn dưới gốc thì trơ trụi không đẹp. Ngoài cây HồngHạnh ra cũng còn rất nhiều cây Bát Tiên khác có hoa đẹp như cây Thịnh Vượng có hoa chùm to, màu đỏ tươi cũng rất đẹp, cây Ngọc Thạch Quan Âm có hoa chùm rất to, màu trắng tươi rất đẹp, cây Kiều Trinh cũng có hoa chùm to màu trắng tươi, cây Vinh Quang cũng có hoa chùm to màu vàng tươi rất đẹp, cây Làng Phiêu cũng có hoa to màu vàng tươi, cây Mắt Ngọc có hoa chùm nửa vàng nửa xanh rất đẹp, cây Cẩm Thạch có hoa màu xanh họng đỏ trang trí cũng rất đẹp, cây Bình Minh có hoa màu hồng phớt xanh rất lâu tàn, có khi trên 6 tháng vòi hoa không rụng mà phình to trở thành cây con luôn ra lá ngay trên phát hoa, cắt ra trồng cũng sống mạnh.

Trước khi trồng, tốt nhất là đi tham quan ở các vườn Bát Tiên, các nhà có trồng Bát Tiên, hỏi xem cách trồng như thế nào, xem loạicây nào có hoa đẹp, lâu tàn và tìm xem màu sắc hoa luôn. Cây Bát Tiên rất dễ trồng, cây đời cũ thì

hoa hơi nhỏ, có ít tầng; cây đời mới hoa to đẹp, lại nhiều tầng rất đẹp.

Ở Tp.Hồ Chí Minh cũng có nhiều nhà trồng Bát Tiên, nhất là ở Gò Vấp, ở Tân Bình, đi dọc theo đường phố, nhìn vô nhà hoặc nhìn lên bao lơn cũng thấy được nhiều cây Bát Tiên rất đẹp.

2. Sân thượng:

Sân thượng thường to, rộng hơn hộc bao lơn, nên tương đối dễ trồng hơn, không những trồng xương rồng Bát Tiên mà thường còn thấy trồng nhiều thứ cây khác tuỳ theo ý thích của từng người. Cây thường thấy là cây mai, cây sứ, cây hồng, cây phong lan... Ngày nay còn thấy trồng thêm xương rồng Bát Tiên nữa, xương rồng Bát Tiên là cây hơi mới mẻ, hoa đẹp, lâu tàn , ít chăm sóc, nên trồng thành hàng riêng một khu vực để quan sát ngắm nhìn, thụ phấn và tách chiết cây con ra trồng, vì cây tăng trưởng rất nhanh và ra nhiều nhánh. Nếu có điều kiện nên làm giàn để trồng riêng biệt cây Bát Tiên, thật tuyệt đẹp ra hoa quanh năm. Giàn Bát Tiên rất dễ làm:mua sắt corvinere lỗ, về bắt bù lon ráp lại rất đơn giản, chỉ cần đo sẵn kích thước muốn người ta cưa cho đúng, ráp thành 3 – 4 tầng từ thấp lên cao, mỗi tầng rộng cỡ 30 cm, cao cỡ 20 – 30 cm là vừa, để được nhiều hàng chậu lên, tiện việc chăm sóc, có khoảng trống rộng tiện cho tách chiết nhân giống, tưới nước, tưới phân, miễn sao cho thuận tiện khi chăm sóc.

3. Sân vườn nhà:

Nhà lớn thường có sân rộng, nên rất dễ trồng cây cảnh, muốn trồng cây gì cũng được, tuy nhiên ở TP. Hồ Chí Minh

đất hẹp người đông, nhà cửa đa số là nhà phố, ít có sân vườn rộng. Nhưng sân lớn, sân nhỏ gì trồng cây Bát Tiên vẫn được vì cây Bát Tiên rất dễ trồng và không choán chỗ, trồng trong chậu nhỏ vẫn được. Có một khoảnh chừng vài chục mét vuông là làm vườn Bát Tiên được, trồng theo hàng nhỏ trước, lớn sau, sắp xếp ngay hàng là đẹp, hoặc trồng hai bên lối đi từ cổng vào nhà; cây Bát Tiên có hoa quanh năm lúc nào cũng đẹp.

4. Kinh doanh:

Trên đây tôi chỉ nói đến những nhà có sân vườn nhỏ và trung bình ở TP. Hồ Chí Minh tận dụng đất đai để nuôi trồng cây Bát Tiên ngày nay rất được nhiều người ưa thích, gần như một phong trào để trồng cây Bát Tiên vậy...Còn về sân vườn lớn như ở ngoại thành hoặc nhà nào có đất rộng cỡ vài ngàn mét vuông thì có thể lập vườn Bát Tiên, vườn sứ Thái, vườn trồng hoa kiểng với quy mô lớn. Thường như vườn hoa kiểng, sứ Thái, Bát Tiên, phong lan của anh Thái (Nguyễn Thanh Orchid) ở đường Lê Văn Thọ, quận Gò Vấp, có thể xem như một vườn kiểng kiểu mẫu để chúng ta đến tham quan, học tập và lập vườn trồng Bát Tiên. Nên làm giàn bằng gỗ hoặc bằng sắt, tiện nhất là sắt chữ L có lỗ, rất dễ bắt bù lon và sửa đổi tuỳ ý. Giàn rộng cỡ một mét, cao một mét, dài tùy theo diện tích sân, hàng cách hàng cỡ 80cm để làm lối đi, tiện chăm sóc và tưới nước, tưới phân. Cỡ 10 mét nên làm một vòi nước để tưới, nếu có khả năng nên làm vòi tưới nước tự động, có thể phun từ dưới lên hay từ trên xuống cũng được tuỳ theo cách tưới tiêu của từng người. Nhưng tốt nhất nên cầm vòi tưới phun cho từng cây để tránh tưới lên hoa, làm hoa mau tàn, và cả tưới phân

từng gốc cây cũng tiện. Khi trồng nhiều quá phải thuê công nhân tưới và chăm sóc mới nổi..Nên chia ra nhiều khu để nuôi trồng: Khu dưỡng cây thường để ươm cây con, nên làm mái che bằng lưới che bớt cỡ 30 % nắng cho cây con mới gieo , cây mới giâm trồng, cây mới tháp ghép; đây là khu bên trong để ở một góc vườn với đầy đủ phương tiện như: dụng cụ dao kéo, phân,thuốc. Còn phải có 1 khu khá đặt biệt dành để dưỡng những cây bị bệnh hoặc bị sâu rầy nặng phải được cách ly. Khu trồng cây khoẻ mạnh, cây đã sống mạnh thì khỏi phải che đậy gì cả, chỉ cần sắp xếp cho ngay hàng thẳng lối cho đẹp để dễ chăm sóc tưới tiêu, để dễ đưa khách đi tham quan khu nầy phải tập trung nhiều cây to lớn, mang nhiều hoa to, màu sắc đẹp.

Khu kinh doanh sắp xếp bên ngoài gần mặt tiền cần phải trang trí đẹp, phải gắn thêm bảng hiệu và cất 1 kiosque với một ít bàn ghế, tủ quầy để trưng bày hàng mẫu nhằm giới thiệu với khách hàng để kinh doanh mua bán; là khu trưng bày phải lựa những cây kiểng có hoa đẹp, ghi tên họ để giới thiệu sản phẩm với khách hàng, phải trang trí đẹp, dọn dẹp vệ sinh sạch sẽ, có nhân viên tiếp khách lịch sự, để giới thiệu với khách hàng, có sách, báo chí,hình ảnh cho khách hàng xem. Ngoài ra còn phải có một quầy để mua bán phân bón thuốc trừ sâu, hướng dẫn khách hàng cách nuôi trồng, cách chăm sóc, cách bón phân, cách phòng trừ sâu bệnh cũng như cách nhân giống, lai tạo, tháp ghép v.v..

5. Tiêu chuẩn về giống, chậu trồng, đất trồng:

Hiện nay, có thể lúc ban đầu phải mua giống nhập từ Thái Lan ở chổ điểm" Nguyễn Thanh Orchid" Gò Vấp, ở chỗ

"Vườn Bát Tiên" trong công viên Lê Văn Tám, ở chỗ " Quầy Kim Ngân " công viên Âu Lạc đều có bán nhiều cây giống với giá cả thỏa thuận, cây con mới nhập về từ Thái Lan, cỡ 2.000.000đ/100 cây mua về vô chậu nhựa nhỏ cỡ 180.000đ/100 chậu cỡ vừa, chừng nào cây to quá thì mới sang qua chậu lớn tuỳ theo loại cỡ 500.000đ/100 chậu, chậu lớn hơn nữa cũng có, nhưng giá cả đắt hơn.

Nói về chậu trồng cây còn có rất nhiều loại chậu men rất đẹp như chậu Minh Long, chậu Bát Tràng, chậu đất nung giá cả tuỳ loại, có bán rất nhiều ở TP.Hồ Chí Minh.

Về vật liệu trồng ngày nay có bán sẵn như vỏ đậu phộng, tro trấu,vỏ dừa, vỏ trấu v.v...cũng rất rẻ, có người bỏ mối, đem về ngâm nước cho bớt mặn, trộn đều với một phần phân bò khô, phấn bánh dầu rồi phơi 2 - 3 nắng cho thật khô, diệt hết vi khuẩn, có thể trộn thêm một ít thuốc trừ kiến, trừ sâu rầy như Basudin.

Khi trồng phun nước cho đủ ẩm là trồng được, nên trồng hơi cạn chỉ ngập bộ rễ là được và cũng bỏ vật liệu vào chậu trồng đến cỡ 2 /3 chậu là vừa, khi cây sống mạnh nên tưới thêm phân tổng hợp NPK 30.10.10 cỡ 10 ngày một lần cho cây phát triển tốt, khi cây trưởng thành tưới thêm NPK 15.30.15 để kích thích ra hoa, đồng thời cũng bỏ thêm đất trồng vô chân cây cho cây đứng vững . Khi cây ra hoa nên tưới loại NPK 10.10.30 cho cây cứng cáp và màu sắc hoa tươi đẹp hơn và lâu tàn hơn. Sau 3 tháng là bán được, có thể cỡ 50.000/1 cây ra hoa, mỗi đợt 3 tháng mới trồng tiếp, nếu bán không hết càng về sau cây càng to lớn, ra nhiều nhánh, ra nhiều hoa, bán cây đắt hơn cỡ 80 –90 ngàn hoặc cả trăm ngàn trở lên, tuỳ theo loại cây,tuỳ theo loại

hoa nữa. Thí dụ: Hôm qua tôi mới bán cây Ngọc Thạch Quan Âm to cao, có hoa xum xuê giá 100.000đ, hôm nay đi mua trở lại, cây nhỏ hơn phải mất hơn 80.000 đ và mua loại cây con mới nhập về vô chậu nhựa bán 25.000đ/1 cây, đem về trồng 3 tháng sau mới bán được. Mỗi đợt là như vậy; chúng ta phải mua vào, bán ra nhiều đợt, gần như hằng ngày mới luân chuyển nhanh vòng vốn được.

Thật ra ngày nay có thể nói, đã nhập về nhiều cây Bát Tiên có hoa chùm rất to, hoa cũng rất to, lại lâu tàn, có loại 3-4 tháng hay có loại 5-6 tháng mới tàn và cây rất siêng hoa, mỗi nách lá đều có vài hoa nên thấy hoa quanh năm, không có ngày nào không có hoa. Tôi trồng ghép lên cây xương rồng ông 3 cạnh trước nhà thấy lúc nào cây cũng có hoa suốt cả mấy năm nay. Thật vậy cây Bát Tiên là thật sự dễ trồng, dễ chăm sóc, hoa vừa to vừa đẹp, rất được nhiều người ưa thích muốn trồng trên bao lơn, trên sân thượng, trước sân vườn nhà đều rất tốt. Theo đà phát triển của cây kiểng trong một vài năm sắp tới thì nhà nào cũng có trồng cây Bát Tiên và sẽ thành lập Câu lạc bộ cây Bát Tiên hoặc Hội Bát Tiên ở các thành phố.

Cây kiểng nhiệt đới có nhiều cây nhựa rất độc.Viết về cây Bát Tiên, cây sứ Thái... tôi không quên lưu ý các bạn đọc là trong họ thực vật có rất nhiều cây thuốc rất quí và cũng có rất nhiều cây rất độc như:

1. Cây trúc đào(Dleander) họ Apocynaceae có nhựa đục như sữa là cây rất độc, cho nên không có con gì dám ăn lá, nhựa vô mắt cũng có hại, cho nên khi trồng loại cây này nên cẩn thận.

2. Cây sứ Thái (Ademinium obesum), thuộc họ Apocynaceae, có nhựa độc, tránh đừng để cho vô mắt.

3. Cây xương rồng ông 3 cạnh, xương rồng Giang Tâm 5 cạnh v.v... họ Euphorbiaceae; có nhựa đục như sữa rất độc, không nên để vô mắt.

4. Cây Bát Tiên cũng họ Euphorbiaceae, có nhựa đục như sữa, khi trồng đừng để nhựa vô mắt.

Còn rất nhiều cây có nhựa rất độc như cây thuốc cá, cũng có cây ăn lá được, cũng có cây ăn trái được như cây chùm ruột, cũng có cây ăn củ được.

Khi bị trúng độc, phải đi bệnh viện và báo cho nhân viên y tế biết trúng độc bằng chất gì để dễ cứu chữa. Còn khi bị vô mắt, nên rửa ngay cho sạch bằng cách lấy một thau đổ đầy nước sạch, úp mặt vô nháy mắt nhiều lần cho tan hết nhựa, chớ đừng có dụi, chùi mắt, đó là làm cho mắt bị thương thêm. Làm nhiều lần sẽ tan hết nhựa, mắt sẽ sạch trở lại, rồi mới mua thuốc nhỏ mắt về nhỏ thêm, hoặc đi khám mắt ...

Tôi xin trích một số bài báo về cây Bát Tiên để các bạn đọc tham khảo thêm để rút kinh nghiệm:

HOA BÁT TIÊN NỞ BIỂU HIỆN ĐIỀU GÌ ?

(Báo Hoa Cảnh số 3/1996)

Người Thái Lan và Trung Quốc cùng gọi nó là hoa "Poi sien", tên tiếng Anh là Crown of Thorns (tạm dịch là "Hoa Mão Gai"). Việt Nam gọi là hoa Bát Tiên. Tên khoa học là Euphorbia spendens Bojer ex Hook, thuộc họ Euphorbiaceae. Loại hoa này có tới hàng trăm loài và dĩ nhiên mỗi loài biểu hiện mỗi hình dáng, màu sắc và sức quyến rũ riêng. Những năm trước kia, người chơi hoa chỉ biết có hai màu: vàng và hồng. Nhưng ngày nay, qua kỹ thuật, người trồng hoa ở Thái Lan đã cấy ghép, lai tạo để cho ra đời đủ "giai điệu" màu sắc độc đáo : xanh trên nền đỏ hoặc ngược lại, hồng với viền hoa xanh lá cây và thậm chí toàn cánh hoa là màu xanh lá cây. Những người trồng hoa Bát Tiên đều nhận định rằng cây Mão Gai trồng dễ hơn Phong Lan, công chăm sóc ít hơn và ít bị bệnh. Ngoài ra cây giống của nó mua dễ hơn cây Phong Lan. Ở Thái Lan đã hình thành 2 tổ chức Hoa Mão Gai, đó là Hội Hoa Mão Gai và CLB Hoa Mão Gai.

Ông Pravit Rujirawing, người nổi tiếng hàng đầu đồng thời là Chủ tịch Hội Hoa Mão Gai ở Thái Lan nói :"Sức quyến rũ của hoa này nằm ở cấu trúc phết màu từng mảng khác nhau trên mỗi cánh hoa. Là người trồng hoa, tôi cảm thấy như mình dùng cây cọ để quệt màu lên cho nó vậy".Một chậu hoa Bát Tiên muốn có giá trị đòi hỏi phải hoàn hảo về màu sắc, kích cỡ, hình dáng và số lượng hoa; cách sắp xếp các cánh hoa, kết cấu, cọng hoa, phấn hoa, lá và gai.Hoa Bát Tiên trở thành một loài hoa phổ biến không

hẳn vì cái đẹp, vì lợi ích kinh tế đối với nghệ nhân Thái Lan mà nó còn mang đến một điều gì còn thiêng liêng cao cả hơn thế nữa.

Nhà vườn Surasak, chủ nhân của một cơ sở ươm trồng hoa Bát Tiên ở tỉnh Nonthaburi nói: "Người chơi hoa Mão Gai ảo tưởng tin vào sự may mắn mà nó mang đến. Sự may mắn ấy nằm trong số hoa mà nó nở ra ở mỗi lần. Những con số may mắn thường từ số 8 để nhân với 2,3,4 để có 16,24 và 32".

Những điềm lành này dựa trên 8 vị thần mà người Trung Quốc tin rằng họ mang đến may mắn và cứu giúp con người. Surasak giải thích "Poi sien là tiếng Trung Quốc ám chỉ tới 8 vị thần mà hằng bao thế kỷ trước người Trung Quốc rất tôn kính". Bởi vì lấy tên theo tiếng Trung Quốc nên nhiều người tin rằng Poi sien là cây bản địa của Trung Quốc. Nhưng thật ra, xuất xứ của nó là vùng Phi Châu và Madagascar. Poi sien hay hoa Mão Gai, một giống thực vật vùng nhiệt đới thường được trồng trong chậu và rất dễ phát triển khi đem trồng ở vùng đất cằn cỗi. Nó trổ hoa quanh năm, nhưng về mùa đông là thời kỳ hoa nở sung mãn nhất. Để cầu mong sự may mắn người trồng hoa thường để chậu hoa hướng về hướng đông, vốn được coi là hướng may mắn.

Có rất nhiều bằng chứng để bảo vệ cho giả thuyết này: chữ Poi sien đều được cả người Trung Quốc, người Thái sử dụng và từ 2 thế kỷ nay, họ đều có chung một lòng tin vào điều may mắn của nó.

Theo cuốn sách "African Blossoms" (Những mùa hoa Châu Phi) do Dorothy và Bob Haigieaves biên soạn, chữ tiếng Anh "Crown of Thorns" được kết lại để đội lên đầu chúa Giêsu khi bị đưa đóng đinh trên thập tự. Trong khi đó huyền thoại Kitô giáo thì nói rằng, loại hoa Mão Gai này trước kia là màu trắng nhưng khi chúa Giêsu bị lính Do Thái bắt đội Mão Gai và dính máu trên đầu chảy ra đã nhuộm Mão Gai thành màu đỏ.

Tại Trung Quốc, theo ghi chép của lịch sử, hoa Poi sien chỉ được các bậc vua chúa và các quan chức triều đình trồng. Họ tin tưởng vào điềm lành, sự thịnh vượng của loài hoa này, nếu nó 8, 16, 24 hoặc 32 hoa trên một nhánh.

HƯƠNG SẮC HOA BÁT TIÊN

(Báo *Sài Gòn Giải Phóng* ngày chủ nhật 2/2/1997)

Thật thú vị khi trong những ngày sắp bước qua năm mới này, tôi được gặp anh Nguyễn Tiến Dũng – Việt kiều ở Thái Lan mới về. Người đầu tiên đưa vào nước ta một giống hoa mới rất đẹp: hoa xương rồng Bát Tiên mà anh định đem trưng bày tại Hội Hoa Xuân thành phố vào dịp tết Đinh Sửu này.

Theo anh Tiến Dũng thì cây Bát Tiên là một cây nở bông hoa bền bỉ lâu tàn và có màu sắc rất đẹp, nhưng có nhược điểm là hoa không lớn và nở ít. Sau hàng chục năm trời nghiên cứu, nghệ nhân Thái Lan đã lai tạo thành 100 giống mới có hoa lớn và nở nhiều. Người châu Phi gọi là hoa Bát Tiên vì cho rằng trồng hoa này một cành nở 8 hoa là đạt, là niềm mơ ước sẽ được toại nguyện. Nhưng ngày nay, nghệ nhân Thái Lan có thể làm cho chúng nở rất nhiều hoa, thậm chí trên một cành hoa có thể đến 32 nhánh bông sặc sỡ. Trong 100 giống Bát Tiên đó, hiện có 3 giống được ưa chuộng là : Số một thế giới (Nừng nay chặc ca van) hoa màu đỏ hồng, Chúa sơn lâm (Rát sa sịng) hoa màu đỏ sậm và Kim cương (Phết nám nừng) hoa màu vàng. Người dân Thái Lan hiện rất thích chơi hoa Bát Tiên, vì cây có tuổi thọ cao (có thể sống trên 20 năm); cho hoa đẹp, bền (một đợt hoa từ 4 tới 6 tháng đối với cây số một thế giới, từ 1 đến 2 tháng đối với cây Kim cương), và cho hoa liên tục quanh năm, dễ chăm sóc. Cây mang ý nghĩa của một cái đẹp hoàn thiện: hạnh phúc, trường thọ và phát tài mà mọi người đều mơ ước.

Anh Dũng cho biết từ năm 1993 đến 1997, anh đã đầu tư 10.000 USD để lần lượt đưa từ Thái Lan về vườn kiểng của anh ở số 179 Võ Thị Sáu (quận 3) được 50 trên tổng số 100 giống cây Bát Tiên. Mấy năm qua là thời gian anh thử nghiệm ươm trồng xương rồng Bát Tiên Thái Lan trong điều kiện môi trường sinh thái Việt Nam. Kết quả thật khả quan vì chúng đã thích hợp được. Anh rất chú ý đến việc nhân giống (để tăng số lượng) và lai tạo giống (để tạo giống mới). Anh phấn khởi cho biết, anh vừa ghép thành công 10 chậu Bát Tiên, mỗi chậu mang 3 màu sắc khác nhau, đang được chăm sóc và ém kỹ, nhằm tạo bất ngờ cho Hội Hoa Xuân Đinh Sửu 97.

Tuy chưa có ý đưa ra kinh doanh đại trà, nhưng đã có một số khách nghe tiếng đến tham quan và mua cây Bát Tiên, như ông bác sĩ Triết (ở đường Huỳnh Văn Bánh), ông chủ quán cà phê Phượng Cát (ở đường Nam Kỳ Khởi Nghĩa). Trước những chậu hoa quá đẹp các vị khách cứ trầm trồ khen mãi. Với giá 50.000 đồng một cây nhỏ (cao từ 8 đến 10 cm), 1 triệu đồng một chậu 3 cây (mỗi cây cao từ 30 đến 50 cm) là một giá tiền tương đối cao, nhưng những vị khách ấy vẫn chấp nhận.

Nghe chuyện, tôi có ý lo cho anh Nguyễn Tiến Dũng, nói với anh: Anh đã đầu tư khá nhiều tiền bạc cho cây xương rồng Bát Tiên... mà anh có biết rằng nghệ nhân Việt Nam cũng rất khéo tay? Chỉ cần một vài chậu hoa mua được của anh là họ cũng có thể nghiên cứu và làm được như anh đã làm. Lúc đó thì anh không còn độc quyền nữa, liệu... Vẫn với nụ cười rất tươi, người nghệ nhân trẻ ấy tuổi mới ngoài 30 đã ngắt lời tôi:

Mục đích của tôi là giới thiệu ở Việt Nam ta một giống hoa mới lạ, còn việc kinh doanh là thứ yếu. Cùng với việc bung xương rồng Bát Tiên ra trong tết con trâu này sẽ là một cuốn sách hướng dẫn cặn kẽ kỹ thuật trồng tỉa, chăm bón do tôi biên soạn để Bát Tiên luôn thắm màu. Tôi không có ý định giấu nghề để độc quyền. Tôi sẽ rất cám ơn quí vị nghệ nhân Việt Nam nếu như qua bàn tay tài hoa của quí vị, hoa Bát Tiên sẽ được phổ biến, góp phần làm phong phú thêm hương sắc Việt Nam !

Lục Bình

TRỒNG VÀ CHĂM SÓC BÁT TIÊN

(Báo *Hoa Cảnh* số 5/1996)

Cây xương rồng Bát Tiên là một loại cây cảnh đang được ưa chuộng tại Thái Lan vì dễ trồng, dễ chăm sóc, dễ ra hoa, hoa bền đa dạng và quanh năm.

Hiện nay ở Thái Lan có hơn 100 giống và có hội thi liên tục trên đất nước để khuyến khích các nghệ nhân lai tạo giống mới và có chính sách xuất khẩu, nhưng Bát Tiên đòi hỏi những điều kiện phức tạp hơn hoa Phong Lan.

Tại Việt Nam đã nhập giống Bát Tiên từ năm 1994 và kết quả trồng không thua kém Thái Lan.

Trong dịp Hội Hoa Xuân Bính Tý vừa qua tại công viên Văn hóa Tao Đàn có trưng bày, nhưng lúc đó giống cây ít, đến nay đã sưu tập được khoảng 50 giống.

I. Sơ lược chung:

Bát Tiên là loại cây thân có gai, có mủ đục, ít bệnh tật, có hoa quanh năm. Độ bền lâu của hoa tùy thuộc theo giống từ 1 tháng, 2 tháng, 3 tháng hoặc 6 tháng mới tàn, kích cỡ hoa từ 1 phân đến 7 phân. Trong trường hợp cành trổ 8 bông thì đạt 8 vị tiên sau

1 . Lý Thiết Quài

2 . Hán Chung Ly

3 . Lũ Đồng Tân

4 . Trương Quả Lão

5 . Lam Thái Hòa

6 . Hà Tiên Cô

7 . Hàn Tương Tử

8 . Tào Quốc Cựu

Do đó người Thái cho cây Bát Tiên thuộc loại cây Gia Thọ Phúc- Lộc - Thọ -Toàn

II. Kỹ thuật trồng và chăm sóc:

Bát Tiên chịu nắng, không chịu đọng nước. Trong trường hợp mưa liên tục mà nước không thoát kịp thì dời chậu tránh mưa. Vì vậy đất trồng phải đảm bảo sự thoát nước. Công thức làm đất hay dùng bên Thái là đất thịt (2 phần) trộn với phân chuồng (1 phần) trấu hoặc vỏ đậu phộng khô (1 phần).

Công thức làm đất trồng Bát Tiên thì đa dạng, tuỳ theo hoàn cảnh từng vùng nhưng phải thoáng và xốp. Vì vậy thường trồng vô chậu từ 1 đến 2 năm thì thay đất bằng cách lấy lớp đất dưới lớp trên mặt ra, cho đất mới vào và đồng thời thay chậu lớn hơn chậu cũ.

Bát Tiên cần tưới nước ngày 1 lần, nhưng nếu không tưới nước trong vòng 5 ngày thì cây vẫn không ảnh hưởng. Trong lúc tưới phải tưới đến mức nước chảy ra đáy chậu. Nên bón phân thường xuyên và trong trường hợp bón phân NPK nên dùng công thức đều nhau, hoặc P nhiều hơn vẫn được. Cụ thể 15:15:15 hoặc 15:30:15. Tưới 1 lần trong tháng theo sự hướng dẫn (hoặc 1 muỗng cà phê).

Trong trường hợp cần trưng hoa trong phòng khách thì nên có 2 chậu để thay nhau.

III. Phòng bệnh:

Dù cây Bát Tiên rất ít bệnh tật nhưng vẫn nên phòng tránh nhất là trong mùa mưa. Do đó nên cho thuốc trị nấm 1 lần trong tháng và phải nhặt lá và hoa rụng trong chậu ra.

IV. Kết luận:

Bát Tiên được trồng khắp cả Việt Nam cụ thể là TP.HCM và ở Hà Nội, kết quả đạt được như nơi xuất xứ. Hiện tại cây cao nhất khoảng 1 thước và đã lai tạo giống mới ở Việt Nam hơn 10 giống và chắc chắn trổ hoa kịp cho Hội Hoa Xuân sắp tới.

Hiện tại TP.HCM sưu tập khoảng 50 giống và có nhân giống, đủ thành lập một vườn Bát Tiên tại số 179 Võ Thị Sáu, quận 3, TP.HCM.

PHƯƠNG PHÁP CHĂM SÓC "BÁT TIÊN" CÓ HOA QUANH NĂM

(Báo *Hoa Cảnh* số 6/1996)

Nguyễn Tiến Dũng

Bát Tiên là loại hoa kiểng có khả năng có hoa quanh năm, mùa mưa nở hoa ít hơn mùa nắng, dù Bát Tiên nở hoa quanh năm nhưng thiếu phương pháp chăm sóc thì hoa nở không đều và không sum sê.

Sau đây xin giới thiệu một số kiến thức đã thu thập qua quá trình chăm sóc thực tế như sau :

1/ Ánh nắng:

Thiếu ánh sáng hoặc ánh sáng ít hơn 50% trong ngày thì không ra hoa hoặc có hoa thì cũng không đều. Như vậy nên để chậu ở ngoài nắng ít nhất nửa ngày trở lên.

2/ Gió:

Vị trí để cây Bát Tiên có gió thoáng sẽ trổ hoa nhiều hơn nơi kín gió và không nên đổi chỗ nhiều lần vì sẽ ảnh hưởng đến nụ hoa sẽ nở.

3/ Nước:

Nên tưới nước một ngày và nghỉ một ngày, sau khi hoa nở nên tưới nước vào gốc cây, tránh tưới vào hoa vì ảnh hưởng đến độ bền và sắc đẹp của hoa.

4/ Phân:

Bình thường cây cảnh Bát Tiên trồng trong chậu. Ít nhất mỗi tháng bón phân thêm một lần. Ít nhất một năm

thay đất một lần. Trong trường hợp bón phân loại N-P-K công thức nên đều nhau hoặc P nhiều hơn ít chút, liều lượng bón nên giảm bớt 50% so với sự hướng dẫn sử dụng phân.

5/ Tỉa cành:

Nên tỉa bớt cành, nếu để nhiều thì sẽ ảnh hưởng đến sự phát triển của cây và làm cho kích cỡ hoa nhỏ xuống. Nên để những cành ở phía dưới gốc cây, tỉa bớt những cành ở phía trên ngọn. Như vậy sẽ tạo dáng đẹp cho cây cảnh. Sau khi Bát Tiên nở hoa và cần chưng phòng khách nên có từ hai chậu để thay đổi sau khi chưng qua một tuần. Bát Tiên còn là loại cây cảnh mới lạ chưa phổ biến, ngoài kiến thức thực tế đã giới thiệu trên, Bát Tiên còn mang 10 điều đáng yêu quý như sau:

Một yêu hoa nở lâu tàn

Hai yêu hình dáng gọn gàng dễ thương

Ba yêu đám nụ gối đầu

Bốn yêu màu sắc thanh tao hiền hòa

Năm yêu chăm sóc dễ dàng

Sáu yêu đem tài đem lộc cho ta

Bảy yêu trang trí trong nhà

Tám yêu hạnh phúc gia đình yên vui

Chín yêu lan rộng khắp miền

Mười yêu làm đẹp nước nhà Việt Nam.

CÁCH TRỒNG CÂY BÁT TIÊN

(Báo *Hoa Cảnh* số 6/1996)

Mặc dù cây Bát Tiên có khả năng thích nghi và phát triển ở các vùng khác nhau nhưng việc trồng cây Bát Tiên cho tốt ngoài việc phụ thuộc vào môi trường thì cách trồng và chăm sóc có ý nghĩa hết sức quan trọng. Nhiều người mang cây Bát Tiên trồng ở các tỉnh miền núi và trồng trên núi, nơi có khí hậu lạnh thì cây Bát Tiên phát triển và ra hoa to hơn những cây Bát Tiên trồng ở vùng đồng bằng. Việc trồng và chăm sóc cho cây Bát Tiên phát triển tốt và nhiều hoa và hoa to là điều thách thức đối với những người trồng cây Bát Tiên. Vì vậy, những người trồng cây Bát Tiên, nhất là đối với những người mới trồng nên nghiên cứu kỹ cách trồng và chăm sóc như sau :

I.Thức ăn của cây Bát Tiên:

Nguồn cung cấp thức ăn cho sự phát triển của cây Bát Tiên là đất. Nếu đất tốt có đủ dinh dưỡng thì hầu như không cần bón thêm phân. Nhưng thông thường đất ở các nơi không đủ chất dinh dưỡng cho nhu cầu của cây Bát Tiên, cho nên mới cần tăng thêm phân bón. Những chất cần thiết cho sự phát triển của cây Bát Tiên chia làm 3 loại như sau :

1. Những chất cơ bản:

Là những chất mà cây Bát Tiên cần với số lượng lớn, nhưng thường trong đất không có đủ, những chất đó gồm:

- Chất đạm (N): cây hấp thu chất này dưới hình thức A .- mô - ni-nhắc (NH4) và dưới hình thức Nitơ - rát(NO3). Chất đạm là thành phần cấu tạo quan trọng của nhiều hợp chất mà cây Bát Tiên có thể hấp thu để phát triển, như chất Protein,Chlorophylle. Thông thường cây Bát Tiên cần số lượng lớn chất đạm, bởi vì chất đạm là chất tố quan trọng giúp cho cây lớn nhanh. Cây Bát Tiên có đủ chất đạm thì lá xanh tươi, thân cây lớn nhanh. Tuy nhiên, nếu cây Bát Tiên được bón nhiều phân quá thì cây mọng nước, thân cây yếu dễ gãy. Ngoài ra cây Bát Tiên còn kém sức để kháng sâu bệnh, dễ bị sâu phá hoại. Nhưng nếu cây Bát Tiên thiếu chất đạm thì cây cằn cỗi, phát triển chậm, vàng lá nhất là những lá ở dưới thấp sẽ vàng và rụng sớm hơn. Do đó khi trồng cây Bát Tiên cần phải bón phân chuồng và bón lót bằng loại phân chậm phân hoá.
- Chất phốt phát hoặc lân (P): chất này có tác dụng đối với cây khi chúng ở dưới dạng phốt phát ion. Vì chất này khó hoà tan và thường có phản ứng với các chất khác nên làm cho cây thiếu phốt phát mặc dù trong đất đã có nhiều. Vì vậy khi làm đất nên trộn phốt phát cùng với phân chuồng. Vì phân chuồng giúp để phòng không cho phốt phát phản ứng với các loại thức ăn khác ở trong đất. Phốt phát giúp kích thích cho cây Bát Tiên ra hoa, làm cho hệ thống rễ cây khoẻ mạnh và phát triển nhanh. Nếu cây Bát Tiên thiếu phốt phát, rễ cây sẽ chựng lại, không phát triển và cây không ra hoa hoặc chỉ ra hoa rất ít.

- Chất Kali (K) : cây có thể hấp thu chất này dưới dạng Pô - tạt ion.Chất Kali giữ vai trò quan trọng trong việc tạo ra chất bột, chất đường và vận chuyển chúng đến phần mà cây đang phát triển. Nếu cây Bát Tiên thiếu chất này thì cây sẽ yếu, các loại bệnh dễ phá hoại cây, những lá ở dưới bị vàng.. Nếu quan sát kỹ sẽ thấy như bị cháy ở các rìa lá.

2. Thức ăn phụ:

Là những thức ăn mà cây Bát Tiên cần chosự phát triển nhưng về số lượng thì ít hơn thức ăn chính. Thông thường cây Bát Tiên không có biểu hiện thiếu loại thức ăn này, bởi vì những thức ăn có sẵn trong đất cho nhu cầu của cây. Những thức ăn này gồm : chất canxi, lưu huỳnh...

3. Những chất phụ trợ :

Là những chất mà cây Bát Tiên cần rất ít nhưng không thể thiếu được và được coi là loại thức ăn có tầm quan trọng và cần thiết cho sự phát triển của cây Bát Tiên. Nếu thiếu một trong những chất đó cây Bát Tiên sẽ bị chựng lại, không lớn nữa. Những chất thuộc loại này gồm: sắt, măngan,borate, molidate, đồng,thiếc và clo. Nhưng có một số chất như sắt, măngan nếu có nhiều quá trong đất thì có hại cho cây.

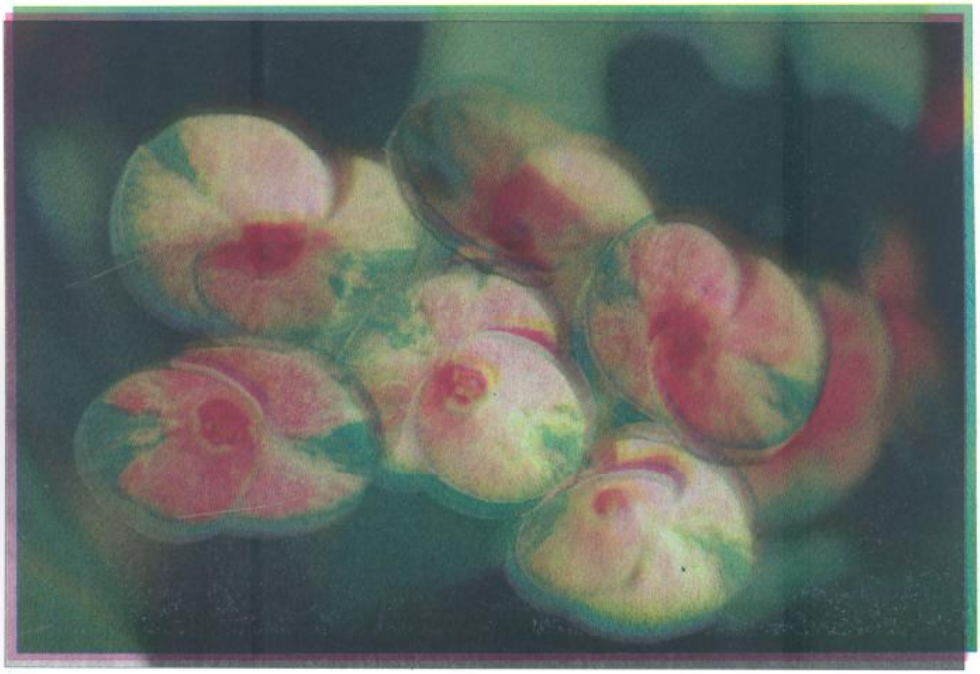
II. Phân hữu cơ:

Phân hữu cơ là phân do các sinh vật gây thối rữa, mục nát. Phân hữu cơ thường được trộn lẫn với đất trồng cây Bát Tiên, người ta lấy đất có lẫn lá mục nát và cho thêm phân chuồng để trồng cây. Loại phân này sau khi thối mục sẽ

Mắt ngọc

Phú quí

Số 1 thế giới

Hồng hạnh đốm

Cẩm thạch

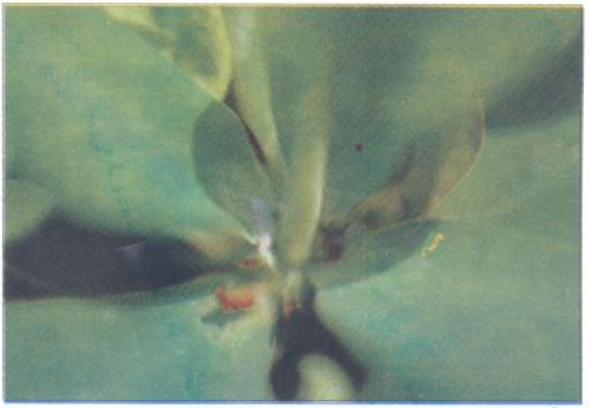
Hồng hạnh đốm

Cẩm thạch

Ghép lên 1 cây bát tiên nhiều màu(4 cây khác nhau)

Sâu bọ

Ghép bát tiên đời mới lên bát tiên đời cũ

Phát hoa

Lãnh chúa

Phát hoa già không rụng mà phủ lên thành cây con

Vườn Bát tiên

BÁT TIÊN

1.LÝ THIẾT QUÀI (Gậy)

2.HÀN CHUNG LY (Quạt)

3.LỮ ĐỒNG TÂN (Phất trần)

4.TRƯƠNG QUẢ LÃO (Nhạc khí)

5.LÂM THÁI HÒA (Hoa)

6.HÀ TIÊN CÔ (Vợt)

7.HÀN TRƯƠNG TỬ (Sáo)

8.TÀO QUỐC CỰU (Sanh)

giúp cho đất dễ thấm nước, dễ trao đổi khí và làm cho đất trở nên màu mỡ, là nguồn cung cấp thức ăn cho cây.

Nếu trong đất trồng cây Bát Tiên có chứa lượng phân hữu cơ cao thì không cần bón phân hoá học nữa. Vì loại phân chuồng này có khả năng tạo ra nguồn thức ăn rất có tác dụng cho cây. Những phân chuồng thường dùng là : phân gà, phân dơi, phân trâu, phân bò, phân lợn... mỗi loại phân có những thức ăn cần thiết khác nhau đối với sự phát triển của cây Bát Tiên.

Bảng thể hiện chất dinh dưỡng trong các loại phân chuồng

LOẠI PHÂN	Độ ẩm%			
		N	P_2O_5	K_2O
Phân bò tươi	47,00	1,10	0,40	0,80
Phân trâu tươi	57,00	1,10	0,70	1,50
Phân trâu khô	10,00	1,00	0,70	1,70
Phân vịt tươi	32,00	1,10	1,30	0,90
Phân vịt khô	8,00	0,80	1,80	0,40
Phân gà	9,00	2,70	8,30	2,00
Phân dơi ;	9,00	3,10	12,20	0,00
Phân lợn	30,00	1,30	2,40	1,00
Phân người		2,20	2,10	0,70

III. Phân hoá học:

Phân hoá học cung cấp chất dinh dưỡng chính cho cây với số lượng lớn: Nhóm đạm (N), phốt phát (P), và Kali. Thông thường cây Bát Tiên rất cần các loại chất này, nhưng trong đất nói chung thường không đủ. Phân hoá học bón cho cây Bát Tiên gồm cả phân bình thường và phân chậm phân hoá (Loại phân chậm phân hoá là loại phân từ từ tan ra để nuôi cây Bát Tiên phát triển trong thời gian từ 4-6 tháng). Công thức phân mà người ta thường bón cho cây Bát Tiên gồm nhiều loại :

Công thức chung gồm có: 12.12.12, 14.14.14, 15.15.15, 16.16.16, 17.17.17.

Công thức cho cây ra hoa cần loại phân có hàm lượng phốt phát tương đối cao, gồm : 12.24.12, 12.30.12

Công thức cho lá phát triển: 30.15.15

Công thức cho cây đâm chồi và hoa to: 16.18.12, 15.15.15

IV. Đất trồng cây Bát Tiên:

Cách pha trộn có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển của cây. Bởi vì đất tốt liên quan trực tiếp đến sự phát triển của rễ cây và chất dinh dưỡng cần thiết cho sự phát triển của cây. Đất tốt để trồng cây Bát Tiên nên có các thành phần:

- Nên lấy lớp đất trên mặt có lẫn lá cây mục nhất là lá cây tùng, cây bách, cây vông hoặc đất làm cỏ ở vườn, là loại đất xốp, dễ thoát nước và thoáng khí.

- Phân chuồng: có thể dùng phân trâu, phân bò. Nếu dùng phân gà, phân vịt sẽ giúp cho thân cây phát triển. Phân gà, vịt có chất dinh dưỡng cao hơn phân trâu bò vì thức ăn để nuôi vịt, gà thường là cám có nhiều vitamin B12; tấm,tôm,cua,ốc có nhiều chất phốt phát, bổ tạt giúp cho cây ra hoa màu sắc đẹp, lâu tàn. Ngoài ra chất bổ tạt còn giúp cho cây khoẻ mạnh, chống lại sâu bệnh và làm cho cứng cuống hoa
- Trấu: nên dùng loại trấu cũ, mục nát sẽ giúp đất tơi xốp, rễ phát triển tốt. Ngoài ra trong trấu còn có các đầu gạo và cám có nhiều vitamin B, sẽ giúp cho hệ thống rễ cây khoẻ mạnh, làm cho cây Bát Tiên phát triển nhanh.
- Vỏ đậu phộng là loại nguyên liệu dễ tìm rẻ tiền, chứa lượng đạm cao nên được dùng trộn với đất để trồng cây Bát Tiên.
- Vitamin B1 Start dùng với tỷ lệ 5-6 thìa canh pha với 20 lít nước để tưới cây.

Tỷ lệ pha trong đất có thể thay đổi tuỳ theo đất. Đem các thành phần trộn lẫn với nhau rồi lấy vitamin B1 Start tưới vào, đánh đống để 2-3 ngày trước khi trồng. Tỷ lệ trộn đất như sau:

◊ Đất tơi 2 phần.

◊ Trấu 1 phần.

◊ Phân chuồng hoặc phân gà, vịt: ½-1 phần.

◊ Vỏ lạc (đậu phộng) 1 phần

V. Cách trồng cây Bát Tiên:

1. Chậu hoa:nên dùng chậu sứ vì giữ được độ ẩm, không quá nóng khi bị nắng. Về kích thước của chậu thích hợp là tán lá không nên vượt quá mép trong của miệng chậu.

2. Dùng mảnh sứ vỡ che lỗ ở đáy chậu. Dùng vỏ đậu phộng hoặc vỏ dừa bằm nhỏ lót đáy chậu khoảng 1/5 chậu.

3. Cho đất đã trộn đều vào chậu, có nhiều người thích trộn lẫn 15-30 viên phân tan chậm theo công thức tỷ lệ bằng nhau như: 14.14.14, 16.16.16, hoặc 17.17.17, loại phân này sẽ phân hoá trong 3-4 tháng.

4. Đặt cây Bát Tiên vào chậu, cho đất gần đầy miệng chậu , dùng tay ấn đất cho chặt vừa phải, mức đất thấp hơn miệng chậu khoảng 1-2 lóng tay.

5. Đem chậu có cây Bát Tiên mới trồng để nơi râm mát , sau khi cây Bát Tiên cứng cáp mới đem đặt ở ngoài trời.

VI. Cách tưới nước:

Nước dùng để tưới cây Bát Tiên nên dùng loại thuốc trung hoà. Nếu là nước có lượng axit cao thì nên pha thêm một ít vôi ăn trầu. Thông thường mỗi ngày tưới một lần. Nhưng về mùa hè, đất khô thì nên tưới mỗi ngày 2 lần:sáng và chiều. Nếu trời mưa thì không cần tưới nước. Nhưng nên xem đất trong chậu bởi vì đôi khi lá của cây Bát Tiên che phủ miệng chậu. Nhiều người khi thấy trời mưa thì thường không quan tâm đúng mức đến việc tưới cây, làm cho cây chựng lại. Nếu cây Bát Tiên đang ra hoa hoặc sắp mang cây đi dự thi thì tránh tưới nước vào hoa, làm cho hoa bị thối hoặc rụng sớm.

VII. Cách chăm bón khác:

Cây Bát Tiên phát triển nhanh hay chậm tuỳ thuộc vào cách chăm bón như sau :

1. Bón phân : ngày hôm sau khi trồng cây Bát Tiên thì thức ăn cho cây đã bị tiêu hao, vì vậy phải cần bón thêm phân . Ngoài việc bón thêm phân chuồng nên bón phân hoá học tan chậm như phân ot xam mo khót màu vàng, phô khon, mu ti khốt ..theo chỉ dẫn một cách nghiêm túc. Ngoài ra nên dùng phân nước bằng cách pha chất dinh dưỡng với nước tưới cho cây để kịp thời nuôi dưỡng cho cây phát triển. Cách pha chế phân nước tuỳ theo từng loại phân, có thể pha với nước theo công thức 15.15.15, mỗi tháng tưới phân nước một lần. Việc bón phân với tỷ lệ thích hợp sẽ giúp cho cây phát triển nhanh.

2. Cắt, tỉa cành: Một số loài cây Bát Tiên ra nhiều cành và lá làm cho cây kém ra hoa và hoa nhỏ. Ngoài ra còn là nơi cư trú của các côn trùng phá hoại cây. Cành cây cắt ra nếu không có bệnh thì đem trồng để nhân thêm giống . Việc cắt tỉa cành sẽ giúp cho tán cây được thoáng khí , sau khi cắt cành , dùng vôi bôi vào vết cắt để đề phòng vi trùng gây bệnh cho cây qua vết cắt.

3. Tỉa lá và hoa khô: Người trồng cây Bát Tiên phải siêng năng kiểm tra các cây, nếu thấy có lá khô hoặc nụ hoa khô ở trên cây thì ngắt bỏ. Bởi vì từ các lá khô và nụ hoa khô này, vi trùng có thể dễ xâm nhập vào cây, rồi lan ra phá hoại các cành cây làm cho cây chết.

4. Xịt thuốc phòng bệnh và côn trùng phá hoại cây. Vào mùa mưa có mưa dầm liên miên hoặc trong thời gian chuyển từ thời tiết lạnh sang nóng, có nhiều sương, đó là thời kỳ rất thích hợp cho sâu bệnh phát triển, cần xịt thuốc không thô sơ phòng bệnh trước. Đối với các loại côn trùng phá hoại cây có thể dùng thuốc trừ sâu nhóm Xếp-vin 85 phun từ 7 đến 10 ngày một lần để phòng bệnh.

Các loại phân,thuốc này có bán tại vườn xương rồng Bát Tiên 196 Võ Thị Sáu Q.3 TP. Hồ Chí Minh (Theo "Bát Tiên: cây đem lại tài lộc" xuất bản tháng 3/1996 tại Thái Lan).

TẠO TRÁI Ở HOA BÁT TIÊN

(Báo *Hoa Cảnh* số 5/1998)

Người ta thường gọi cây xương rồng Bát Tiên vì chúng có thân mập và có gai chứ chúng không thật sự thuộc họ xương rồng Cactaceae. Cây Bát Tiên thuộc họ Euphorbiaceae, cùng họ với cây cao su, chùm ruột, trạng nguyên... vì vậy tổ chức hoa của chúng phải mang đặc điểm của họ Euphorbiaceae: hoa đơn phái, trái 3 thuỳ: mỗi hoa chỉ chứa một phái: hoặc hoa đực với toàn nhụy đực, hoặc hoa cái chỉ chứa một nhụy cái, chứ không phải cả hoa đực lẫn hoa cái trong một hoa (hoa lưỡng phái) như ta thường gặp ở hoa bưởi,hoa mai...

Ở hoa Bát Tiên,ta thấy có 2 phiến to có màu sắc tươi đẹp, 2 phiến này tạo cho hoa có hình bầu dục, hình tròn hay

hình tứ giác. Hai phiến ấy là 2 lá hoa hay lá bắc (Bract) có hình dạng và màu sắc của 2 cánh hoa chứ không phải là cánh hoa hay lá đài. Chính do bản chất lá của 2 lá hoa này, mà ở nách của chúng có chồi nách hay chồi bên. Chồi này khi phát triển sẽ tạo "hoa" mới nên "hoa" Bát Tiên có tầng có lớp chồng lên nhau (hoa nối trên hoa). Ở giữa hai lá hoa ấy là một tổ chức hình chén có 5 tai như 5 cánh hoa với rất nhiều "nhụy đực" xen kẽ nhiều lông tơ bao quanh một "nhuy cái" ở giữa.

Mỗi "nhụy đực" có một cái cọng có đốt trên đấy có 2 bao phấn tròn tròn." Nhụy cái" cũng có một cái cọng có đốt trên đấy có bầu noãn 3 thùy với một cái núm xẻ tua. Mỗi thuỳ của bầu noãn chứa bên trong 2 tiểu noãn ở mỗi buồng. Như vậy đứng về mặt thực vật học "hoa" Bát Tiên không phải là hoa lưỡng phái thông thường như ta lầm tưởng: 2 lá hoa có hình dạng và màu sắc như cánh hoa và cái tổ chức hình chén ở giữa là cả một phát hoa, một cụm hoa thu gom lại mà khoa học gọi là cyathium trong đó mỗi "nhụy đực" với 2 bao phấn và "nhụy cái" ở giữa "hoa" cũng chính là hoa cái đã bị giảm chỉ còn một bầu noãn 3 buồng với 6 tiểu noãn. Bầu noãn sẽ cho trái có 3 cạnh chứa tối đa 6 hột do 6 tiểu noãn tạo thành sau khi được thụ phấn và thụ tinh.

Muốn tạo trái ta phải lấy phấn hoa ở hoa đực gieo vào nuốm của hoa cái vào buổi sáng, khoảng 8-9 giờ ban mai. Sau 5-7 ngày thì ta sẽ thấy ở giữa "hoa" bầu noãn sẽ phình ra thành trái có 3 cạnh. Sau 15-25 ngày thì trái chín mà hoa có thể vẫn còn tươi. Hái "hoa" đem phơi nơi thoáng gió không nắng. Trái khô nứt ra 6 hột (tối đa) nâu đen. Vì phấn đực và phấn cái quá nhỏ nên khó gieo phấn hoa lên nuốm

cái một cách chính xác nếu ta không có kính lúp. Để công việc đơn giản hơn ta chỉ cần dùng đầu bút lông phết qua lại trên "hoa" như thế ta đã làm cho phấn hoa rơi trên nuốm của phần cái để giúp hoa đậu trái. Đôi khi đã làm như vậy mà vẫn không có trái vì do nhiều nguyên nhân, trong đó có vấn đề bất tương hợp về nhiễm sắc thể của hoa đực và hoa cái. Cho nên ta có thể lai chéo nhiều cây với nhau bằng cách dùng bút lông phết qua lại ở "hoa" cây này sang "hoa" cây khác và ngược lại để tạo sự lai chéo. Hột từ sự lai tạo này (sẽ không xác định được cha mẹ vì đã phết qua lại trên nhiều "hoa" khác nhau) sẽ cho những cây Bát Tiên khác cha mẹ chúng. Khác cha mẹ có nghĩa là có thể đẹp hơn hoặc xấu hơn cha mẹ chúng. Cho nên ta phải gieo trồng tất cả cây con cho đến khi chúng ra hoa rồi tuyển chọn cây đẹp để gây giống bằng phương pháp vô tính.

Nguyễn Thiện Tịch

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Cuốn 1 & 2 về cây Bát Tiên của Thái Lan
- Tạp chí nói về cây Bát Tiên Thịnh Vượng của Thái Lan.
- Cây cỏ miền Nam của GS Phạm Hoàng Hộ
- Cây Cảnh Hoa Việt Nam của TS Trần Hợp
- Cây Cảnh của GS Võ Văn Chi
- Encychopedie des cactus của Jan Riha &Rudolf Subik
- Plantes grasses et Cactées của M. Lanchand
- Les jardins et Les Fleurs của nhiều tác giả
- L'art de Créer un jardin của Maurice Flaurent
- Living plants of the world của Lorus & Margery Milne
- Tài liệu và sách báo nói về cây Bát Tiên như: Hoa Cảnh, Việt Nam hương sắc ...

MỤC LỤC

	trang
Lời giới thiệu	3
Lời nói đầu	5
Chương một	
Nguồn gốc cây xương rồng Bát Tiên	
A- Nguồn gốc	9
B- Tên Bát Tiên	9
C- Họ Bát Tiên	15
D- Hoa cây Bát Tiên thuộc họ Euphorbiaceae	16
Hình minh họa hoa Bát Tiên	18
Chương 2	
Các loại xương rồng Bát Tiên	30
Bao gồm 63 loại tiêu biểu nhất	31-54
Chương 3	
Kỹ thuật trồng	55
1- Chậu trồng	55
2- Cách trồng	57
3- Sang chậu	57
4- Bón phân	58
5- Tưới nước	64
6- Thông gió	65
7- Ánh sáng	66

8- Nhiệt độ 67
9- Phòng bệnh 68
10- Phòng trừ sâu rầy 69
11- Các chất điều hòa sinh trưởng 70

Chương 4

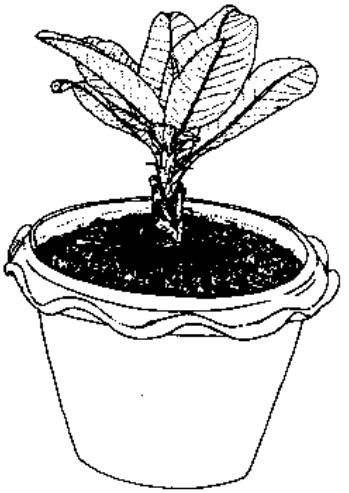
Phương pháp lai tạo giống 73
1- Giâm cành 73
2- Chiết cây 76
3- Tháp ghép 76
4- Ghép mắt 78
5- Ghép với cây cùng họ 80
6- Hình hướng dẫn tháp ghép 81 – 83

Chương 5.

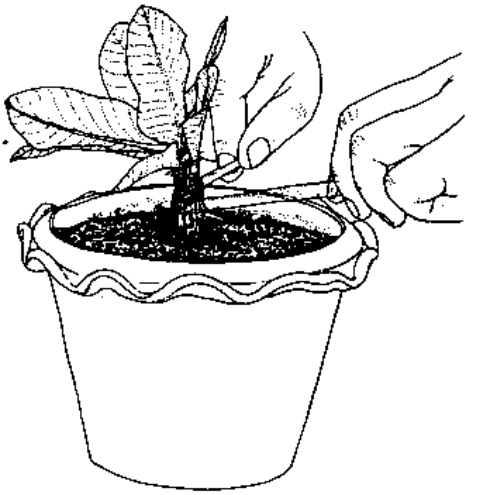
A _ Lai tạo nhân giống 87
1- Lai tạo tự nhiên. 87
2- Thụ phấn nhân tạo. 88
3- Thụ phấn chéo ở cha mẹ 89
B _ Gieo hạt 90
C _ Công viên Bát Tiên. 91
1- Trồng trên bao lơn. 92
2- Trồng trên sân thượng 94
3- Trồng trong sân vườn nhà 94
4- Kinh doanh. 95

5- Tiêu chuẩn về cây giống,chậu trồng,đất trồng 96
Hoa Bát Tiên nở biểu hiện điều gì 100
Hương sắc hoa Bát Tiên 103
Chăm sóc Bát Tiên 105
I.Sơ lược chung 106
II.Kỹ thuật trồng và chăm sóc 106
III.Phòng trừ sâu bệnh 107
IV.Kết luận 107
ĐểBát Tiên có hoa quanh năm 108
Cách trồng cây Bát Tiên 110
I.Thức ăn 110
II.Phân hữu cơ 112
III.Phân hóa học 114
IV.Đất trồng 114
V.Cách trồng 116
VI.Cách tưới nước 117
Tạo trái ở hoa Bát Tiên 118
Tài liệu tham khảo 121

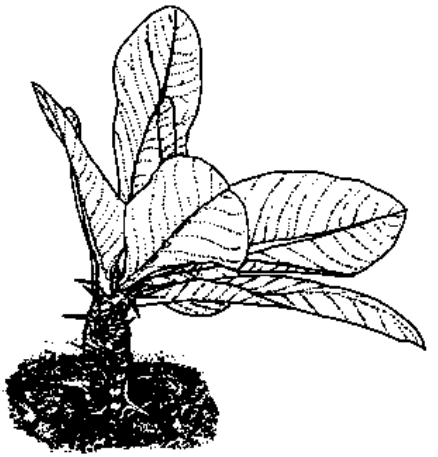
Cách ghép

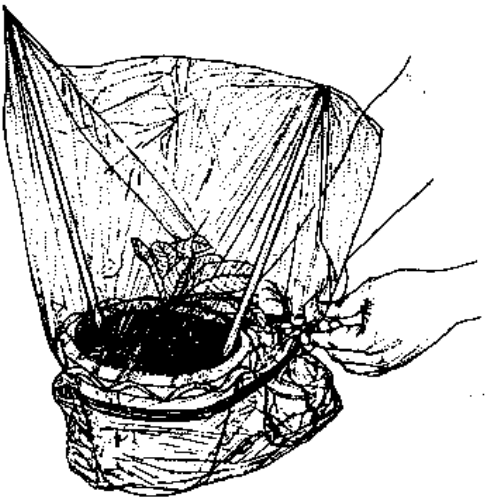
Hình 1

Hình 2

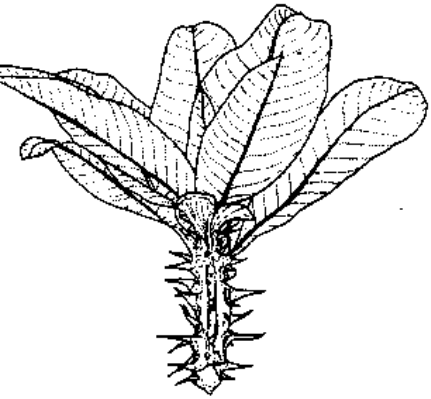

Hình 3

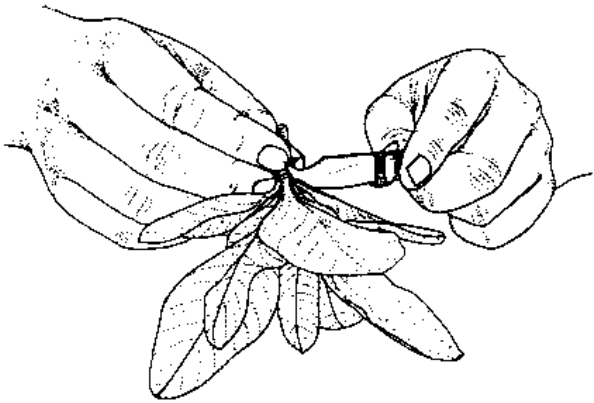

Hình 4

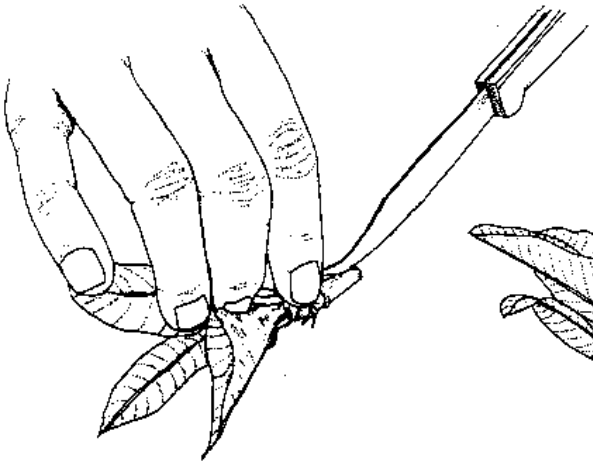
Bên nhánh ghép

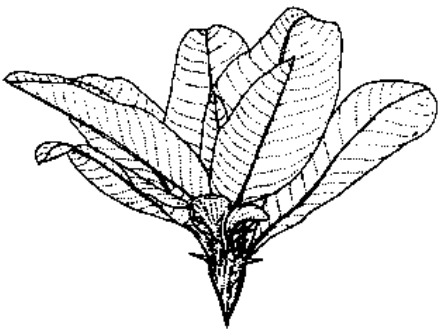
Hình1

Hình 2

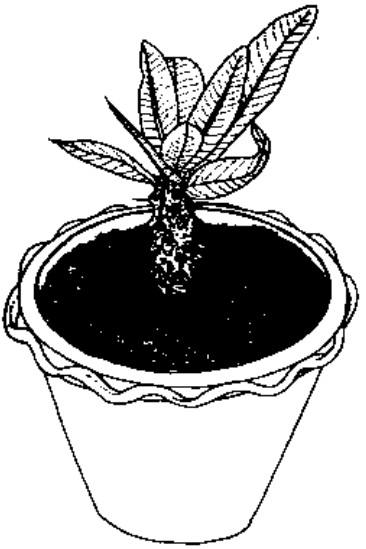

Hình 3

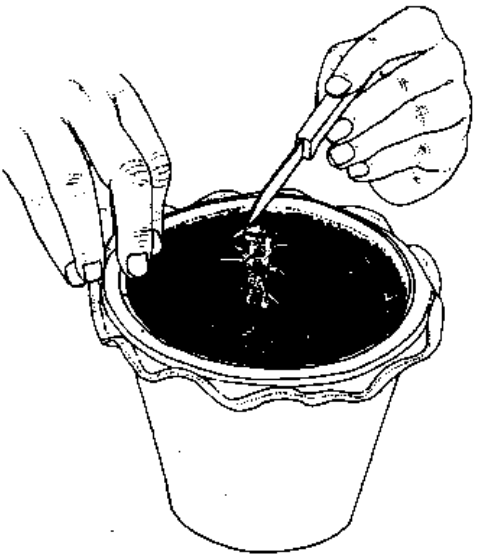

Hình 4

Bên gốc ghép

Hình 1

Hình 2

Hình 3

Hình 4

NGHỆ THUẬT CHƠI HOA KIỂNG VÀ HÒN NON BỘ

XƯƠNG RỒNG BÁT TIÊN

KỸ THUẬT TRỒNG VÀ PHƯƠNG PHÁP LAI TẠO

HUỲNH VĂN THỚI

Chịu trách nhiệm xuất bản
ĐẶNG TẤN HƯỚNG
Biên tập: Vũ Đức Tú
Trình bày: Lan Hương
Bìa: Duy Ngọc
Sửa bản in: Anh Vũ
Thực hiện liên doanh: Đinh Văn Kế

In 1000 bản,khổ 14 x 20 cm tại Cty in bao bì Hưng Phú Q8. Số đăng ký kế hoạch xuất bản:122/TK-502/ XB-QLXB. Cục xuất bản cấp ngày 13 /4 / 2001. Giấy trích ngang số..84.../GTNXB do NXBTH Đồng Nai cấp ngày..27-6-2001. In xong và nộp lưu chiểu tháng 9 – 2001

QUÝ KHÁCH CÓ NHU CẦU XIN GỌI SỐ 0903 95.6348

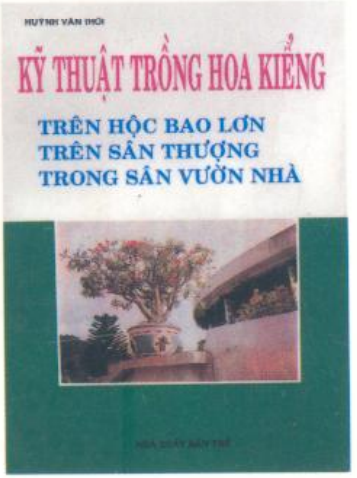
Cùng một tác giả:

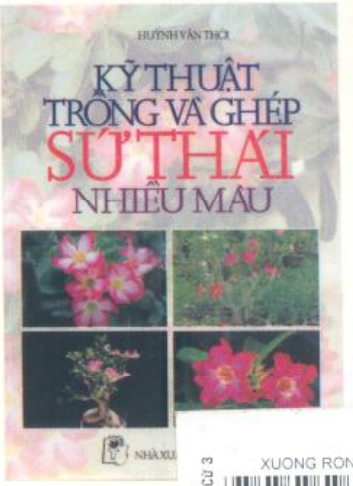

XUONG RONG BAT T
NS Nguyễn Văn Cừ 3
0000048
110303
21.